

vrede

verschijnt tweemaandelijks | 44 e jaargang | nr.350 | juli-augustus 2001
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29, 9000 Gent
T. 09 233 46 88 F. 09 233 56 78 e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

TER OVERWEGING AAN ARIEL SHARON EN AAN DE ISRAËLISCHE BEVOLKING

Op 1 juni werd de vierendertigjarige Mazen-el Djourlande, een apotheker uit Oost-Jeruzalem in een café neergeschoten. Getuigen verklaarden dat dit het werk was van een Israëliër om nationalistische motieven. De politie van Jeruzalem beweerde dat het om een afrekening ging onder Palestijnen uit het misdaadmilieu.

De dokters van het ziekenhuis waar Mazen werd naar toe gebracht verklaarden dat zijn familie hen had toegelaten z'n organen te schenken aan de Israëlische organenbank, voor overplanting van de longen, de lever, de nieren en de pancreas. Zijn twee nieren gingen naar een Palestijns kind, zijn andere organen werden overgeplant op drie joden en een Arabier.

Men kan in de huidige crisissituatie tussen joden en Palestijnen en in de omstandigheden waarin hun familielid werd omgebracht, slechts een diep respect opbrengen voor deze Palestijnse familie en haar menselijke daad.

De vraag mag, moet, echter gesteld worden of na de vele misdadige verklaringen van Sharon en vele Israëli over de Palestijnen, ook van deze kant een dergelijke daad zou kunnen verwacht worden.

(ads)

DONSTER

GÖTEBERG

n. 26

EDITORIAAL	Democratisch protest.....	3
UITKIJK	Het officiële geweld.....	4
INTERVIEW	Tony Bunyan.....	5
AFRIKA	De Berberstallige kwestie in Algerije.....	8
LATIJS-AMERIKA	Het 'Plan Colombia' (deel 2).....	14
MIDDEN-OOSTEN	Sharons cynisme en Peres' schaamlapje.....	20
EERLIJKHEIDSHALVE	.....	25
DOSSIER	EU-top in Göteborg: Niet omkijken, doorgaan.....	27
	De prioriteiten van het Belgisch voorzitterschap.....	29
	Een Europa voor mannen en vrouwen.....	32
	Europa: wereldmacht of wereldpartner.....	33
ONTWIKKELING	Zuid-Zuidcoöperatie tegen de honger?.....	34
	De V.N.-conferentie voor de arme landen in Brussel.....	36
	Als de vos (Chirac) de passie preekt.....	37
AZIË	Afghanistan: Het socialiseren van vrouwen volgens religieus fundamentalistische regels.....	38
VERKIEZINGEN	"The Economist" en andere rechtse kranten staan achter Blair.....	42
	Uitslagen en commentaar.....	42
U.S.A.	Bush, take your NATO home!.....	46
	Latijns-Amerika in de greep van de V.S.....	48
CULTUUR	Filmbespreking Censuur in de Khatami-era cinema.....	49
	Websitebespreking.....	50
	Boekbespreking Gender en klasse.....	51
	Terreindiplomatie.....	52
VARIA	Personalía.....	53
	Agenda.....	53
	Steuinfonds.....	53
VOOR DE VUIST	Breinvernietiger.....	55
TE ZOËN OM LOS TE LOPEN	.....	56

vrede

sedert 1957
tweemaandelijks tijdschrift
vrede vzw
studie- en informatiecentrum internationale
politiek, vredes- en ontwikkelingsproblematiek

REDACTIE-BEHEER-PUBLICITEIT

Galgenberg 29 9000 Gent
prk 000-0956015-80
tel 09 233 46 88
fax 09 233 56 78
e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

LEESGELD:

140 BF/ 3,47 euro: los nummer
800 BF/ 19,83 euro: 6 nummers/jaar
900 BF/ 22,31 euro: instellingen met factuur
1000BF/ 24,79 euro: Nederland en E.U.
1200BF/ 29,75 euro: rest vd wereld
Nederland:
54 gulden op postbankgiro nr 5267830 van
Ad Woudenbergh/VREDE
postbus 923111 1090 AH Amsterdam
steunabonnement: 1200 BF/ 29,75 euro
combinatie-abonnement met vredeschahiers:
1400 BF

ABONNEMENTDIENST: L. Verwest

wordt gedrukt op kringlooppapier
OFFSET DRUK: Nevelland, B.W. 9850 Nevele
LAYOUT-CONCEPT: Filip Coopman
FOTO OMSLAG: Tineke D'Haese
(Oxfam - Solidariteit)

HOOPDREDACTEUR: André De Smet

KERNREDACTIE:

Ludo De Brabander, André De Smet, Jan Olsen,
Georges Spriet, Marie-Jeanne Vanmol, Antoine
Uytterhaeghe

REDACTIELEDEN:

Lucien Bollaert, Tim Bracke, Paula Burghgraeve,
Merel De Smet, Claudine Huyghe, Mohamed
Kabbar, Yordi Lesaffer, Karin Lievens, Francine
Mestrum, Marleen Renders, Victor Stuyck, Peter
Schepers, Jennie Van Lerberghe, Paul Vanden
Bavière, Wouter De Vriendt

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborght Beukendreef 15
9401 Pollare-Ninove

***

De ondertekende artikels beantwoorden niet
noodzakelijkerswijze aan ons standpunt.
Overname van artikels is slechts toegelaten
mits bronvermelding en toezending van een
presentexemplaar.

Werkten mee aan dit nummer.

Georges Spriet, Willy Courteaux, Ludo De Brabander, Dirk Beke, André De Smet, Jordi Lesaffer, Antoine Uytterhaeghe, Maggy Poppe, Bob Paulus,
Marie-Jeanne Vanmol, Merel De Smet, Willy Van Damme, Jozef Van Dromme

EDITORIAAL

| Georges Spriet |

DEMOCRATISCH PROTEST

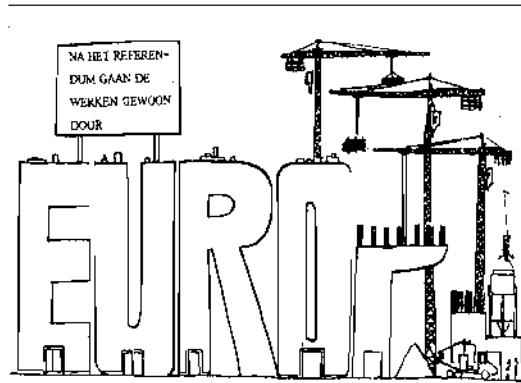
De Ierse bevolking heeft roet in het eten gegooid van de leidende politici in de Europese lidstaten. Met 54 % hebben ze het Verdrag van Nice verworpen, zodat het Ierse parlement het niet kan ratificeren. De Ierse wetgeving verplicht inderdaad tot een volksraadpleging alvorens een verdrag officieel kan worden aangenomen. Meteen is deze afkeuring een heuse streep door de rekening van onze bewindslui die de uitbreiding van de Unie naar voornamelijk verschillende Centraal-Europese landen voorstaan.

Volgens de Belgische premier, en eerstvolgend voorzitter van de Europese Unie, Guy Verhofstadt mag 'ons' dat echter niet tegenhouden om de uitbreiding volop verder voor te bereiden. De top van regeringsleiders in de Zweedse havenstad Göteborg borduurde daar verder op door te stellen dat de kandidaten tegen eind 2002 zullen geselecteerd zijn om dan toe te kunnen treden tegen begin 2004.

Maar de Ierse ratificatie van het Verdrag van Nice, vraagt u zich af? Daar passen ze wel een mouw aan door een volgend referendum uit te schrijven. De criticaster in mij denkt dan met veel wenkbrauwgefrons: zou men ook een nieuw referendum uitschrijven mocht de pro-kant hebben gewonnen?

Ik wil hier in dit stukje niet onmiddellijk over de uitbreiding schrijven, maar ik wil het voornamelijk hebben over het democratisch gehalte van beslissingen. Zou het kunnen dat heel wat Euroscepticisme gevoed wordt door de ondoorzichtigheid van de besluitvorming op zich, naast het feit dat de besluiten zelf niet altijd een democratische invulling hebben, en voornamelijk bedoeld zijn om het neo-liberalisme volledig op te dringen aan de nationale staten?

Het wordt allemaal nog wat grotesker als onze premier de toetredingsdatum van 2004 aanprijst met het argument dat we "het Europa van de burger" aan het opbouwen zijn. In 2004 grijpen met name de verkiezingen voor het Europees Parlement plaats, een hoogmis van democratische betrokkenheid. Als de burger echter een andere opvatting - zoals kennelijk de meerderheid van de Ierse burgers die zich de moeite getroostten naar het stembureau te gaan - is toegedaan wordt daar geen rekening mee gehouden, en gaat men lekker verder met de plannen die zonet door (de bevolking van) een lidstaat waren afgewezen.

Ook de commentaar op de herrieschopperij - herrie, die behoorlijk wat averij opleverde in de winkelstraten van Göteborg - tapt uit het vaatje van democratische waarden. Onze minister van buitenlandse zaken, PRL-voorman Louis Michel, meende dat dergelijk optreden een democratie onwaardig is. Hij betoogde verder dat het niet kan dat amok en herrie in de straat, bepaalt welke politiek er moet gevolgd worden.

Maar kennelijk kan een wettelijk referendum, volledig volgens de formeel vastgelegde procedures van een lidstaat, dat ook niet. Heeft de bevolking dan geen andere uitweg dan slaafs te volgen wat de bewindslui bepalen?

Beseft men dan niet dat echte en waarachtige participatie essentieel is om de kloof tussen burger en politiek te dichten? Door de rug te draaien naar deze signalen en lekker verder te gaan op de ingeslagen weg drijft men de bevolking naar apathie, desinteresse en a- of anti-politiek.

Heeft men er al ooit 's bij stil gestaan dat het beleid rond en van de Europese Unie op zich aanleiding zou kunnen zijn voor een houding van afkeuring, die in bepaalde omstandigheden omslaat naar amok, herrie en geweld tegen "neoliberale symbolen" zoals internationale banken en McDonalds-tenten? Die omstandigheden waren in Göteborg misschien het feit dat men protestdemonstraties in de stad geen echte kans gaf. De actievoerders werden geconcentreerd in een school, om daar de volgende dag vast te moeten stellen dat ze eigenlijk zo goed als "opgesloten" zaten en omsingeld waren door de politie. Sla ik een reeks stappen over als het woord provocatie hier valt? Kwestie van het straatprotest in het algemeen wat beter te kunnen criminaliseren?

De redenering luidt dan wellicht: de Europese burger wordt misschien niet bijster gecharmeerd door het neo-liberale Europa, maar criminele protesten vindt ie waarschijnlijk nog erger...

Binnen enkele maanden zitten wij met de vredesbeweging mee in de kern van een aantal protesten naar aanleiding van het Belgisch EU-voorzitterschap. Dat doen we tezamen met een ganse reeks andere democratisch ingestelde sociale en socio-culturele groepen. We zullen goed moet opletten om ons niet te laten criminaliseren en de politieke boodschap van onze protesten correct bij de bevolking te laten doorklinken. ■

HET OFFICIËLE GEWELD

| Willy Courteaux |

Een tijdje geleden kon men een van de meest respectabele van onze politici naar aanleiding van het conflict tussen de Palestijnen en Israël horen verklaren: "Als humanist ben ik tegenstander van alle geweld". Als algemene en absolute verklaring kan men niet anders dan die houding bijtreden. Er zijn ideologieën die het geweld prediken als noodzakelijk middel om het "ras" gezond te houden. Daartoe behoorde de nazi-ideologie. Maar een democraat is van oordeel dat de noodzaak tot het gebruik van geweld het gevolg is van een falen. In die zin is geweld altijd negatief.

Als men echter een veroordeling van geweld uitspreekt in een concrete situatie, is dat een achterpoortje om geen analyse te hoeven maken, die in het nadeel van één van beide partijen zou kunnen uitdraaien. Er kunnen wel gevallen zijn waarin beide partijen schuld hebben aan het geweld in ongeveer dezelfde mate, maar dat lijkt me eerder uitzondering dan regel. Men kan ook zeggen dat de overwinnaar in een conflict altijd alle schuld op de tegenstrever zal afschuiven, zoals dat met het verdrag van Versailles gebeurde. Een evenwichtig oordeel over de schuldvraag is niet altijd gemakkelijk. (De Tweede Wereldoorlog is een voorbeeld waarbij het extreem gemakkelijk is de schuldvraag te beantwoorden.)

In het geval van het conflict tussen de Palestijnen en Israël kan er nauwelijks enige twijfel bestaan. Voor de escalatie van het geweld is op de eerste plaats Israël verantwoordelijk. Dit is zelfs geen discussiepunt. Het feit op zich al dat Israël door de V.N. veroordeeld is voor de kolonisering van bezet gebied dat deel uitmaakt van het territorium dat formeel aan de Palestijnen is toegewezen, laat daaromtrent geen twijfel bestaan. De Israëlische leiders hebben ontelbare keren duidelijk gemaakt dat ze er niet aan

denken die gebieden op te geven. De oprichting van een Palestijnse staat wordt al decennia lang geboycot. En de hypocrisie van de Israëlische eis dat alle geweld moet stoppen vóór er sprake kan zijn van nieuw vredesoverleg slaat met verstomming door zijn schaamteloosheid. De kolonisering van de bezette gebieden is een permanente en escalerende vorm van geweld. En men vraagt zich af wat de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken Powell bedoelde toen hij een tijd geleden, bij zijn bezoek aan Israël, verklaarde "dat beide partijen toegevingen

Als Sharon geen vredesbesprekingen wil zo het geweld duurt wil hij de permanente confrontatie verder zetten

moeten doen". Over "toegevingen doen aan beide kanten" kan immers alleen dan sprake zijn, als beide partijen gelijkwaardig zijn. De Israëli's hebben sinds een halve eeuw hun staat. De Palestijnen hebben sinds een halve eeuw niets behalve vluchtelingenkampen en armoede. Welke ruil is hier mogelijk?

Natuurlijk is het geweld van Hamas terroristisch van aard. Niemand van ons staat te juichen als Israëlische burgers het slachtoffer zijn van een aanslag. Maar het

officiële geweld van het Israëlisch leger, dat totnogtoe véél meer slachtoffers heeft gemaakt dan Hamas, is niet respectabeler omdat het geweld van officiële zijde is. Vergeten de Israëlische leiders overigens dat hun voorgangers terrorisme hebben gebruikt om hun staat tot stand te brengen?

Terrorisme is het wapen van de underdog. Het is ook het wapen van de wanhoop en de verbittering. En in een conflict als dit, dat gedurende vijf decennia wanhoop en verbittering heeft gezaaid, is het een illusie dat een vredesakkoord meteen een einde kan maken aan alle geweld. Maar alleen een vredesakkoord, dat de Palestijnen een levenskans geeft in hun eigen leefbare staat, kan een situatie scheppen waarin het geweld geleidelijk uitsterft omdat de voedingsbodem er niet meer is. Als dus Sharon vandaag zegt dat hij geen vredesbesprekingen wil zolang het geweld duurt, kan dit dus niets anders betekenen dan dat Sharon zijn politiek van permanente confrontatie wil voortzetten. Het ene extremisme wakkert het andere extremisme aan. Maar ook daar is er een verschil. Het extremisme van Sharon is vandaag het officiële standpunt van de Israëlische staat. Alleen verdere escalatie kan het gevolg zijn van die starre houding. De vrede is nooit zo ver af geweest.

Het is tragisch voor de Palestijnen en voor de Israëli's. Ik heb dat nooit scherper gevoeld dan toen ik op de televisie een interview zag met een orthodoxe Israëlische jood. De man verklaarde: "Voor ons is de grond van Israël heilige grond, en het is een zonde, die grond weg te geven". En na enige aarzeling en met de droeve blik van een man die gevangen zit in een dilemma zonder uitkomst, voegde hij eraan toe: "Maar het is een grotere zonde, daarvoor mensen te doden."

DEMOCRATIE IN DE EUROPESE UNIE

“WAT WE NODIG HEBBEN IS EEN ECHT PARLEMENT”

Interview met Tony Bunyan, coordinator van Statewatch

| Ludo De Brabander |

Statewatch is een non-profit groep die enerzijds onderzoeksjournalistiek wil promoten, en anderzijds ook kritisch onderzoek op het vlak van het functioneren van de overheid, van burgerlijke vrijheden en transparantie wil ondersteunen.

Ze houdt zich vooral bezig met de doorzichtigheid van besluitvorming bij nationale overheden en de Europese Instellingen in Brussel.

Ook de concrete gevolgen van het beleid en praktijk van de overheden in de Unie wordt van nabij gevolgd.

Vrede is met Statewatch in contact gekomen toen we de campagne aan het voorbereiden waren tegen de maatregelen van Javier Solana over de geheimhouding van documenten die over de Europese veiligheidspolitiek handelden (zie tekst petitie verderop).

Statewatch volgt al jarenlang het reilen en zeilen in de Europese Unie. Wat denkt u van de democratie op Europees niveau?

Tony Bunyan: Er is geen democratie op Europees niveau als we dat vergelijken met de democratie op nationaal vlak, hoe imperfect die zelf ook moge wezen.

Waarom zeg ik dat? Democratie is een politiek systeem dat gedeeltelijk een uiting vindt via verkozen parlementen, gedeeltelijk via een systeem waarbij regeringen en overheidsinstellingen rekenschap moeten afleggen, en gedeeltelijk door de mogelijkheid van het sociale middenveld, de civiele maatschappij, en de burgers om deel te nemen aan een open, democratisch debat over nieuwe maatregelen.

Het Europees Parlement is echter geen parlement als dusdanig. Het beschikt duidelijk niet over de nodige bevoegdheden. Een hele reeks instellingen die werden gecreëerd op Europees niveau – voornamelijk die onder justitie en binnenlandse zaken – zijn helemaal geen rekenschap van enige betekenis verschuldigd. Burgers kunnen alleen maar participeren in het beleid als ze op de hoogte zijn van wat er wordt voorgesteld, en dat is dikwijls niet het geval. Bovendien zijn de relevante documenten zelden beschikbaar.

SOLANA

(foto: NAVO-Archief)

Moet de macht van het Europees Parlement dan versterkt worden?

Tony Bunyan: Het is geen kwestie van het “versterken” van het Europees Parlement, maar een kwestie van er een echt parlement van te maken. Een parlement dat de macht heeft om wetten voor te stellen en het soevereine recht om voorstellen te amenderen of te verwerpen indien nodig. Kort gezegd betekent het dat de Europese Commissie voorstellen klaar maakt (een proces waarin de regeringen van de EU-lidstaten, de Raad dus, hun zeg hebben, zoals dat vandaag het geval is) en dat het Europees Parlement het laatste woord heeft. Dit houdt meteen in dat het medebeslissingsrecht van de Raad wordt

teniet gedaan, want dit geeft haar nu een onterechte grote invloed.

Wat is uw mening over die fameuze Solana-beslissing, die Statewatch een NAVO-beslissing noemde?

Tony Bunyan: Toen de code van de Raad voor toegang tot documenten werd gewijzigd, zonder enige consultatie met het Europees of met de nationale parlementen, was het inderdaad een “coup” om aan de eisen van de NAVO tegemoet te komen.

Waarom heeft Nederland eigenlijk haar juridische actie tegen deze ‘Solana-beslissing’ stop gezet?

Tony Bunyan: Ik moet zeggen dat ik de beweegredenen van de Nederlandse regering eigenlijk niet ken. Misschien zal ze redeneren dat de oorspronkelijke ‘Solana-beslissing’ nu vervangen is geworden door een nieuwe Verordening, en dat hele categorieën documenten – over militair en buitenlands beleid – niet langer automatisch ‘geheim’ verklaard worden. Daartegen kan echter ingebracht worden dat het inderdaad wel zo is dat de formulering gewijzigd is, en dat documenten nu niet langer automatisch ontoegankelijk zijn, maar dat de nieuwe werkwijze echter dezelfde gevolgen zal hebben. ‘Derden’ (die gek genoeg ook de

EU-lidstaten omvatten) hebben met name het recht de toegang tot de documenten die zij inbrengen te vetoën. Tenslotte wordt het nieuwe concept van 'gevoelige documenten' uitgebreid naar alle domeinen van de EU-activiteiten, en niet alleen militaire of buitenlandse zaken zoals voorheen.

Wat doen Zweden en Finland nu in deze zaak?

Tony Bunyan: Zweden en Finland hadden zich achter de zaak van Nederland geschaard. Nu Den Haag zich terugtrekt zullen ook hun rechtszaken worden ingetrokken.

En de verschillende politieke fracties in het Europees Parlement?

Tony Bunyan: Het Europees Parlement is voor het ogenblik een 'deal' aan het onderhandelen met de Raad. Het wil een 'select comité' van parlementsleden creëren dat toegang zou hebben tot de 'gevoelige documenten'. Mocht dit doorgang vinden dan is het hoogstwaarschijnlijk dat het Parlement haar gerechtszaak zal laten vallen. Dezelfde 'onheilige alliantie' van de ESD (de socialistische groep) en de EVP (de conservatieve groep) lijkt vastberaden dit erdoor te krijgen.

U verwees er al naar: er werd in de schoot van de EU-Instanties een nieuwe gemeenschappelijke tekst aanvaard, over een nieuwe code voor toegang tot de documenten. Kan u ons in kort de bedoeling ervan schetsen, en ook waar het precies om gaat?

Tony Bunyan: De bedoeling is de bestaande code voor toegang tot documenten die in december 1993 was aangenomen, te vervangen door een Verordening, dat wil zeggen ze om te zetten in een EU-wet. Die verordening heeft tot doel het recht van toegang van het publiek tot documenten te waarborgen zoals dat is voorzien in artikel 255 van het EG-verdrag.

Maakt dit de toegang tot documenten moeilijker?

Tony Bunyan: Hier is het antwoord ja en

nee. De nieuwe tekst stelt enerzijds het principe dat de burger recht heeft op toegang tot de documenten in de wetgeving, maar anderzijds neemt het bepaalde rechten weg die de burgers hadden onder de oude code.

De Commissie en het Europees Parlement worden verplicht om openbare documentregisters op het internet te zetten – hoewel er heel wat gaten zijn in de voorwaarden. De Raad heeft al een register op het web.

Verder stipuleert men dat de EU-lidstaten (die de Raad van de Europese Unie vormen) 'derden' zijn, tezamen met niet-EU-instellingen als bijvoorbeeld de NAVO, die het recht hebben om de burgers de toegang te ontzeggen.

De 'Solana-beslissing' wordt mede ingeschreven. Deze dekt nu alle activiteitsdomeinen van de EU en is dus niet meer beperkt tot enkel het militair en buitenlands beleid. Documenten met vermelding 'Top Secret', 'Secret' en 'Confidentieel' noemt men 'gevoelige documenten'. De toegankelijkheid ervan wordt beslist door aangewezen EU-functionarissen. Dezelfde functionarissen zullen ook beslissen over het al dan niet vrijgeven van documenten met de stempel 'Limite' (dat wil zeggen niet geregistreerde documenten).

Een van de problemen is dat van contaminatie, besmetting. Als een bundel documenten over een bepaald thema nog maar een geregistreerd document bevat (zelfs als het de laagste graad van registratie is, met name 'restricted' – beperkt) dan kan de ganse bundel worden geweigerd.

Is dat dan een stap voorwaarts?

Tony Bunyan: De ware test voor de nieuwe Regeling, die gebaseerd is op het engagement dat was opgenomen in Artikel 255 van het Verdrag van Amsterdam, is of het verder bouwt op de bestaande toegangscode (die reeds werd bijgeschaafd door klachten en rechtszaken bij de Rechtbank van Eerste Aanleg en bij de Europese Ombudsman) door nieuwe rechten te verlenen en minder restricties. Wel, zo bekeken is het geen stap voorwaarts.

Wat denkt u van de zogenaamde nood om algemeen en persoonlijk belang te beschermen? Statewatch en andere organisaties schreven hierover een open brief. Is een beperking van de toegang tot documenten in bepaalde gevallen niet te verantwoorden?

Tony Bunyan: Bepaalde persoonlijke belangen moeten zeker worden beschermd. Algemeen belang is verschillend. We komen hier op het terrein waar regeringen of de Europese Unie zeggen dat burgers documenten niet mogen inkijken in naam van het 'algemeen belang'. Er bestaat geen scheidsrechter om te zien of het wel klopt dat de vermeende nood voor geheimhouding wel opweegt tegen het recht van de bevolking om te weten wat er allemaal in haar naam gedaan wordt.

Op welke manier kan de Europese Unie democratischer worden?

Tony Bunyan: Het is meer een kwestie van het creëren van een democratische cultuur. Democratie kan niet omschreven worden als alleen maar gaan stemmen voor het Europees of gelijk wel parlement. Democratie houdt ook een geïnformeerde civiele maatschappij in die in staat is om bij te dragen tot het openbaar debat over bepaalde onderwerpen. Dat gaat dus over meer en andere groepen dan alleen maar enkele niet-gouvernementele organisaties vanuit verschillende landen, maar die in Brussel hun zetel hebben. En ik herhaal, democratie betekent ook instellingen en functionarissen die rekenschap moeten afleggen (ik denk bijvoorbeeld aan Europol, het Schengen Informatie Systeem, Sirene e.a.), en onderworpen kunnen worden aan parlementair onderzoek, verplicht zijn tot openbare verslaggeving, en gebonden zijn aan de wet op de meest betekenisvolle wijze.

Welke rol is er precies voor de niet-gouvernementele organisaties?

Tony Bunyan: De NGO's moeten zichzelf eerst en vooral informeren over de verschillende onderwerpen op hun terrein. Hun rol is daar analyses over te maken en documentatie aan te leggen. Ze moeten

alarm slaan als bepaalde zaken zorgwekkend worden. Ze moeten over de formele middelen beschikken om hun standpunten op de agenda van de beleidsmakers te krijgen. Ik geef bij dit

laatste een concreet voorbeeld. Zo zou er een publieke tijdslimiet moeten worden ingesteld om elk verslag van het Europees Parlement aan de gezichtspunten van de civiele maatschappij te onderwerpen.

De tekst van de verordening (nr. 1049/2001) is op 31 mei 2001 gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen (L145/43).

Onderstaande petitie heeft Vrede na de zomer van vorig jaar gelanceerd. Inmiddels (zie interview) is het besluit van de EU gewijzigd na felle reacties van organisaties, parlement en enkele landen. We drukken ze hier nog eens af ter informatie bij het interview. In elk geval toont dit dossier aan dat een ondemocratische EU niet enkel een gevolg is van institutionele problemen, maar dat ook bewust gepoogd wordt om de democratie te fnuiken.

STOP DEMOCRATISCH DEFICIT IN EUROPA !

Deze zomer werd in alle stilte het voorstel van de Secretaris-Generaal van de Raad, Javier Solana, om het recht op publieke toegang op EU-documenten in te perken, door het Comité van Permanente Vertegenwoordigers (COREPER) goedgekeurd. Deze beslissing werd bij meerderheid bekrachtigd door de Raad van de Europese Unie. Volgens dit besluit krijgt het publiek en het (Europees) Parlement geen inzage meer in documenten die te maken hebben met militaire en niet-militaire crisisbeheersing van de EU in het kader van het versterkt Europees Veiligheids- en Defensiebeleid, wanneer Solana daar zo over beslist. Bovendien zullen geheime en vertrouwelijke documenten die betrekking hebben op veiligheids- en defensieaangelegenheden, inclusief militaire en niet-militaire crisisbeheersing, niet vermeld worden in het openbaar register van Raadsdocumenten. Tenslotte worden ook documenten waarin de vertrouwelijke gegevens verwerkt zijn of de inhoud van die gegevens is af te leiden, op gelijke wijze behandeld.

Alleen Denemarken, Finland, Nederland en Zweden stemden tegen dit besluit. Deze landen vonden dat het omgaan met vertrouwelijke informatie ook mogelijk is, zonder een heel beleidsdomein a priori uit te sluiten. België daarentegen schaarde zich achter het besluit.

Ondergetekenden vinden dit besluit een zware aantasting van het recht op toegang tot informatie (zoals o.m. bepaald in artikel 255 van het EG-verdrag). Bovendien wordt het nog moeilijker dan voorheen om democratische controle uit te oefenen op het Gemeenschappelijk Europees Veiligheids- en Defensiebeleid. Nochtans kwamen onze regeringsleiders op de laatste Top in Feira juist overeen om meer 'openheid' te laten gelden in de relaties tussen de EU en de NAVO m.b.t. ontwikkelingen op het domein van veiligheid en defensie. Een dergelijke beslissing verbaast ons des te meer omdat nu al duidelijk blijkt dat de Europese burger zich nauwelijks betrokken voelt bij het Europese gebeuren. Dezelfde regeringen die de publieke toegang tot informatie inperken, klagen dan achteraf steen en been over de 'kloof tussen de burger en Europa'.

1. WE EISEN DE ONMIDDELLIJKE INTREKKING VAN DIT BESLUIT, dat trouwens in volledige beslotenheid is genomen zonder consultatie of medebeslissing van de parlementaire vertegenwoordigers.
2. WIJ EISEN DAT DE BELGISCHE REGERING HAAR HOUDING HERZIET EN ONMIDDELLIJK STAPPEN ONDERNEEMT DIE HET RECHT OP VRIJE INFORMATIE GARANDEREN.

ONDERTEKENAARS:

Koepel van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging - 11.11.11, CNCD opération 11.11.11, Bond Beter Leefmilieu (BBL), Vrede vzw, Arbeid en Milieu, Forum voor Vredesactie, Oxfam Solidariteit, Agalev, Volksunie, Oxfam-Wereldwinkels, KWB, Vlaams-ABVV, GAP-Vlaanderen, Pax Christi, Chirojeugd-Vlaanderen, SJW, De IJsvogel vzw, Velt vzw, Jeugdhuis den Tuff, vzw HVJ, International & European Research Unit - Universiteit Gent, KP, Federatie Vlaamse Kringen Rodenbachfonds vzw, Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling, ATTAC Vlaanderen, Netwerk Vlaanderen vzw, Werkgroep Internationale Samenwerking, Leef! Herzele, vzw 't Uillekot, Koerdisch Instituut, Graffiti Jeugdendienst vzw, Socialistische Arbeiderspartij (SAP), Wervel, Anti-Imperialistische Bond (AIB), Geneeskunde voor de Derde Wereld, PVDA, European NGO Council! On Drugs and Development, Artsen voor Vrede, Jong Agalev, Elcker-Ik Antwerpen, vzw Open Grenzen, Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming (J.N.M.), Plattelandsontwikkeling vzw, Missio vzw, vzw Bedevaart naar de Graven aan de IJzer, Christenen voor het Socialisme, Mediador, VIA, ABVV-Jongeren, Mensenbroeders, SÁLTO (Bevrijde Wereld, Boliviacentrum, KWIA-Steungroep voor Inheemse Volken, UCOS), Humanistisch Verbond, Werkplaats voor Theologie en Maatschappij, Natuur en landschap Meetjesland (NLM), Forum Nord/Sud, Oudervereniging voor de Moraal vzw, Rencontres pour la Paix, UCB/MCB, Vredeshuis Aalst, Elcker-Ik Leuven, Vrak (Actie Vredesbelasting), Filipijnengroepen België, JEMP vzw, KAJ, Globelink, MeMO (Mens- en Milieuvriendelijk Ondernemen), Spoetnik vzw, Alfa vzw, Verbond VOS.

en de parlementsleden: Lode Vanoost (Parlementslid - ondervoorzitter Kamer van Volksvertegenwoordigers), Eloi Glorieux (Vlaams Parlementslid), Leen Laenens (Parlementslid, Kamer van Volksvertegenwoordigers), Nelly Maes (Europees Parlementslid), Bart Staes (Europees Parlementslid), Michiel Maertens (Senator), Jos Geysels (Vlaams Parlementslid), Geert Bourgeois (Volksvertegenwoordiger), Peter Van Houtte (Volksvertegenwoordiger)

DE BERBERSTALIGE KWESTIE IN ALGERIJE

ACHTERGRONDEN EN PERSPECTIEVEN

| Dirk Beke |

Niet-Westers Recht, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Universiteit Gent.
Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en beheer, Universiteit Antwerpen (IOB-UA)

De situatie van de Berbers is een onderwerp dat slechts sporadisch in het nieuws komt. Als er weer 's zwaar wordt betoogd, of de hoofdstad Algiers in rep en roep wordt gezet, krijgt deze zaak wat aandacht in onze media. Meestal is de informatie echter onvoldoende om verder dan de relschopperij te kunnen kijken. Daarom vroeg Vrede prof. Dirk Beke om een bijdrage.

“ARABIËREN” EN “BERBERS” IN ALGERIJE: EEN NIET-ONGEVAARLIJKE TERMINOLOGISCHE VEREENVOUDIGING

De verschillende beeldvorming

De berichtgeving in nationale en internationale pers over de problematiek en eisen van de Berberstalige Kabylïers in Algerije heeft het meestal over de “Berbers” die betogen tegen de verdrukking vanwege de “Arabieren”, of vanwege de huidige “Arabische bewindhebbers”. Wij krijgen een beeld dat naast het bekende conflict tussen islamisten en regering, dit tweede conflict het resultaat zou zijn van een simpele maar diepe rivaliteit tussen de oorspronkelijke inwoners van Algerije, de Berbers, en de zogenaamde ingeweken Arabieren; met andere woorden dat we te maken zouden hebben met een hoofdzakelijk etnisch conflict. Deze simpele en onjuiste beeldvorming wordt met regelmaat naar west en oost de wereld ingestuurd.

In het westen wekken de kleurrijke beelden van Berberse traditioneel gekiede vrouwen - zonder sluier of streng islamistische hoofddoek - en van slogans in het stijlvolle Berbers Tifinarschrift een bijna spontane sympathie op. Dit beeld van een inheemse bevolking die verdrukt wordt door Arabieren, wordt bovendien vlot geassocieerd met het

imago van een onverdraagzame islam.

In de Arabische wereld en bij de Arabisch sprekende Algerijnen roepen dezelfde beelden totaal tegengestelde gevoelens op. Zij stuiten er op groot onbegrip en ongerustheid. Waarom willen die Berbers zich nu niet volledig inburgeren in een Algerijnse maatschappij en staat met één taal, die bovendien de taal is van de gemeenschappelijke godsdienst, de islam? Culturele zaken die vóór de islamisering bestonden zijn toch geschiedenis of achterhaalde folklore. Het Berbers is in hun ogen een uitstervend dialect. In de Algerijnse nationalistische en

dialecten zal de Algerijnse staat vernietigen; alle Algerijnen zijn Berbers maar de taal van Algerije is nu Arabisch...

Achter de eisen voor erkenning van het Berbers zitten naar de mening van veel Arabischtaligen, ook buitenlandse (Franse) krachten die de Algerijnse natie en de eenheid van de Arabische Wereld verder willen ondergraven.

Etnische groepen en taalgroepen

Een overzicht van de meeste historische studies over Noord-Afrika toont dat, op detailpunten na, men kan stellen dat de huidige Algerijnse bevolking voor het

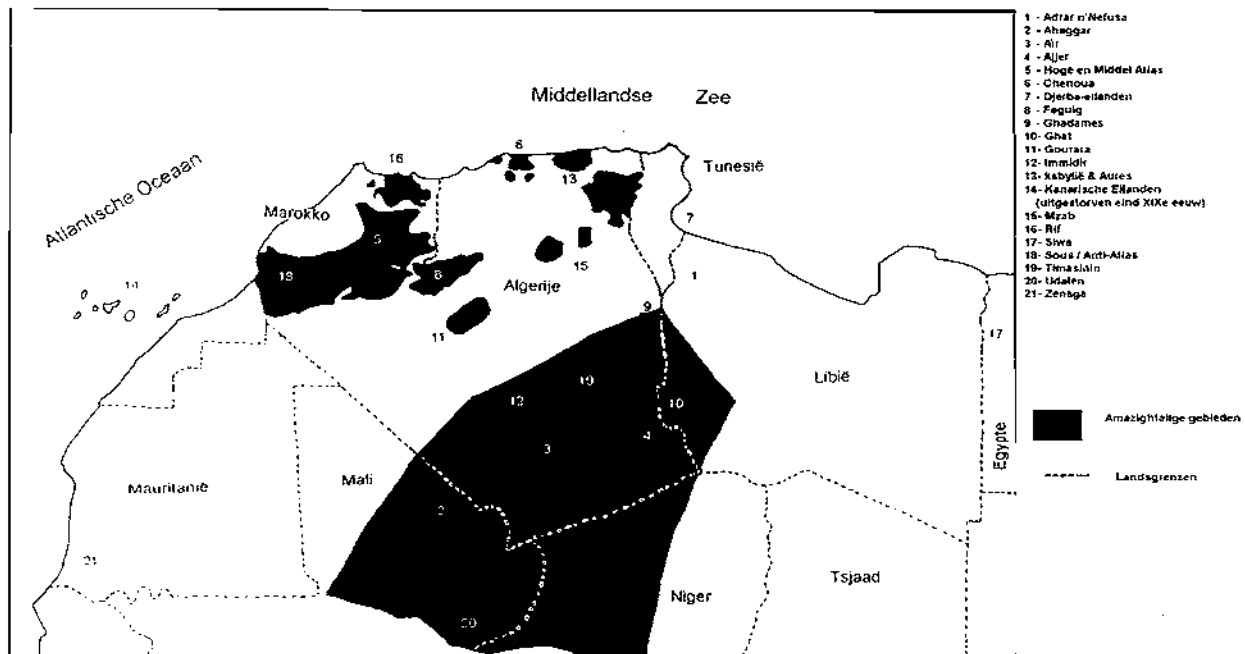
Een overzicht van de meest historische studies over Noord-Afrika toont dat, op detailpunten na, men kan stellen dat de huidige Algerijnse bevolking voor het grootste deel van gemengd Arabisch-Berberse afkomst is

Arabisch georiënteerde pers duiken onvoorstelbaar simplistische statements op, in de zin van: wij zijn allen Algerijnse moslims, waarom de taal van de koran afwijzen? De erkenning van de Berberse

grootste deel van gemengde Arabisch-Berberse afkomst is. Bovendien vormen de bevolkingsgroepen die minder vermenging kenden met Arabieren, zoals de Kabylïers, Chewia, Mozabieten en

LINGUIÏSTISCHE KAART VAN NOORD-AFRIKA MET PLAATSNAMEN VAN AMAZICHTALIGE GEBIEDEN

Kaart met dank overgenomen uit:
Sypfax - Bulletin van 2 april '99
Meer info op www.sypfax.nl

Kaart gebaseerd op: Boughiche, L., *Langues et littératures berbères, des origines à nos jours*. Bibliothèque internationale Ibis Press, Paris 1997 en Brett, E. en Fentress, M., *The Berbers*. Blackwell Publishers, London 1997.

Touareg, geen gemeenschappelijke etnische eenheid of groep. De Kabylïers zijn bergbewoners van de Kust-Atlas, de Chewia bergbewoners van de Woestijn-Atlas in het oosten, de Mozabieten zijn oase-bewoners in de voorwoestijn (die bovendien niet tot de soennitische maar tot de ibaditische islam behoren) en de Touareg zijn nomaden in het verre zuiden. Al deze groepen zijn etnisch, sociologisch en cultureel onderling sterk verschillend. Zij worden gegroepeerd onder de term "Berbers" omdat zij de gemeenschappelijke taal Berbers (of Tamazight) van vóór de islamisering en de gedeeltelijke Arabisering van Noord-Afrika, behouden hebben.

Vandaag wordt geschat dat ongeveer 20 tot 25 procent van de Algerijnen als dagelijkse omgangstaal het Tamazight of Berbers spreekt; met andere woorden ongeveer 6 miljoen Algerijnen. De laatste volksraadpleging waar de vraag over taalgebruik nog niet taboe was, dateert van 1966 en geeft officieel 18,6 procent Berberstaligen.

De Algerijnse bevolking kan dus niet zomaar opgesplitst worden in "Arabieren"

en "Berbers" die tegenover elkaar staan. We hebben wel te maken met Arabischstaligen en Berberstaligen (die allen moslim zijn) waarbij de Berberstaligen op cultureel- taalkundig vlak duidelijk gediscrimineerd worden en dit zowel door het regime als door de Arabischstaligen. Algerijnen die zich affirmeren als Berberstaalig zijn ook geïslamiseerd geweest door islamisten, die in de verdere Arabisering het aanwezig zijn van de islam in maatschappij en staat.

DE POLITIEK VAN ÉÉN STAAT, ÉÉN TAAL

De ontkenning van culturele en taalverschillen binnen de Algerijnse maatschappij is politiek kortzichtig geweest. De formulering in de grondwet dat Arabisch de nationale en officiële taal is en dat hierover geen grondwetsherziening mogelijk is, brengt weinig vooruitzichten voor een open debat over de officiële plaats van het Berbers. In de voorbije jaren zijn, duidelijk onder druk van het islamisme, ook bijkomende wetten afgekondigd die

stelden dat alles wat met administratie, openbaar, zakelijk en commercieel leven te maken heeft, verplicht in het Arabisch moet gebeuren. Deze wetgeving heeft veel ongenoegen veroorzaakt, niet alleen bij de kleine groep Franstalige Algerijnen, maar vooral bij de Kabylïers, de grootste groep onder de Berberstaligen. De wetgeving betekent ook een blokkering van de pogingen om van Berbers opnieuw een cultuur en werktaal te maken.

DE GROEIENDE TAALPOLARISATIE

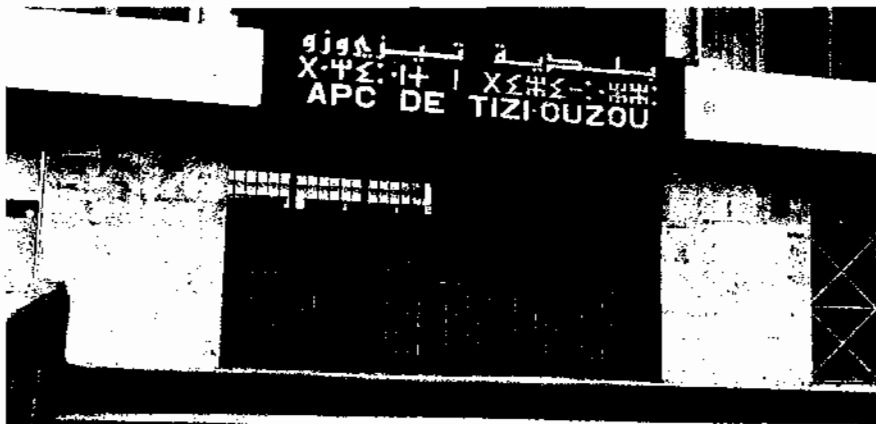
Tot vandaag zijn de voornaamste coalities en breuklijnen in de Algerijnse samenleving niet op de eerste plaats bepaald geweest door taalgebruik maar wel door ideologische verschillen, door de visie op de rol van de islam, door cliëntelisme binnen politieke, militaire en financieel-economische belangengroepen, door regionalisme en door traditionele changebondenheid. Arabischstaligen en Berberstaligen zaten en zitten in allerlei netwerken die het taalaspect doorkruisen. De bewustwording van de culturele eigenheid bij de Berberstaligen en de halsstarrige weigering van de

bewindhebbers om die culturele eigenheid te erkennen en om te zetten in concrete maatregelen, hebben een kweekbed doen ontstaan voor groeiend wantrouwen. De polarisatie tussen Arabischstaligen en Berberstaligen drijft beide taalgroepen naar affirmatie van hun identiteit waarbij al of niet vermeende bloedbanden een gemakkelijk maar riskant criterium worden. Het discours van "Arabieren" tegen "Berbers" legt de weg open voor een gevaarlijke etnicisering binnen de Algerijnse maatschappij.

ETNICISERING EN KABYLISCH REGIONALISME

De etnicisering wordt nog verder aangewakkerd door misbruik ervan voor politieke en particularistische belangen. Die belangen vinden we terug zowel bij regeringsleden, militairen, politieke partijen, islamisten, als bij Kabylische regionalisten.

Gemeentehuis van Tizi Ouzou (ook in Berbers schrift) - foto: D. Beke

Een groeiend deel van de Berberstalige Kabyliërs wil zich in een regionalistisch project afzetten tegen de "Arabische" overheersing waarvan in hun ogen de repressie van de regering en sociale achteruitstelling een directe emanatie zijn. Zij willen niet alleen erkenning van hun taal maar ook de eigen politieke macht over hun regio Kabylie, plaatselijke investeringen tegen werkloosheid, eigen onderwijs en vooral geen "Arabische" gendarmes. Een buitenstaander zou denken dat met regionale en culturele autonomie voor Kabylie de zaak kan opgelost worden. De

belangrijke emigratie maakt evenwel dat een groot deel van de Berberstalige Kabyliërs al lang niet meer in de oorspronkelijke bergstreek terug te vinden zijn maar wel in Algiers (en in Parijs) en in andere Algerijnse steden.

GEEN 'ETNISCHE' EN SOCIO-ECONOMISCHE DISCRIMINATIE, WEL EEN DUIDELIJKE CULTURELE DISCRIMINATIE

Een ander hardnekkig misverstand is dat de Berberstaligen als minderheid op economisch en sociaal vlak gemarginaliseerd zouden zijn. De Berberstaligen zijn niet meer of minder sociaal en economisch achteruitgesteld dan de andere Algerijnen; de Kabyliërs brengen het er om allerlei redenen, zoals contacten met familie in Frankrijk, goede opleiding, efficiënte netwerken, vaak beter af dan Arabischstalige Algerijnen.

Ook politiek zijn Algerijnen uit

Berberstalige streken niet gemarginaliseerd of gediscrimineerd om hun afkomst. Er zijn heel wat Kabyliërs maar ook Chewia terug te vinden in de administratie, in het leger, in de veiligheidsdiensten (staf-chef generaal Mohammed Lamari en Mohammed 'Tewfik' Medienne, hoofd van de beruchte Algerijnse veiligheidsdienst, zijn afkomstig uit Kabylie) en zelfs in de hoogste politieke ambten (de voormalige president Zéroual is een Chewia). Anders dan bijvoorbeeld in sommige Afrikaanse landen of in nazi-Duitsland kunnen we in Algerije niet spreken van discriminatie op basis van

etnie of afkomst. Om door te stoten tot die hoge posten was het wel nodig dat de Kabyliër of Chewia zich door taal en politieke affiniteit presenteerde als Arabier of minstens als Arabischstalige. Zijn Berbers 'dialect' kon hij hoogstens behouden voor gebruik binnenkamers. Een fenomeen dat aan Vlamingen in België niet verder moet uitgelegd worden.

DE RECENTE ONGEREGELDHEDEN

De laatste revolte in Kabylie is het gevolg van een latent ongenoegen, vooral bij de jeugd die aanvoelt dat Arabische 'inburgering' een essentiële voorwaarde blijft om in de huidige Algerijnse maatschappij kansen te krijgen.

Bij de verjaardag van de eerste Kabylische revolte (lente 1980) worden in Kabylie een aantal betogingen georganiseerd. Een jonge betoger wordt opgepakt en deze man wordt om onopgehelderde reden doodgeschoten in een plaatselijk politiebureau. De woede bij plaatselijke jongeren is groot en ontaardt in ernstig straatgeweld met regelrechte aanvallen op politiebureaus en gendarmerieposten. De plaatselijke gendarmerie riposteert zeer hard en uiteindelijk vallen er meer dan 50 doden. Bij de analyse van de revolte springen twee merkwaardige zaken in het oog. Tijdens de vernietigingsacties van de betogers worden niet alleen gebouwen en symbolen van de staat gevisieerd maar evenzeer de plaatselijke partijbureaus van de twee Berberse politieke partijen: zowel deze van de RCD (Rassemblement pour la Culture et la Démocratie), die toen nog in de regering zat, als deze van het FFS (Front des Forces Socialistes), die altijd fel de regering bekampt heeft.

Een tweede merkwaardig fenomeen, waarvan een aantal persorganen melding maken, is dat plaatselijke leden van een van de GIA (Groupe islamique armée) afgescheurde islamistische gewapende groepering, de GSPC (Groupe Salafiste pour la Prédication et le Combat) zich aansluiten en mede de lokale straatacties organiseren tegen het regime. Die toenadering van de kant van sommige gewapende islamisten is opvallend omdat

zijn tot dan altijd in de (anti-Arabisch) Berberse beweging een van de grootste vijanden zagen voor hun islamistisch project.

De vraag is ook of niet juist de harde reactie van de ordestrijdkrachten ingegeven is door de schrik van dergelijk potentieel monsterverbond (islamisten en Kabylieërs) tegen het bewind.

DE PLAATSELIJKE OPVULLING VAN HET LEGE POLITIEKE VELD

In ieder geval moet nagegaan worden wat de Kabylische revolutie en betogingen betekenen in de huidige algemene Algerijnse politieke context.

Het is duidelijk dat de islamisten niet meer actief zijn in het maatschappelijk politieke veld. De zogenaamd gematigde islamisten van MSP (Mouvement pour la Société pacifique) en Ennahda zitten in de regering, het FIS (Front Islamique de Salut) is monddood gemaakt en de overblijvende gewapende groepen zijn politiek gemarginaliseerd. De erkende Algerijnse politieke partijen blijken nog weinig enthousiasme op te wekken. Een deel, maar slechts een deel, van dit politiek vacuüm is nu ingevuld door de Berbermilitanten en Berberstalige burgers. Het wantrouwen vanwege de Arabischstalige oppositie tegenover hen is blijkbaar te groot om tot gezamenlijke acties te komen.

De eisen van de Berberstaligen beperken zich lang niet meer tot de erkenning van culturele rechten en de officiële erkenning van hun taal. Ook sociale eisen duiken op (zoals gezegd is de Kabylische regio er niet speciaal slechter aan toe, de sociale situatie is over geheel Algerije even precair).

Naast die sociale eisen worden nu ook heel duidelijk politieke eisen geuit. Eisen die we ook terugvinden bij de andere - erkende en niet-erkende - oppositiegroepen, van islamisten tot communisten. Die huidige eisenbundel is groot: meer democratie in de staatsinstellingen, maatregelen tegen het machtsmisbruik van de militairen, tegen het staatsterrorisme, tegen de wijdverbreide corruptie bij het militair-politiek establishment en ook de eis tot

afschaffing van de recente censuurwetten. Belangrijk is te herhalen dat de betogingen zich ook richten tegen de bestaande politieke partijen, inclusief de Berberse.

De afkeer tegen de huidige politieke partijen kwam duidelijk tot uiting bij de 'zwarte mars' in de hoofdplaats van Kabylieë op 21 mei. De organisatie van deze indrukwekkende betoging is compleet ontsnapt aan de twee Berberse politieke partijen. De mars was in handen van een collectief van dorpscomités op basis van de traditionele dorpsraden, de djemaa; verwijzingen naar politieke partijen waren totaal verboden.

De vraag is dan ook of structuren van traditionele lokale volksverbondenheid, waarbij neo-feodalistische trekken zeker niet vreemd zijn, het plaatselijk politieke veld aan het invullen zijn. Ook hier is de stap naar Kabylische etnicisering niet ver. Het FFS voelt, als Berberse socialistische en democratische partij, duidelijk het gevaar aan. Zij organiseerden op 31 mei een al even indrukwekkende betoging in Algiers, waar nota bene Berberstaligen en Arabischstaligen door elkaar leven. Verontrustend is wel dat op het einde van deze (vreedzame) Berberse betoging ongeregelde heden zijn losgebroken met Arabischstalige jongeren. De officiële woordvoerders spraken sussend van hooligans maar ook hier komt de etnicisering Arabieren versus Berbers gevaarlijk dichtbij.

DE MOEILIJKE POSITIE VAN PRESIDENT BOUTEFLIKA

In het huidige politieke klimaat is de oorspronkelijke lokale Kabylische kwestie duidelijk een prangende nationale regeringskwestie geworden. President Bouteflika zit gekneld tussen de vraag voor meer democratie en de druk van hoge militairen en islamisten. Een aantal militairen samen met de 'gematigde' islamisten hebben er op aangedrongen dat Bouteflika nog krachtadiger zou reageren tegen de Berberse militanten.

Inmiddels is naar aanleiding van zwaar repressief optreden van de ordestrijdkrachten, de Berberse RCD uit de regering gestapt. Dit maakt dat binnen de

regering de macht van de behoudsgezinde nationalistische van FLN (Front de Libération Nationale, de vroegere eenheidspartij) en RND (Rassemblement national et démocratique), een gecreëerde bewindspartij en islamisten nog vergroot is.

In de pro-Kabylische pers en op een aantal websites wordt regelmatig de vrees geuit voor een 'Soedanese' oplossing voor de huidige Algerijnse crisis: een coalitie tussen militairen en islamisten, die dan verder onderling de buit van de aardgas- en petroleumuitvoer kunnen verdelen.

DE MISKENNING VAN DE TAALMINDERHEID GAAT SAMEN MET HET ONDERGRAVEN VAN ALGEMENE DEMOCRATISCHE EISEN

De vele manipulaties die we sinds de onafhankelijkheid met regelmaat terugvinden aan de top van menig Algerijnse regime, nopen ons in ieder geval te wijzen op een aantal verontrustende scenario's.

Het is niet ondenkbaar dat sommige machthebbers direct belang kunnen hebben bij een escalatie van het conflict tussen Arabischstaligen en Berberstaligen zodat hun eigen positie minder in vraag wordt gesteld. Het mobiliseren van Arabischstaligen tegen Berberstaligen is niet zo moeilijk. Zoals gezegd heeft de overgrote meerderheid van de Arabischstaligen geen enkel begrip voor de Berberse eisen. We kunnen dit onbegrip misschien best vergelijken met de houding van de Franstaligen in België in de 19^e eeuw. In Algerije komt daarbij dat de Arabischstaligen drievierden van de bevolking uitmaken.

Maar ook een minder verregaand scenario is verontrustend. Het regime kan met een eventuele verdere repressie tegen de Berberstaligen ook de algemene eisen voor democratie, persvrijheid, onderzoek naar corruptie en moorden door militairen, proberen neutraliseren en dit onder het voorwendsel van de noodzaak tot een krachtadig optreden voor het behoud van een Arabisch-islamitische natie.

OP WEG NAAR DE PRIVATISERING VAN DE GEZONDHEIDSZORG

I André De Smet I

Voor de eerste maal gaan ziekenhuizen op grote schaal naar de beurs.

In de volksmond wordt steeds gezegd dat op gezondheid geen prijs staat. Weldra zal dit in de ogen van de beursgangers veranderen. Ziekenhuizen zullen dividenden opleveren.

Op 28 mei werd namelijk bekend gemaakt dat "La Générale de Santé", een gewezen filiaal van de Franse multinational "La Générale des Eaux", (nu "Vivendi") tussen eind juni en september 2001 naar de beurs van Parijs gaat. Het is de eerste maal dat dit in Frankrijk het geval is voor wat ziekenhuizen betreft. Het zou hier gaan om een bedrag van 1,1 miljard Euro. In Duitsland en Zweden zijn reeds gelijkwaardige groepen op de beurs. Maar het Duitse Rhoen Klivikum en het Zweedse Capio maken samen nog niet de helft van het kapitaal van "La Générale de Santé". Deze laatste groep vertegenwoordigt 157 klinieken (waarvan 137 in Frankrijk) en neemt een cruciale plaats in in de private sector van ziekenhuizen.

Zij verschaffen werk aan 14.000 loontrekkenden en doen een beroep op

3000 geassocieerde artsen die allen zelfstandige dokters zijn.

Dit initiatief wordt vanzelfsprekend toegejuicht door de verzekeringsmaatschappijen. De gewezen grote baas van de groep Axa, Claude Bébiar, verklaarde een heftig voorstander te zijn van een "private sociale zekerheid". "We gaan naar een rationalisering van de ziekenhuissector, deze moet een sector worden zoals de andere, maar met een eigen deontologie en ethiek", voegde Daniel Bour, PDG van "La Générale de Santé" er aan toe. Uit statistieken was namelijk gebleken dat het aandeel van de privé-klinieken sinds 1994 was gedaald met 50%.

De financiële groepen en de multinationals gaan dus in de tegenaanval. Naast de leiders van de klinieken, die 10% van de aandelen bezitten, zijn Vivendi (20,3%) en het Britse investeringsfonds Cinven (41,28%) de belangrijkste aandeelhouders van de "Générale de Santé". Men mag

verwachten dat, zoals dit in andere sectoren het geval is, de jacht zal worden geopend om nog meer ziekenhuizen op te slorpen. Dit brengt ons terug tot wat we onlangs reeds bekend maakten, maar waarover de politieke wereld en de media de openbare opinie nog niet hebben geïnformeerd. We hebben het hier over over de door de Wereldhandelsorganisatie (WTO) geplande invoering van het "Algemeen Akkoord voor de Commercialisering van de Diensten". Een akkoord waarbij alle openbare diensten, zoals post, spoor, onderwijs, ziekenhuizen, gezondheidszorg, sociale zekerheid, milieu, cultuur, sport, enz., enz. zouden worden geprivatiseerd. De E.U. en de regeringen verlenen, bewust of onbewust, hieraan hun medewerking, zonder rekening te houden met de vele nefaste gevolgen. Niet de burger maar de steeds machtiger multinationale ondernemingen hebben hier alle belang bij. Want niet de mens maar de winst is hun belangrijkste zorg. ■

RIJK, RIJKER, RIJKST...

De publicatie van de grootste fortuinen en de hoogste weddes is in de financiële wereld een nuttige thermometer geworden, als gevolg van de daling van de prijs van de aandelen. In het jaar 2000 hebben 180.000 personen de club van de "gefortuneerde investeerders" vervoegd. Die bestaat uit zij die een "spaarpotje" bezitten van waarden in mobiliën, titels en weddes die de 1 miljoen dollar overschrijden. Men telt vandaag 7,2 miljoen "clubleden" in de wereld, die samen 27.000 miljard dollar bezitten. De Amerikaan Rolsen Walton, waarvan de familie eigenaar is van de supermarkten

"Wall Mart", weegt 72,5 miljard Euro. Dit is 12,8 miljard Euro meer dan Bill Gates, de baas van Microsoft.

Deze gaat vooraf aan een aantal PDG's van Canadese bedrijven, die volgens een enquête van de krant "National Post", (22/5/2001) gemiddelde stijgingen van hun inkomsten (salaris, premies, enz.) noteerden met 42,9%. John Roth van Nortel staat vooraan met een jaarlijks inkomen van 46 miljoen dollar, een stijging met 91% t.o.v. 1999. In Zwitserland noteert Marcel Ospel, voorzitter van UBS, de grootste Zwitserse bank, een inkomen van 7,4 miljoen Euro of 112 maal meer dan een

gemiddeld bedienendenloon in zijn bank. In Groot-Brittannië bedraagt het gemiddelde loon van de directeurs van de maatschappij Footsie 100 niet minder dan 7,65 miljoen Euro. Van zijn kant staat, volgens de krant "Les Echos", Jean-Marie Messier, de voorzitter van de multinational Vivendi-Universal, in Frankrijk aan de top met 168 miljoen B.FR, en loopt daarmee ver voor op Serge Daniel Tcheruk van Alcatel, met 105 miljoen B.FR en op Daniel Bouton van de Société Générale, met 74 miljoen B.FR. Volgens officiële gegevens bedroeg het gemiddelde loon van gespecialiseerde

arbeiders in de privésector netto 70.680 B.FR, maar 10% van de loontrekkenden ontvangen maandelijks minder dan 33.996 B.FR. Deze nieuwe gegevens zouden moeten leiden tot het vastleggen van de middelen voor een regularisatie in de schoot van de

Een boek dat men niet mag missen...

“DE TERREUR VAN DE NIEUWE ECONOMIE”

Amper een paar jaar geleden publiceerde de schrijfster Viviane Forrester een ophefmakend boek met de titel “De dictatuur van de economie”. Het boek kende in korte tijd een uitzonderlijk succes en werd in niet minder dan vierentwintig talen vertaald. Het werd na Seattle een belangrijk instrument voor de militanten van de arbeiders- en de progressieve beweging in hun strijd tegen mondialisering.

Vorige maand verscheen een tweede boek van Forrester in het Nederlands, onder de titel “De terreur van de nieuwe Economie”. Het is een uitzonderlijk en belangrijk boek. Geschreven in een eenvoudige, klare en directe taal, werpt het een licht op alle aspecten van wat door de financiële en de regeringen de “nieuwe economie” wordt genoemd. Hierin beschrijft ze alle mogelijke aspecten van de economische politiek, waarbij de rijken steeds rijker en de armen steeds armer worden: Kortom, de gevolgen van de mondialisering. Dit is zeker een boek dat iedereen moet lezen.

CIJFERS

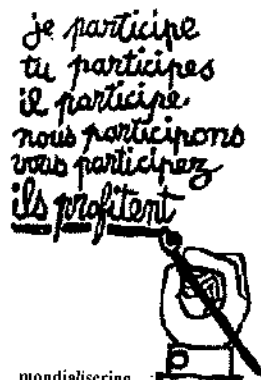
Het Amerikaans bureau “Paul Meyer” berekende dat de gemiddelde bedrijfsleider in de V.S. vorig jaar 500 miljoen verdiende. Hiermede werd een nieuw record behaald.

De beste topmanager, John Reed, voorzitter van de City-groep, rijfde echter 13 miljard frank binnen. De nummer twee, Sandy Weille, eveneens van de City-groep, moest zich tevreden stellen met 10 miljard frank. Na een onderzoek van 350 bedrijven kwam men tot de vaststelling dat hun netto inkomen gestegen was met 8,9%.

bedrijven en tussen de Europese lidstaten. Deze gegevens herinneren ons aan de V.N.- Conferentie voor de Minst Ontwikkelde Ontwikkelingslanden (49 in aantal) die op 20 mei jongstleden werd afgesloten met een nietszeggende slotverklaring. Hierbij werd nog maar eens

De toplui van deze bedrijven noteerden echter een stijging met 10%.

Vijftien personen, onder wie drie verzekeraars en een bankier, worden in Luxemburg beschuldigd van witwasoperaties. Volgens de Luxemburgse krant “Journal du Dimanche” (29/4/2001) zou de Luxemburgse maatschappij “Pan Euro Life”, honderden handelaars en kleine bedrijven via hun bank geholpen hebben om aan de fiscus in hun land te ontsnappen. Het gaat hier om duizenden miljoenen. Het toeval wil, dat de directeur van deze Luxemburgse verzekeringsgroep

een zekere Gaston Torne is. Het toeval(?) wil ook dat deze heer van 1981 tot 1984 ook voorzitter was van de Europese Commissie...

UNILEVER, de Brits-Nederlandse multinationale voedingsgroep, bevestigde op 27/4 dat met de opslorping van het Amerikaanse Bestfoods, (aangekocht in juni 2000) tweeduizend arbeidsplaatsen gaan verdwijnen. De afgedankten zullen de 25000 vervoegen die in februari 2000 na een herstructurering aan de deur werden gezet.

VALEO, een multinational die auto-benodigdheden vervaardigt, (o.m. voor Peugeot) heeft bekend gemaakt twee bedrijven van zijn filiaaal te gaan sluiten. Samen worden 600 mensen op straat

de vrome wens uitgedrukt het aantal van 600 miljoen in de meest extreme armoede levende personen in de eerstvolgende jaren met de helft te verminderen.

Beloften, woorden... die we al zo dikwijls hebben gehoord. (ads)

gezet in Vire (Calvados) en Cahors (Lot). Sinds twee jaar investeert ValEo in Oost-Europa en Noord-Afrika. De directeur verklaarde dat, ondanks de daling van de lonen in de groep in Frankrijk van 370 naar 270 FF, de firma in Marokko toch slechts 70 FF moest betalen aan de arbeiders. Vandaar...

Michel Tilmant, voorheen voorzitter van het directiecomité van de BBL en nu de nummer twee van de Nederlandse financiële dienstgroep ING, verdiende het voorbije jaar maar eventjes 68,6 miljoen frank.

Volgens het programma voor ontwikkeling van de Verenigde Naties is de rijkdom van de planeet sinds 1950 verzesvoudigd. Het gemiddelde inkomen van 100 van de 174 onderzochte landen daalde tijdens deze periode, evenals de levensverwachting.

De drie rijkste personen ter wereld bezitten samen een fortuin dat hoger is dan het Bruto Binnenlands Product (BBP) van de 48 armste landen samen.

Het patrimonium van de 15 rijkste individuen is hoger dan dat van het geheel van alle landen bezuiden de Sahara samen. En tot slot: het bezit van de 84 rijkste personen is groter dan het BBP van China met zijn 1,2 miljard inwoners.

Het aantal Minder Ontwikkelde Landen (MOL) bestond bij de oprichting van het Programma voor Ontwikkeling van de Verenigde Naties, in 1981 in Parijs, uit 25 eenheden.

Twintig jaar later, in 2001, is dit aantal opgelopen tot 49, waarvan 34 Afrikaanse landen. Samen bedraagt hun aantal inwoners 630 miljoen.

Of, hoe, alle beloften en internationale conferenties ten spijt, de armen steeds armer en de rijken steeds rijker worden. (ads)

HET 'PLAN COLOMBIA'. VS-INTERVENTIE VERPAKT ALS 'DRUGSBESTRIJDING'.

| Jordi Lesaffer |

In Deel I (mei-juni nummer van 'Vrede') van dit artikel werd een kort overzicht gegeven van de historiek van het Colombiaanse conflict en de belangrijkste protagonisten op dit moment (guerrilla, leger en paramilitairen). In dit tweede gedeelte wordt uitvoerig ingegaan op het door de VS geconcipeerde 'Plan Colombia' en de gevolgen daarvan voor de ganse Andes-regio.

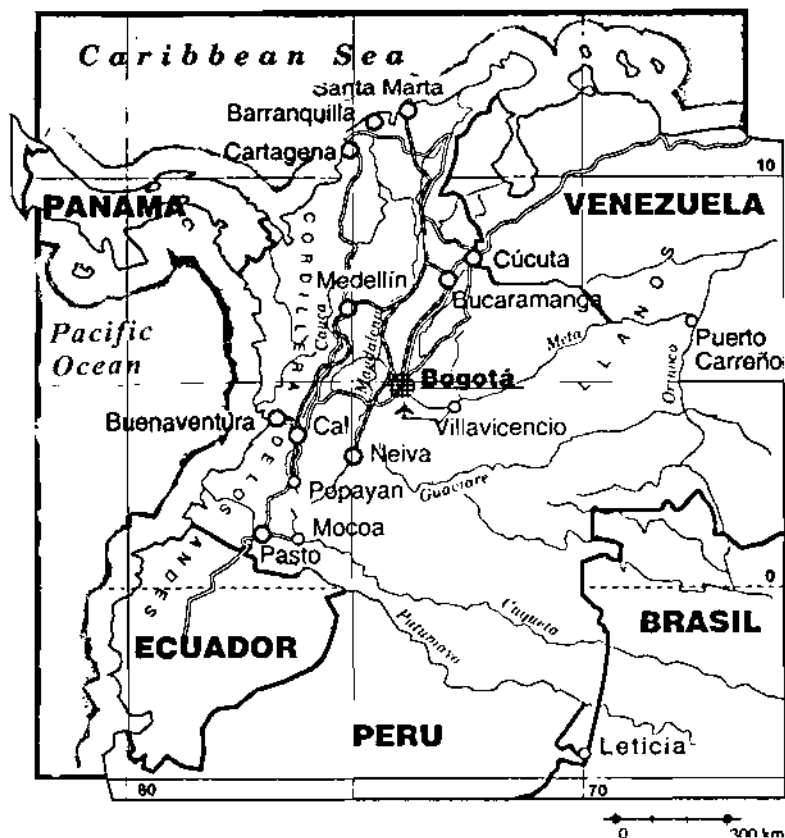
VERKIEZINGEN EN DE 'WAR ON DRUGS', NIEUWE VORMEN VAN VS-OVERHEERSING IN LATIJNS-AMERIKA

Tijdens de hoogdagen van de koude oorlog schrok de VS er niet voor terug om openlijk brutale dictatoriale regimes te installeren in zijn Latijns-Amerikaanse achtertuin. In de strijd tegen al wat 'links' was (door de VS gemakshalve

gebrandmerkt als 'communistisch') was alles veroorloofd, ook openlijke steun aan extreem-rechtse militaire regimes. Om het met de woorden van voormalig staatssecretaris voor buitenlandse zaken Henry Kissinger te zeggen: "They are bastards, but they are our bastards". De ineenstorting van het communistische blok, de versnelde economische globalisering en de mobilisatie van de basisbewegingen tēgen de structurele

uitbuiting en onderdrukking van de autoritaire regimes, maakten een strategiewijziging noodzakelijk. Autoritaire dictaturen blijken in de praktijk niet de beste garantie te zijn voor de belangenbehartiging van de nieuwe transnationale neoliberale economische elites. Hun repressief optreden gaf aanleiding tot revolutionaire tegenreacties die wel eens tot diepgaande structurele hervormingen van de bestaande economische orde zouden kunnen leiden in het geval dat deze bewegingen de macht grijpen. Het roer wordt dan ook omgegooid begin jaren '80 en het nieuwe toverwoord is nu 'democratisering'. Democratisering in de meest enge zin wel te verstaan, zoals politieke denkers als Gaetano Mosca¹, Joseph Schumpeter² en Robert Dahl³ inhoud aan het begrip geven. In hun theorie mag het 'volk' om de x-aantal jaren 'kiezen' door welke fractie uit de elite het geregeerd wordt. Dit systeem – door Robert Dahl 'polyarchy' genoemd – wordt aldus gepromoot om de populaire basisbewegingen te coöpteren, te neutraliseren en bij te sturen in zo'n richting waarbij de druk die uitgaat van de onderdrukte klassen voor meer fundamentele politieke en socio-economische veranderingen, verlicht wordt.

Polyarchy sluit directe repressie niet uit. Zij wordt selectiever toegepast dan onder een dictatoriaal regime; de repressie en de overheersing worden nu als het ware geïnstitutionaliseerd en gelegitimeerd door een burgerlijke autoriteit, reguleert verkiezingen en een grondwet.

De meeste (zometer alle...) Latijns-Amerikaanse 'democratieën' voldoen perfect aan deze definitie van een polyarchisch regime.

Het einde van de Koude Oorlog en deze retoriek van 'democratisering' in Latijns-Amerika dwongen de Pentagon-strategen ertoe om een andere justificatie te zoeken voor de militaire invloed en aanwezigheid van de VS in de regio. De 'War on Drugs' wordt al snel gezien als de meest effectieve manier om de VS-hegemonie in de regio te verantwoorden en de tanende militaire bestellingen bij het militair-industrieel complex terug op peil te brengen.

Waar tijdens de Koude Oorlog de focus van de VS in Midden-Amerika lag, is het nu de Andes-regio die alle aandacht verdient. Wanneer in 1989 de VS zijn Andes-initiatief lanceerde – een 2,2 miljard \$ kostend vijfjarenplan gericht op de bestrijding van de coca-productie – werd de regio nog aanzien als vrij stabiel en goed op weg naar economische recuperatie en 'democratische consolidatie'. Tien jaar later is de regio het nieuwe zorgenkind van de VS. Economische en politieke crises in Venezuela, Bolivia, Ecuador en Peru, en Colombia dat steeds dieper lijkt weg te zakken in de al meer dan 40 jaar aansleepende burgeroorlog.

De drugsoorlog verzekert de aanwezigheid van VS-troepen in de regio en de uitwisseling van informatie tussen de militairen in de hele westelijke hemisfeer. Gemeenschappelijke drugsbestrijdingsoperaties en de training van lokale militaire elitetroepen door VS-instructeurs verzekeren een blijvende militaire aanwezigheid van de VS. De vereenzelviging van de guerrilla met de drugshandel ('narco-guerrilla') laat de VS-militairen ook toe om dezelfde 'low-intensity' conflictstrategie toe te passen die ook gebruikt werd ten tijde van de bestrijding van de linkse verzetsbewegingen in Midden-Amerika. De drugsoorlog werd ook meermaals gebruikt als alibi voor directe militaire interventie zoals in Panama (bij de 'omverwerping' van Noriega in 1990) en Peru (in de strijd tegen het 'Lichtend Pad'

begin jaren '90), en meer recent nu ook Colombia. Eén van de strategieën in de strijd tegen drugs is de begeleiding en opleiding van lokale militaire en politionele eenheden. Actoren die qua mensenrechtenschendingen reeds een indrukwekkend palmares op hun naam hebben staan. Zo verleent het Colombiaanse leger – ondanks officiële ontkenningen – nog altijd directe en indirecte steun aan de extreem-rechtse paramilitairen - dé kampioenen bij uitstek qua mensenrechtenschendingen én rechtstreeks betrokken bij de coca-handel. Het is al lang een publiek geheim dat de drugsbaronnen in Colombia nauw

De noordelijke regio waar de extreem-rechtse paramilitairen het sterkst staan, wordt vrijwel ongemoeid gelaten

samenwerken met de paramilitairen.

De 'War on Drugs' is ook bedoeld voor intern gebruik in de VS. Geen enkele politicus wil als 'soft' overkomen wat het drugsbeleid betreft. Aangezien men intern in de VS (vraagzijde) het probleem niet aankan, kiest men nu voor de externalisatie van het probleem, waarbij de schulddigen gezocht moeten worden aan de aanbodzijde (de coca-boeren). Achter de schermen geven sommige congresleden toe dat de militaire aanpak niet werkt en zelfs averechtse effecten sorteert, maar zij willen hun herverkiezing niet op het spel zetten door openlijk kritiek te uiten. De drugsbestrijdingsprogramma's in de VS zijn ondertussen een industrie op zich geworden die jaarlijks miljardenfondsen binnenrijft. Er bestaan meer dan 50 federale bureaus en agentschappen die zich met drugsbestrijding bezighouden.

Voor het militair-industrieel complex in de VS is de drugsoorlog een geschenk uit de hemel dat hoge militaire investeringen rechtvaardigt en een blijvende aanwezigheid verzekert in de regio; of zoals Generaal Maxwell Thurman

van SOUTHCOM (Southern Command) verklaarde: "*the only war we've got*". Voor de VS-strategen vormt Colombia op dit ogenblik de grootste bedreiging voor de 'nationale veiligheid' van de VS. Het conflict dreigt immers grensoverschrijdend te worden en de economische belangen van de VS te schaden, o.a. de toegang tot de olie in buurland Venezuela.

Niet onbelangrijk is ook het feit dat de nieuwe Bush-administratie directe economische belangen te verdedigen heeft in Colombia. Enkele Amerikaanse oliebedrijven – waar nota bene Bush Junior een aanzienlijk aandelenpakket in

heeft verworven – zijn reeds geruime tijd met prospecties bezig naar nieuwe oliebronnen in Colombia. Het uitschakelen van de guerrilla – die pleit voor een nationalisatie van de energiesector en de westerse multinationals tot militair doelwit maakt – zou de olie- en gasmultinationals dan ook vrij spel geven. Ook de conflicterende houding van Venezuela (nog steeds de grootste olieleverancier van de VS), dat onder leiding van president Chávez duidelijk een onafhankelijke koers van Washington wil varen, doet Washington op zoek gaan naar nieuwe strategische leveranciers.

Het 7,5 miljard \$ kostende Plan Colombia – waarvan de VS 1,3 miljard \$ voor zijn rekening neemt – dat in juni vorig jaar door het Amerikaans Congres werd goedgekeurd werd aan het grote publiek voorgesteld als een puur drugsbestrijdingsprogramma. Het hulppakket voorziet voor de Colombiaanse strijdkrachten zo'n 2 miljoen \$ per dag de komende twee jaar. Het leeuwendeel van de acties zijn gericht op de zuidelijke regio's van Colombia, net waar de linkse FARC-guerrilla het sterkst staat. De

noordelijke regio (grenzend aan Panama), waar de extreem-rechtse paramilitairen het sterkst staan, wordt vrijwel ongemoeid gelaten, terwijl het net de paramilitairen zijn die het nauwst betrokken zijn bij de internationale drugshandel. Reeds vóór dit 'hulppakket' werd goedgekeurd was de VS al nauw betrokken in het Colombiaanse conflict. Sinds 1998 nemen dagelijks zo'n 250 VS-militairen deel aan drugsbestrijdingsoperaties.

DE INHOUD VAN HET PLAN COLOMBIA

Toen president Clinton het Plan Colombia aan het Amerikaans Congres voorstelde werden de volgende argumenten aangehaald ter ondersteuning van het plan:

1. Tussen 1995 en 1998 verdubbelde de gecultiveerde oppervlakte van coca van 50.000 tot 100.000 ha⁵. Papaver (voor de aanmaak van heroïne) was goed voor een stijging van minder dan 1000 ha. tot 6000 ha.
2. 80% van de cocaïne die in de VS geconsumeerd wordt passeert langs Colombia
3. De Nationale Politie en het leger zijn niet in staat om de coca-productie te controleren in de zuidelijke departementen Putumayo en Caquetá, die samen 2/3 van de gecultiveerde oppervlakte vertegenwoordigen.
4. De politieke en sociaal-economische crisis waarin het land verkeert en de onkunde van de Colombiaanse overheid om tot een duurzame oplossing te komen.

Als oplossing voorziet het plan in 4 strategische elementen:

1. Het gevoelig opvoeren van de drugsbestrijdingsoperaties
2. Een versterking van de staatsstructuren, zowel nationaal als lokaal
3. Economische heropleving
4. Steun voor het vredesproces.

Dit alles heeft een prijskaartje van 7,5 miljard \$; een nationale bijdrage van 4 miljard \$ en 3,5 miljard \$ buitenlandse hulp. De nationale bijdrage is afkomstig van internationale leningen, verstrekt door de Wereldbank, het IMF en de Interamerikaanse Ontwikkelingsbank (BID), mét een waarborg van de VS.

De Amerikaanse steun bestaat uit de volgende 5 componenten:

1. Een militair offensief in het zuiden van Colombia. In de praktijk betekent dit het trainen van de drugsbestrijdingseenheden van het Colombiaanse leger en het voorzien van gesofisticeerd militair materiaal en informatie.
2. Het onderscheppen van drugstransporten in de Andes-regio. Dit gebeurt door het installeren van radar-installaties, landingspistes en de aanschaf van vliegtuigen.
3. Versterking van de Nationale Politie van Colombia; o.a. het leveren van gevechtsvliegtuigen en helikopters zodat hun penetratievermogen in de zones die gecontroleerd worden door de guerrilla geoptimaliseerd wordt. De Nationale Politie wordt daarbij ondersteund door de speciale drugsbestrijdingseenheden van het leger.
4. Alternatieve economische ontwikkeling. Economische steun voor de 'slachtoffers' van het Plan.

5. Versterking van de staatsinstellingen (o.a. justitie).

Zoals uit bovenstaande cijfers blijkt neemt de militaire component zo'n 75% van het totaalbedrag dat door de VS voorzien wordt voor z'n rekening. De helikopters, wapens, radarsystemen en aanverwante technologie zijn uiteraard allemaal gefabriceerd door Amerikaanse ondernemingen, die zo beloond worden voor hun generositeit ten aanzien van de congresleden tijdens de verkiezingscampagnes. Zo heeft Lockheed Martin (fabrikant van radarsystemen) aan de hand van (al dan niet gemanipuleerde) 'enquêtes' hevige campagne gevoerd voor de "War on Drugs". United Technologies Corporation (Sikorsky Aircraft), de producent van de Black Hawks en Bell Helicopter Textron (producent van de Huyes UH-1H), voeren ondertussen een onderlinge veldslag voor de verdeling van de 'markt'.⁶

De 'sociale' component is voor rekening van enkele Amerikaanse instellingen, die als primaire doelstelling de transmissie van het Amerikaanse waardensysteem beogen. Democratie en vrije markt naar VS-model⁷.

De 'hulp', in de vorm van leningen van de WB, het IMF en BID verzwaren nog maar eens de buitenlandse schuld van het land en vergroten de economische en politieke afhankelijkheid t.o.v. de opgelegde neoliberale politiek van deze internationale instellingen.

DE INTERNE GEVOLGEN

De plaatselijke bevolking heeft ondertussen reeds kennis gemaakt met de negatieve gevolgen van het Plan. Cocoplantages worden besproeid met schadelijke pesticiden. Zo is er het fameuze RoundUp, dat door fabrikant Monsanto wordt omschreven als de meest ecologische herbicide. De procureur-generaal van de staat New York dacht daar echter anders over en verplichtte Monsanto om de termen 'biologisch afbreekbaar' en 'ecologisch' uit zijn promotiefolders te schrappen. Ondertussen zijn in de eerste fase van de

In cijfers ziet het plaatje er zo uit (in miljoen \$) (periode 2000-2001)

COMPONENT	TOTAAL BEDRAG
Militair offensief in Zuid-Colombia	599
Onderscheppen van drugstransporten	341
Versterking van de Nationale Politie	96
Economische ontwikkeling	145
Versterking van de staatsstructuren	93
SUBTOTAAL	1273
Actuele hulp voor Colombia	300
TOTAAL	1573

campagne al zo'n 29.000 ha coca vernietigd. Niet alleen de cocaplanten worden vernietigd; ook de andere gewassen zoals koffie, bananen, yuca, maïs, aardappelen...moeten er aan geloven. De bodem is voor jaren onbruikbaar geworden. Ook de plaatselijke bevolking die in aanraking komt met de herbiciden vertoont duidelijke ziekteverschijnselen (huidziekten en kankers) en genetische afwijkingen bij pasgeborenen.

Een recent regeringsrapport stelt vast dat reeds meer dan 150.000 ha bossen vernietigd zijn, en dat tegen dit ritme, tegen 2015 ongeveer 70% van het zuiden van Colombia (Orinoquia en Amazonia) in een onvruchtbare woestijn zal veranderd zijn.

Boeren die toch nog oogsten, kunnen hun producten niet meer kwijt op de markt; niemand wil ook maar een cent betalen voor 'vergiftigde producten'. De getroffen boeren trekken noodgedwongen richting Amazone hetgeen de druk op het toch al fragiele ecosysteem nog verhoogt. Ook wordt gevreesd voor een toestroom van vluchtelingen in de buurlanden Ecuador, Peru en Brazilië. Deze landen hebben reeds troepenversterkingen gestuurd naar hun grens met Colombia. De haveloze boeren bevinden zich dus in een uitzichtloze situatie. Sinds de opening van de grenzen voor buitenlandse import (zwaar gesubsidieerd!), heeft Colombia reeds 700.000 ha. landbouwgrond verloren. Wanneer in 1990 Colombia nog zelfvoorzienend was in rijst, werd verleden jaar reeds 420.000 ton ingevoerd. Met de vernietiging van de cocaplantages wordt het probleem gewoon verschoven naar andere gebieden - binnen Colombia of naar de buurlanden - bij gebrek aan een duurzaam alternatief.

Het Plan Colombia voorziet in de substitutie van de cocaplantages door exportgerichte monoculturen zoals rubber en Afrikaanse palm. Deze exportgerichte monocultuur leidt onvermijdelijk tot een nog grotere concentratie van het grondbezit, de gedwongen verhuizing van kleine boeren, een monopolie van de agro-multinationals en een verdere degradatie

President Pasran ontkent maar het leger levert indirecte steun aan de extreem-rechtse paramilitairen

van het milieu.

De zone waar het Plan Colombia focust - Caquetá en Putumayo - is ook van belang voor de westerse investeerders. Er bestaan reeds exploratieprojecten naar olie; het gebied grenst ook aan Ecuador, een andere olieproducent. De paramilitairen - zeer nauw betrokken bij de coca-handel maar 'vergeten' door het Plan Colombia - staan sterk in gebieden waar een aanzienlijke aanwezigheid is van westerse multinationals die er grootschalige energieprojecten ontwikkelen. De plaatselijke bevolking, die niet altijd opgezet is met de komst van deze multinationals, vlucht met tienduizenden weg uit het gebied, op de vlucht voor het paramilitaire geweld en terreur.

De militarisering van het conflict en de nauwere samenwerking tussen de Nationale Politie en het leger zullen ongetwijfeld het onderling geweld én het geweld tegenover de burgerbevolking doen toenemen. De FARC-guerrilla heeft reeds openlijk verklaard dat ze elke Amerikaanse soldaat op Colombiaans grondgebied als een vijand beschouwt en desnoods bereid is tot een nieuw 'Vietnam'.

Het akkoord tussen de Colombiaanse regering en het IMF, waardoor middelen vrijkomen voor de financiering van het Plan houdt ook strenge voorwaarden in: privatisering van het bankwezen en de energiesector en het aanpassen van de wetgeving zodat buitenlandse investeerders ongehinderd kunnen investeren in het land. Investerings die grotendeels gericht zijn in de hydro-energetische sector en de biodiversiteit.

Dit verklaart ook meteen waarom multinationals zoals Texas, Enron (gasexploitatie), Oxy, BP en Total hevige campagne voeren ten voordele van het Plan Colombia.

DE EXTERNE GEVOLGEN

Zoals in het inleidend gedeelte reeds gezegd, is de VS-strategie er vooral op gericht om zijn economische en commerciële belangen in de westelijke hemisfeer veilig te stellen, waarbij alle obstakels voor één grote vrije markt - van Alaska tot Punta del Este - weggenomen moeten worden en de multinationale ondernemingen vrij spel krijgen. Naast het Plan Colombia voorziet de VS ook in een zogenaamd 'Frontaal Plan', dat de buurlanden van Colombia moet voorzien van logistieke en technische steun in de drugsoorlog.

Dit plan voorziet in:

1. Troepenconcentratie van de buurlanden aan de Colombiaanse grens
2. Strategische inplanting in de hele regio door middel van het opzetten van militaire bases:
  - a. Permanente aanwezigheid van Amerikaanse militairen
  - b. Installatie van radarsystemen (5) in Colombia, die samen met de reeds geïnstalleerde radarsystemen van de Amerikaanse luchtmacht in de Caraïben één geïntegreerd systeem vormen
  - c. Militaire bases (FOL-Forward Operation Locations) die als voornaamste doelstelling hebben: het geven van logistieke steun (vooral op het vlak van communicatie) aan militaire operaties die in de buurlanden plaats vinden. Deze FOL hebben de laatste jaren aan belang gewonnen na de sluiting van de Amerikaanse militaire basis Howards in Panamá. De operaties worden nu gecoördineerd vanuit Manta (Ecuador), Aruba en Curacao (Nederlandse Antillen) en El Salvador. Op deze manier staat heel het Colombiaanse territorium onder permanente controle. Elke beweging van de guerrilla wordt zo onmiddellijk geregistreerd.
  - d. Permanente aanwezigheid van Amerikaanse overheidsinstellingen zoals

de DEA (Drug Enforcement Administration)

e. Besproeiing vanuit de lucht van cocoplantages. Dit zijn strikt militaire operaties die gebruik maken van gevechtsvliegtuigen en helikopters (Black Hawk) die uitgerust zijn om luchtsteun te geven aan grondtroepen.

Officieel heet het dat deze strategie erop gericht is om te vermijden dat het geweld in Colombia niet overslaat naar de buurlanden.

TWIJFEL

Ondertussen wordt in de VS zelf meer en meer getwijfeld aan de gehanteerde strategie. Zo liet senator Patrick Leahy recent weten dat de resultaten van de cocaverdelging zo slecht zijn dat de toevoer van cocaïne naar de VS zowaar toegenomen is. "Het succes is verwaarloosbaar" liet Leahy zich ontvallen. Zelfs Bush geeft nu toe dat er meer moet gedaan worden om een concreet beleid van vervangingsteelten op te zetten.

Voor volgend jaar voorziet de VS voor 800 miljoen \$ aan bijkomende middelen in de drugsbestrijding in de regio. De helft van dit bedrag is bestemd voor Peru, Bolivia, Ecuador en "andere landen uit de regio".

Venezuela komt voorlopig niet in dit regionaal plan voor. Het zit de VS nog steeds hoog dat Venezuela geen toestemming geeft aan Amerikaanse gevechtsvliegtuigen op missie om het Venezolaanse luchtruim te overvliegen.

Ondertussen zijn in Colombia reeds meer dan 30.000 hectare coca vernietigd. De haveloze cocaboeren in Zuid-Colombia gaan massaal op de vlucht, dieper het oerwoud in, of richting buurlanden. Peru, Ecuador en Brazilië hebben

De 'colombianits' dreigt zich ook te verplaatsen naar Venezuela

hun grenzen met Colombia reeds flink versterkt. Een nieuwe wapenwedloop tussen de betrokken landen dreigt het regionale evenwicht dan ook te verstoren en vergroot de kans op grensconflicten (cfr. de recente 'oorlog' tussen Ecuador en Peru enkele jaren geleden).

De laatste tijd verhuizen meer en meer illegale cocaplantages naar Ecuador. Ook de voedselgewassen hebben hier aanzienlijke schade opgelopen door het sproeien met herbiciden in buurland Colombia. Voor de lokale boerenbevolking aan de grens met Colombia is het Plan een

ware humanitaire ramp.

Intussen heeft Washington reeds voor 150 miljoen dollar steun toegezegd om de 'collaterale effecten' van het Plan Colombia in Ecuador op te vangen. Voor dit jaar is 42 miljoen \$ voorzien: 12 miljoen voor de aankoop van legerhelikopters, militaire vaartuigen en communicatiematerieel. De overige 30 miljoen is bestemd voor sociale ontwikkeling. Tegenstanders waarschuwen dat het Plan Colombia Ecuador kan meesleuren in de Colombiaanse burgeroorlog als de

drugsoorlog wordt uitgebreid naar de overige Andes-landen.

De 'colombianitis' dreigt zich ook te verplaatsen naar Venezuela. Regelmatig steken guerrillero's en paramilitairen de Venezolaanse grens over. De laatste jaren vluchtten ook steeds meer boeren richting Venezuela, op de vlucht voor het paramilitaire geweld. De extreem-rechtse paramilitairen doen er alles aan om het conflict uitbreiding te doen vinden over de grenzen heen. Een regionalisering van de gewapende strijd brengt een eventuele Amerikaanse militaire interventie dichterbij, hetgeen noodzakelijkerwijs in de kaart speelt van de paramilitairen. Ook richtten steeds meer Venezolaanse grootgrondbezitters - doelwit van FARC en ELN - privé-milities op, naar analogie met de extreem-rechtse paramilitairen. President Chávez wordt er

(Foto: brochure Colombië - uitgave Oilekot - Herzele)

zowel van de binnenlandse oppositie als de paramilitairen van beschuldigd de Colombiaanse guerrilla een hand boven het hoofd te houden. Chávez, die al regelmatig aangeboden heeft om als bemiddelaar op te treden in het Colombiaanse conflict, stapelt ondertussen de diplomatieke incidenten met Colombia op. De Colombiaanse regering duldt geen inmenging in zijn binnenlandse aangelegenheden, luidt het officieel. Blijkbaar geldt voor de VS-inmenging een andere logica.

EN EUROPA?

In een resolutie van het Europees Parlement (30 januari) werd het Plan Colombia met een overweldigende meerderheid (474 tegen 1) verworpen. De resolutie benadrukt dat diepgaande structurele hervormingen zoals herverdeling van het land en inkomensherverdeling noodzakelijke voorwaarden zijn voor een duurzame vrede. Er wordt tevens op gewezen dat de Colombiaanse regering onvoldoende inspanningen levert om de extreem-rechtse paramilitairen te ontmantelen. De EU gelooft ook dat de militaire aanpak van het drugsprobleem tot een escalatie van het conflict leidt en overslaat naar de buurlanden. Het Plan Colombia bevat volgens de EU ook 'aspecten' die tegenstrijdig zijn met de ontwikkelingsprojecten waarin de EU zich geëngageerd heeft.

Begin mei dan besliste de EU om over een periode van 6 jaar, 350 miljoen \$ (14,1 miljard frank) uit te trekken om het vredesproces te ondersteunen. De EU benadrukt dat deze financiële hulp volledig losstaat van het Plan Colombia en dan ook niet mag aanzien worden als de sociale component ervan. De steunmaatregelen gaan hoofdzakelijk naar de financiering van socio-economische en politieke projecten, die o.a. de 'civiele maatschappij' aan slagkracht moeten doen winnen. De Belgische NGO's die bij Colombia betrokken zijn reageren gematigd positief. Toch wordt gevreesd dat "de uitvoering van de hulp op het terrein tenietgedaan zal worden door de militaire strategie die de

Colombiaanse regering momenteel met de steun van de VS volgt"⁸.

Europa heeft zich blijkbaar (nogmaals) neergelegd bij de militaire aanpak van de VS. In plaats van deze krachtig te veroordelen en een structurele, genegotieerde aanpak te eisen, laat men de VS begaan en komt men met een eigen 'tegenplan' op de proppen. Europa mag de humanitaire ravage, aangericht door het Plan, herstellen. Het geld dreigt dan ook in een bodemloze put te worden gestort. De wapenindustrie in de VS en de fundraisers bij de Europese NGO's kunnen er alleen maar wel bij varen. En de Colombiaanse boer? Die ploegt voort, zolang het nog kan...

BRONNEN:

'Polyarchy: Coercion's New Face in Latin America.' In: NACLA-Report on the Americas. Vol XXXIV, N°3, November/December 2000, p.42-48.
'Minding the Backyard. Washington's Latin America Policy After the Cold War.' In: NACLA-Report on the Americas. Vol XXXIV, N°3, November/December 2000, p.6-13.
'Cocaine Madness. Counternarcotics and Militarization in the Andes'. In: NACLA-Report on the Americas. Vol XXXIV, N°3, November/December 2000, p16-25.
'Especial Plan Colombia'. In: www.eln-voces.com
'El presupuesto de EE.UU. extiende el Plan Colombia a la region andina'. In : www.cnnenespanol.com
'VS twifelen aan de doeltreffendheid van het Plan Colombia'. In: De Morgen, zaterdag 19 mei 2001, p.10.
'Ecuador begint aan 'colombianitis' te lijden'. In: De Morgen
'Vrees voor 'vietnamisering' van Colombiaanse oorlog neemt toe'. In: De Morgen
'Venezuela krijgt last van 'Colombianitis'. In: De Wereld Morgen. Maart 2001. p. 21
'Cultures illicites, narcotrafic et guerre en Colombie'. In : Le Monde Diplomatique. Januari 2001. p18-19.
'Résolution du Parlement européen sur le plan Colombie et le soutien au processus de paix en Colombie.' Comité DDHH « D.Gillard »

'EU trekt 14 miljard frank uit voor Colombiaanse vrede'. In: De Morgen, woensdag 2 mei 2001, p.11

¹ "In all societies, two classes of people appear - class that rules and a class that is ruled. The first class, always the less numerous, performs all political functions, monopolizes power and enjoys the advantages that power brings, whereas the second, the more numerous class, is directed and controlled by the first, in a manner that is now more or less legal, now more or less arbitrary and violent."

² "Democracy means only that the people have the opportunity of accepting or refusing the men who are to rule them." In: 'Polyarchy: Coercion's New Face in Latin America.' In: NACLA-Report on the Americas. Vol XXXIV, N°3, November/December 2000, p.42-48.

³ In 1971 verscheen Robert Dahls werk 'Polyarchy'.

⁴ 'Cocaine Madness. Counternarcotics and Militarization in the Andes'. In: NACLA-Report on the Americas. Vol XXXIV, N°3, November/December 2000, p16-25.

⁵ Colombia produceert 80% van de totale wereldproductie aan cocaine. Voor de productie van 1 kilogram pure cocaine heeft men 500 kilogram coca-bladeren nodig

⁶ Beide ondernemingen hebben gezamenlijk reeds meer dan 1,25 miljoen \$ geschonken voor de financiering van zowel de Democratische als de Republikeinse verkiezingscampagne.

⁷ Zo is de NED ('National Endowment for Democracy'), een aan de Republikeinse partij gelieerde NGO, actief in projecten die de 'democratie' bevorderen.

Het IDA (Interntional Development Agency), een andere mastodont uit de Amerikaanse NGO-wereld legt vooral de nadruk op 'economische ontwikkeling', waarbij uiteraard alle heil in de vrije markt en het privé-initiatief gezocht wordt.

⁸ 'EU trekt 14 miljard frank uit voor Colombiaanse vrede'. In: De Morgen, woensdag 2 mei 2001, p.11

SHARONS CYNISME EN PERES' SCHAAMLAPJE

I Antoine Uytterhaeghe I

Premier Sharon gaf onlangs interviews weg aan de bladen Haaretz en Le Figaro, waarin hij zijn politiek zeer duidelijk presenteerde. Het optreden van de Israëlische soldaten maakt deel uit van de dehumanisering van de Palestijnse bevolking. Israël wil niet met 'gepaste middelen' reageren, maar haar sterkte tonen. De aanleiding en rechtsgeldigheid worden bijzaak.

Dergelijke houding is in volledige tegenspraak met alle reeds gestemde VN-resoluties over de Palestijnse kwestie. Israël blijft de internationale gemeenschap voor aap zetten. In mijn opinie is daarom Sharon een veiligheidsrisico voor de Palestijnen, voor de regio en voor de Israëliërs zelf.

VOLGENDE OORLOG IS AL BEGONNEN

De relaties tussen Israël, Libanon en Syrië blijven op scherp staan. Vorig jaar speculeerden analisten dat de Israëlische terugtrekking voor een groot deel bedoeld was om een tweespalt te veroorzaken in de Syrisch-Libanese relaties. Maar dat is kennelijk niet gelukt. Israël heeft zich niet volledig uit Libanon teruggetrokken. Zo is er de "Shaba farm", volgens de VN een door Israël bezet Syrische gebied. Maar Syrië had het de voorbije zomer overgedragen aan de Libanese staat. Door de plotselinge terugtrekking vorig jaar van de Israëlische troepen uit Zuid-Libanon, waarbij de wereld herinnerd werd aan de niet opgeloste

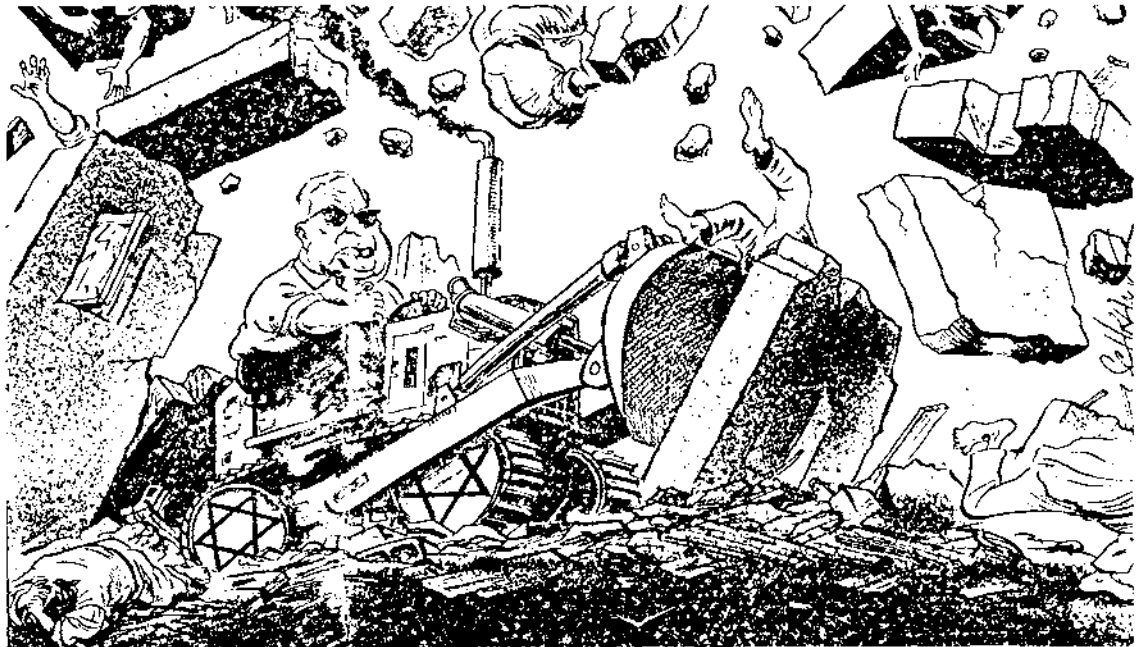
problemen rond de Shaba farm, komen er nieuwe spanningen en verhoudingen in Zuid-Libanon. Maar zonder de zegen van Damascus gebeurt er niets in Libanon.

De beslissing van Sharon om de Hezbollah-aanvallen te beantwoorden met de beschieting van de Syrische

stellingen en radarinstallatie in Libanon, ligt in de lijn van de Israëlische logica. Men slaat niet langer de Libanese "clown" wanneer men op de Syrische "circusdirecteur" kan schieten. Of dit op Damascus indruk maakt is een ander probleem.

In de Palestijnse bezette en semi-autonome gebieden kan men een

teruggeslagen. Het is koren op de molen van de Israëlische geheime dienst en media die al een geruime tijd trachten te camoufleren wat het eigenlijke doel van de joodse politiek is. Het komt er fundamenteel op aan de autonomie van de Palestijnse administratie te breken en ook het gezag van Arafat op de internationale scène te ondergraven.

gelijkaardige ontwikkeling vaststellen. Israël steunt haar beleid op rigoureuze machtsdemonstratie met pantsers, raketten, scherpschutters, gevechtsvliegtuigen en bulldozers. De boodschap is altijd dezelfde: vanaf nu wordt met verdubbelde kracht

Sedert het mislukken van de Camp David top wordt de chef van de Palestijnen niet meer als vredespartner gebruikt. Als tuchtmeester tegen zijn eigen volk en de extremisten is hij een mislukking, stelt men in Israël vast. Vlug zal blijken dat Arafat als symbool niet meer bruikbaar zal zijn.

DE ECONOMISCHE GEVOLGEN VAN DE HUIDIGE CRISIS

De Wereldbank heeft berekend dat het Palestijnse inkomen per capita sedert het begin van de intifada met 27 procent is gedaald.

Meer dan 50 procent van de bevolking zal onder de armoedegrens raken als de afgrenzing van de Palestijnse gebieden blijft duren.

De beloofde Arabische hulp blijft achterwege.

Volgens de Palestijnse Autoriteit heeft de afgrenzing van de Palestijnse gebieden de economie reeds opgezadeld met een verlies van meer dan 1,8 miljard \$.

De VN raamde het verlies voor de maand oktober 2000 op 426 miljoen \$.

Verliezen zijn te wijten aan vele factoren

1. Sterke terugval van de productie in verschillende sectoren als gevolg van het enorme tekort aan ingevoerde grondstoffen.
2. Grote daling van de belastingsinkomsten. De Palestijnen kunnen niet meer gaan werken in Israël. De vernieling van de elementaire structurele voorziening, vernieling van privé-eigendommen, ontworteling van de olijfboomgaarden.
3. Het verbod op import van grondstoffen en kapitaalgoederen door de afgrenzing van de bezette gebieden maakt dat het verlies per dag enorm is. Hierdoor loopt men groot bedrag aan importheffingen mis van 600 miljoen \$ op jaarbasis.
4. Het oorspronkelijk begrotingstekort voor 2000 werd geraamd op 25 miljoen \$, volgens berekeningen zal dit voor 2000 kunnen oplopen tot 100 miljoen \$.
5. De afgrenzing belet ook dat Palestijnse producten uit de Gaza naar de Westelijke Jordaanoever en omgekeerd kunnen gaan. Hierdoor is de internationale afzetmarkt onbereikbaar geworden.
6. 125 duizend Palestijnse werknemers kunnen niet langer meer gaan werken in Israël. Hun loonverlies wordt geraamd op 3,5 miljoen \$.
7. De werkloosheid in Gaza is gestegen van 18 naar meer dan 45 procent, op de West Bank van 12 naar meer dan 35 procent.
8. Volgens de Wereldbank, eind 2000, leven meer dan 3 miljoen Palestijnen onder de armoedegrens. Indien er geen oplossing komt in 2001 zal de werkloosheid tot meer dan 50 procent stijgen. Dit zal uiteraard een grote weerslag hebben op het inkomen per capita.

Dit kan klinken als een draaiboek voor de volgende oorlog maar in werkelijkheid is die oorlog reeds sedert geruime tijd begonnen, en een overwinnaar zal die niet opleveren. Wie kan de Palestijnen, acht jaar na de Oslo-akkoorden, nog doen geloven dat vrede voor hen een voordeel is, wanneer alle sociale, economische en veiligheidservaringen van het tegendeel getuigen?

SHARON EN DE LOGICA VAN DE OORLOG

Voor Sharon is de oorlog voor de joodse staat niet in 1947 geëindigd. Voor hem zal het conflict maar pas beëindigd zijn als de Arabische wereld het 'aangeboren recht

van het joodse volk om een joodse staat in het Midden-Oosten te vestigen' erkend. Dat is voor de ploeg rond Sharon Groot-Israël.

Als alles kalm wordt is er vervolgens geen terrorisme meer, en kan men volgens de spelregels van Israël onderhandelen over een eventuele Palestijnse staat met 42 procent van het bezette gebied. In mijn ogen is dit dan geen staat meer maar een periferie van een koloniaal voogdijbestuur, dat uiteindelijk moet leiden tot de vervulling van de grote zionistische droom.

Sharon heeft in een interview aan de bladen Haaretz en Le Figaro duidelijk gemaakt wat hij wil.

1. Preventieve actie tegen het terrorisme en de terroristische infrastructuur.
2. Stopzetting van het aanzetten tot weerstand en opstand tegen Israëlische bezetters en kolonisten.
3. Economische samenwerking volgens de Israëlische regels.

Sharon heeft ook duidelijk neen gezegd tegenover de ontruiming van de nederzettingen. Deze zijn voor hem van groot zionistisch belang en hebben een strategische waarde. Daarom werd het Egyptisch-Jordaanse initiatief om de joodse nederzettingen te bevriezen onmiddellijk afgeschoten door de Israëlische regering. Er werd de buitenwereld onmiddellijk duidelijk gemaakt dat Shimon Peres geen enkel mandaat heeft om over dit gevoelig thema gesprekken aan te gaan.

Sharon wil niet inzien dat het geweld niet kan worden gestopt zolang men voor de problemen van de Palestijnse bevolking geen oplossing biedt

Sharon heeft nogmaals onderstreept dat hij met Arafat niet zal onderhandelen zolang het geweld niet stopt. Dat zijn woorden van iemand die geen onderhandelingen wil, en de ganse regio wil controleren.

Sharon wil niet inzien dat het geweld niet kan gestopt worden zolang men aan de gekwelde Palestijnse bevolking geen oplossing voor hun problemen biedt.

De internationale gemeenschap onderneemt niets, omdat ze verlamd is

door de obstructie van de VS in de Verenigde Naties. Bush heeft wel een bepaalde kritiek op het optreden van de regering Sharon, maar door geen druk op Israël uit te oefenen om ze terug aan de onderhandelingstafel te brengen, ondersteunt Washington de harde repressiestrategie. Israël beschikt zo over een goede waakhond om te verhinderen dat er door de VN maatregelen tegen haar getroffen worden. Dit toont duidelijk aan dat de Amerikaanse administratie de Israëlische houding onderschrijft, ondanks de lichte verbale kritiek die sommige Amerikaanse woordvoerders uitspreken. Maar wanneer het op daden aankomt verdampen deze woorden snel.

Op 27 maart jl. moest de VN-Veiligheidsraad zich uitspreken over een resolutie van de ongebonden landen. Die vroeg om een VN-vredesmacht naar de bezette Palestijnse gebieden te zenden. Sharon belde zijn vriend Bush en de VS stelde haar veto. Waarop 3 Europese landen in de Veiligheidsraad een compromistekst uitwerkten. De ministers van Buitenlandse Zaken van deze landen waren echter van oordeel dat deze tekst nog te gunstig was voor de Palestijnen en op het verzet van Washington zou stuiten. Het is klaar dat de VS zich steeds zullen verzetten tegen iedere suggestie om een vredesmacht naar de regio te zenden zonder dat deze de instemming van beide strijdende partijen heeft. Klaar uitgedrukt: ook Israël moet akkoord gaan. We weten dat de joodse staat geen pottenkijkers wil over haar gewelddadig optreden en repressie.

Ook moeten we tot de vaststelling komen dat Europa en de VS op een totaal andere wijze het Israëlisch-Palestijns conflict benaderen. Dit wil nog niet zeggen dat Europa de nodige moed zal hebben en heeft om Washington erop te wijzen dat met haar houding de toestand alsmear explosiever wordt. Men kan zich de vraag stellen of het Midden-Oosten nog langer de inactiviteit van de internationale gemeenschap, in het bijzonder de VS en de EU, kan verdragen?

HET INTERNATIONALE RECHT EN DE AL AKSA INTIFADA

De Palestijnse weerstand tegen de bezetting is een legitiem recht van een volk dat bezet en onderdrukt wordt. Dit recht wordt door verschillende VN-resoluties van de VN-Veiligheidsraad en de Algemene Vergadering (VN-VR en VN-AV) toegezegd.

De resoluties 242 en 338 bevestigen de wettelijke verplichting voor Israël om zich terug te trekken uit de gebieden die ze veroverd had in 1967 en 1973. Zolang deze gebieden niet overgedragen zijn aan de Palestijnse autoriteit, moet Israël de verplichtingen nakomen zoals bepaald in de Vierde Geneefse Conventie (12.08.49) over de bescherming van de burgers in oorlogstijd.

Van 1967 tot op heden heeft Israël het Palestijnse volk en de internationale

gemeenschap voor voldongen feiten geplaatst, door het vestigen van zwaar bewapende nederzettingen, bypasswegen en veiligheidszones in het hart van de toekomstige Palestijnse staat. Israël ontzegt daardoor Palestina het fundamenteel recht op eigen zelfstandigheid. De Palestijnen beschouwen de Israëlische staat daarom als landdieven en dit wakkert, samen met het oppressiegeweld, de weerstand van het Palestijnse volk aan.

De Israëlische regering reageert op de Palestijnse opstand met een overdreven gebruik van politionele en militaire middelen die burgers en kinderen raken. Hetgeen een zware inbreuk is op de hoger vernoemde conventie. De VN heeft duidelijk gemaakt wat de verplichtingen zijn in het Israëlisch-Palestijns conflict. Ter informatie vermelden we enkele resoluties

HET INTERIMAKKOORD OF OSLO II (28 SEPT. 95)

In dit akkoord is een kalender uitgestippeld voor de onderhandelingen omtrent de definitieve status van de bezette gebieden. Het onderhandelingsproces moest uiterlijk op 3 mei 1999 afgerond zijn.

Volgens de Oslo II onderhandelingsregeling diende men te onderhandelen omtrent de bezette gebieden, de joodse nederzettingen, inclusief Oost-Jeruzalem, de afbakening van de grenzen tussen Israël en de autonome Palestijnse gebieden (Palestijnse staat) en het vraagstuk van de Palestijnse vluchtelingen.

Tijdens de Oslo-gesprekken is men tot een voorlopige regeling gekomen de bezette gebieden van de Westelijke Jordaanoever op te delen in drie categorieën.

1. **A-Gebied:** De acht grote Palestijnse steden, 3 procent van het grondgebied, 20 procent van de Palestijnse bevolking. Het burgerlijk bestuur en de handhaving van de veiligheid liggen in de handen van het Palestijns Nationaal Gezag (PNA) - kortom formeel **autonoom gebied**.

2. **B-gebied:** Het Palestijnse platteland met zijn Palestijnse dorpen - 27 procent van het grondgebied, 70 procent van de Palestijnse bevolking. Hier ligt het burgerlijk bestuur in de handen van de PNA, de handhaving van de veiligheid blijft in handen van Israël - kortom een **bezet autonoom gebied**.

3. **C-gebied:** 70 procent van het grondgebied, thans bewoond door de meer dan 155.000 joodse kolonisten, verspreid over meer dan 140 nederzettingen, Israëlische kazernes, bypass roads (wegen die de nederzettingen met elkaar verbinden). Hier blijven het burgerlijk en veiligheidsbestuur in handen van Israël.

Kortom: onverminderde Israëlische bezetting.

In het kader van dezelfde overeenkomst is de strook van Gaza opgedeeld in een A-gebied (60 procent), waar ruim driekwart miljoen Palestijnen opeengepakt leven, en een C-gebied (de resterende 40 procent) verspreid over 16 nederzettingen meer dan 6.000 joodse kolonisten wonen.

zoals ze door de Algemene Vergadering en de VN-veiligheidsraad aangenomen werden:

- Resolutie 181 VN-AV (20 nov. 1947) over de opdeling van Palestina.
- Resolutie 194 VN-AV (11 nov. 1948) die het recht op terugkeer van de Palestijnse vluchtelingen en een schadeloosstelling voor de geleden schade erkent.
- Resolutie 242 VN-VR (22 nov. 1967) en 338 VN-VR (22 okt. 1973) vordert de terugtrekking van de Israëlische troepen uit de bezette gebieden, inclusief Oost-Jeruzalem (oorlog van 1967 en 73).
- Resolutie 43/177 VN-AV (15 dec. 1988) erkent het recht op de uitroeping van een Palestijnse staat, als bestanddeel van de resolutie 181 van 20 nov. 1947 over de opdeling van Palestina.
- Resoluties 476-480-1311 (30 juni, 12 nov. en 07 okt. 2000) herbevestigen de fundamentele principes van de internationale rechtsregels dat het niet geoorloofd is land met militaire middelen te verwerven, dat in de bezette gebieden

ISRAËL EN DE PALESTIJNEN

De grote tegenstelling

	ISRAËL	WESTELIJKE JORDAANOEVER	STROOK VAN GAZA
OPPERVLAKTE	20.325 km ²	5.800 km ²	360 km ²
Inwoners	5,5 miljoen *	1,9 miljoen**	1 miljoen***
Bevolkingsgroei	1,5%	4,2%	4,8%
Kindersterfte (per 1.000 geboorten)	6,6 (1992)	44 (1990/95)	48 (1990/95)
Gemiddelde levensverwachting	76,5 jaar (1992)	67,4 (1990/95)	64,9 (1990/95)
Bruto Nationaal Product (1994)	80,9 miljard \$	Totaal samen 2,4 miljard \$	
Importen	24 miljard (1994)	Totaal samen 1,1 miljard \$ (1993)	
Exporten	16,9 miljard \$ (1994)	Totaal samen 236 miljoen \$ (1993)	
Buitenlandse economische hulp	4,1 miljard \$ (1994****)	Totaal samen 478 miljoen \$ (1994)	

Noten

- * Waarvan in 1995 4,5 miljoen joden
- ** Plus thans meer dan 155.000 joodse kolonisten, verspreid over rond 140 nederzettingen. Daar komen de 175.000 joden bij die zich na 1967 in het bezette gedeelte van Oost-Jeruzalem hebben gevestigd.
- *** Plus de meer dan 6.000 joodse kolonisten, verspreid over 16 nederzettingen en die 40% van de grond in bezit hebben.
- **** Waarvan 3 miljard dollar van de Verenigde Staten voor militaire en economische doeleinden.

Bron: Diverse kwartaalberichten v.d. Economist Intelligence Unit voor de periode 1995/96.

WAAR LEVEN DE PALESTIJNEN

LAND	PERIODE 1995-1988	PERCENTAGE
Jordanië	1.977.000	26,4%
Westelijke Jordaanoever Incl. Oost-Jeruzalem *	1.897.000	25,4%
Gaza strook	1.021.000	13,7%
Israël	801.000	10,7%
Libanon	392.000	5,2%
Syrië	358.000	4,8%
Overige Arabische staten	532.000	7,1%
Andere landen	500.000	6,7%

* Men schat dat in Oost-Jeruzalem momenteel $\pm$ 170.000 Palestijnen wonen. Volgens een schatting woonde er in 1995 3,7 miljoen (50%) van de in totaal 7,5 miljoen Palestijnen in Israël/Palestina. De overige leefden verspreid over de Arabische wereld (3,3 miljoen ofwel 55,4%) terwijl rond de 500.000 (6%) in de loop der tijden nog verder van huis zijn geraakt.

Bron:

- Manière de voir nr 29 febr. 1996
- The Guardian van 3 maart 1998

de Vierde Geneefse Conventie bepalingen en andere internationale rechtsregels van toepassing zijn.

De flagrante Israëlische inbreuken op deze rechtsregels kunnen we dagelijks vaststellen in de gewelddadige repressie die ze inzetten om de Palestijnse weerstand te breken. Het lijden van de mensen wordt er alsmaar erger door. Dergelijke uitspraak heeft niets te maken met antisemitisme. Deze waarheid kan men gewoonweg niet negeren als men het optreden van Israël wil beoordelen. Moet hier geen internationaal strafhof worden gevraagd om de eerbiediging van de mensenrechten en de rechten van het Palestijnse volk op te leggen? De opwerping dat Israël een democratische joodse staat is, wordt door haar eigen optreden van de tafel geveegd. Al dient hier gesteld dat ook de buurlanden niet schitteren in democratie.

Maar de toestand is van dergelijke aard dat geen enkele Arabisch buurland zich met de Israëlische optie kan tevreden stellen. Sharon is bezig het Arabische front een dubbele inhoud te geven. Als anti-Israëlische coalitie en als uiting van de Arabische volkswoede. Deze explosieve

cocktail van economische boycot en religieus getinte terreur, dat door geen enkele grens kan gestopt worden, is zeer gevaarlijk voor de ganse regio.

Men kan van de Palestijnen niet verwachten dat ze de duivelskring van geweld en tegengeweld kunnen stoppen op basis van de Israëlische onderhandelingsvoorstellen en de desolate toestand in de autonome gebieden. De eis dat eerst het geweld moet stoppen vooraleer men tot nieuwe besprekingen kan overgaan, is puur cynisme en een blanco check voor verdere escalaties.

De verkiezingsbelofte van Sharon ging om "veiligheid". Het gedemoraliseerde linkse kamp in Israël heeft hem weliswaar niet gekozen, maar ook niet verhinderd of willen verhinderen dat hij nu de sterke man is van de joodse staat. In het Israëlische kabinet van hardliners is de Nobelprijswinnaar Shimon Peres niet meer dan een vijgenblad om de ware doelstelling van Sharon te bedekken. Deze Israëlische regering legt door haar optreden een hypotheek op het verder bestaan van Israël.

21.05.01

TOENAME VAN JOODSE KOLONISTEN IN DE WESTELIJKE JORDAANOEVER & GAZA STROOK SEDERT 1972

JAAR	AANTAL	TOENAME OP JAARBASIS	IN PROCENT
1972	1.182		
1973	1.514	332	28%
1974	2.019	505	33%
1975	2.561	562	28%
1976	3.176	595	23%
1977	5.023	1.847	58%
1978	7.361	2.338	47%
1979	10.001	2.640	36%
1980	12.424	2.423	24%
1981	16.119	3.695	30%
1982	21.000	4.881	30%
1983	27.500	6.500	31%
1984	44.146	16.646	61%
1985	52.960	8.814	20%
1986	60.500	7.540	14%
1987	67.000	6.500	11%
1988	68.865	1.865	3%
1989	75.300	6.435	9%
1990	92.350	17.050	23%
1991	114.497	22.147	24%
1992	127.497	13.000	11%
1993	136.415	8.918	7%
1994	141.000	4.585	3%
1995	147.000	6.220	4%
1996	150.000	3.000	2%
1997	161.000	11.000	7%

DE GEPRIVATISEERDE BRITSE SPOORWEGEN

Railtrack, de beheerder van de Britse spoorweginfrastructuur, publiceerde voor het eerst sinds ze deze overnam in 1996, verliescijfers.

Voor het boekjaar tot 31/3/2001 zou het om 20 miljard gaan. Voor dit verlies wordt gewezen naar de hoge kosten voor onderhoud. Het gebrek aan onderhoud was ook de oorzaak van het treinongeluk twee jaar geleden, waarbij 31 mensen het leven verloren. Vorig jaar vielen nog eens vier doden als gevolg van een gebroken rail in Hatfiels.

De privatisering was een initiatief van de conservatieve regeringen Thatcher en Major. Naast railtrack voor de infrastructuur werden ook nog eens 26 maatschappijen betrokken bij het overnemen van de lijnen. Blair heeft deze schadelijke privatiseringen geen halt toegeroepen toen hij aan de macht kwam. Integendeel er werden verder subsidies toegekend aan deze private maatschappijen. Zo werden er nu opnieuw hoge subsidies toegekend om de onderhoudswerken uit te voeren. In een opiniepeiling bevestigden een meerderheid van de Britten dat zij het niet eens zijn met deze privatiseringen en dat zij, omdat de private maatschappijen zich weinig zorgen maken over de veiligheidsproblemen, eisen dat de spoorwegen opnieuw genationaliseerd worden. (ads)

CONGRES V.S. WIL V.N. STRAFFEN

Tot ieders verbazing verloren de V.S., in een geheime stemming, op 3 mei j.l. hun zetel in de Commissie voor Mensenrechten. De V.S. waren een van de vier kandidaten voor de Westerse wereld, waarvan er slechts drie konden worden verkozen. Op het laatste moment hadden de V.S. nog aan Zweden gevraagd zich terug te trekken, om zeker te zijn verkozen te worden, maar Zweden wees dit af. Het kan verkeren. Eigenlijk is het normaal dat een groot land in deze commissie vertegenwoordigd is, maar het hegemonisch optreden van de V.S. blijkt door steeds minder landen te worden op prijs gesteld.

De V.S.-leiders waren woedend. Het Congres besliste met 252 tegen 165 stemmen de V.N. te straffen. Dit wil zeggen dat een achterstallige schuld van 244 miljoen dollar niet zal worden afbetaald. Deze schuld dient voor 2002 te worden vereffend, dus voor de volgende verkiezingen in de commissie. De V.S. beschouwt dit als een middel om druk uit te oefenen op de commissieleden. Dit standpunt moet nog door de Senaat te worden bevestigd. Hoger genoemd bedrag van 252 miljoen dollar maakt deel uit van een algemeen akkoord tussen de V.S. en de V.N., waarvan de eerste aflossing, 582 miljoen dollar, reeds in de loop van dit jaar betaald moet worden. (ads)

WERELDBANK HAAKT AF

Voor de eerste maal in haar geschiedenis heeft de Wereldbank, uit angst voor contestaties, een conferentie afgezegd die van 25 tot 26 juni in Barcelona moest plaatsvinden. Voor deelname aan deze conferentie over "armoede" werden op dit ogenblik namelijk reeds 20.000 mensen verwacht. Reeds 200 intellectuelen uit de hele wereld, onder wie Marta Suplicy, de nieuwe burgemeester van São Paulo, lid van de Partij van de Arbeid (PT), hadden hun deelname aangekondigd. "Wij schorten de conferentie niet op om reden van veiligheidskwesities maar om in een serene sfeer te kunnen werken",

verklaarde de woordvoerder van de Wereldbank. "Wij willen echter geen nieuw Praag, Nice of Quebec", voegde hij er aan toe.

Voor de top van de G8 in juli in Genua werd reeds een opkomst van 50.000 tot 100.000 manifestanten aangekondigd. (ads)

CONFERENTIE OVER MISDAAD IN MAFFIAGEBOUW

In Palermo (Sicilië) ging onlangs een Internationale Conferentie door met als thema "De Georganiseerde Misdad". De bijeenkomst vond plaats in een prachtig gebouw van 37.000 m², met 370 kantoren, 28 vergaderzalen, 290 archieflokalen, 7 bloementuinen, enz. enz.

Aan de overkant van de straat bevindt zich het oude justitiepaleis waar de door de maffia vermoorde magistraten Giovanni Falconi en Pietro Borsellino voor hun begrafenis opgeborgen lagen.

Nu is volgens de krant "La Repubblica" gebleken dat het gebouw waar de plechtige conferentie werd geopend, en dat 45 miljoen Euro heeft gekost, een constructie is waarvan de bouw door de "repenti" Angelo van de maffiafamilie Burca werd uitgevoerd. In Palermo werd hij destijds Minister van Openbare Werken van de Cosa Nostra. Hij bevestigde dit zelf tijdens zijn getuigenis met betrekking tot de bouw. (ads)

De Balkan dreigt te balkaniseren!

Betoging in Göteborg (foto Indymedia)

DOSSIER

EU-TOP IN GÖTEBORG

NIET OMKIJKEN, DOORGAAN

| Ludo De Brabander |

**DE PRIORITEITEN VAN HET BELGISCH
VOORZITTERSCHAP**

| Ludo De Brabander |

EEN EUROPA VOOR MANNEN EN VROUWEN

| Maggy Poppe |

EUROPA: WERELDMACHT OF WERELDPARTNER?

EU-TOP IN GÖTEBORG

NIET OMKIJKEN, DOORGAAN

| Ludo De Brabander |

In Göteborg hielden de Europese leiders hun traditionele halfjaarlijkse formele bijeenkomst.

De minachting voor de mening van de bevolking, zoals weer blijkt uit de reacties op het Ierse 'neen', doet de frustraties bij de bevolking toenemen. Ondanks het groeiend verzet gaat men maar door. Omkijken is er niet bij.

De 'conclusies' van het voorzitterschap reflecteren vooral een EU zoals de elite die ziet: 'vrije' markt, meer militarisme met kandidaat-lidstaten die als 'B-landen' worden behandeld. Lichtpuntje is misschien dat men het voor het eerst uitgebreid over duurzame ontwikkeling heeft. Maar hoe eerlijk is dat gemeend? De dagelijkse praktijk doet twijfels rijzen.

De Europese Raad van de EU in Göteborg startte onder een slecht gesternte. Net voor de bijeenkomst lieten de Ieren in een referendum verstaan het Verdrag van Nice niet te willen goedkeuren. Dit duidelijk signaal van de Ierse burger leek de Europese beleidsmakers echter in het geheel niet te verontrusten. In de officiële tekst (Conclusies van het voorzitterschap) maken zij zich er met één puntje van af: "Het ratificatieproces voor het Verdrag van Nice wordt voortgezet zodat de Unie vanaf eind 2002 klaar is om nieuwe lidstaten te verwelkomen. Met betrekking tot het Ierse referendum bevestigt de Europese Raad de conclusies die de Raad Algemene Zaken op 11 juni in Luxemburg heeft aangenomen, en waarin onder meer de bereidheid wordt getoond om de Ierse regering op alle mogelijke manieren te helpen een oplossing te vinden. Hij blijft gecommiteerd aan de uitbreiding en het goede verloop van de toetredingsonderhandelingen." (punt 4)

PROBLEEM VOOR DE IEREN

Met andere woorden, het probleem ligt niet in de EU en het Verdrag van Nice, maar in Dublin. De boodschap van de Europese leiders klonk ongeveer als volgt: Dublin moet een oplossing vinden om het Verdrag van Nice beter te verkopen aan de Ierse bevolking. Het enige wat de vijftien willen doen is de marketingstrategie helpen bepalen. Maar of de Europese minachting voor de uitslag van het Ierse referendum zal bijdragen in een uiteindelijk 'ja'

voor Nice, valt te betwijfelen. De Duitse Bondskanselier Schröder bijvoorbeeld stelde arrogant: de beslissing van de Ierse bevolking moet worden gerespecteerd, maar zo voegt hij er in één adem aan toe, maar dat zal het uitbreidingsproces niet vertragen. Voor Schröder en co lijkt daarmee de kous af. Bij de reden over de Ierse afwijzing werd niet lang stilgestaan. Gevaarlijk, want wellicht zijn het niet alleen de Ieren die er zo over denken. In Oostenrijk bijvoorbeeld gaan steeds meer stemmen op om een nieuw referendum te organiseren, niet over Nice, maar over het lidmaatschap zelf. In december vorig jaar zetten 193.000 Oostenrijkers hun handtekening onder zo'n vraag. Over enkele weken beslist het parlement daarover. Dat zal de zaak goed

moeten afwegen, want volgens een opiniepeiling vindt slechts een derde van de Oostenrijkers dat het lidmaatschap van de EU voordelen heeft opgeleverd. De meerderheid spreekt zich uit tegen de EU. Rond tachtig procent van de ondervraagden wil dat Oostenrijk zijn neutraliteit behoudt en slechts 8 procent wil de nationale munt vervangen door de Euro.

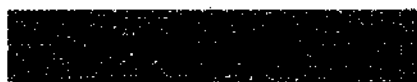
IVOREN TOREN

Even arrogant reageren de Europese ministers vanuit hun ivoren toren op het geluid van de straat. Zij zien alleen het geweld van enkele honderden betogers, meer dan vermoedelijk uitgelokt als gevolg van provocatie en verkeerde inschattingen vanwege de politie. Naar de twee grote betogingen in Göteborg, die

EU-DEFENSIE IS "KANONNEERBOOTDIPLOMATIE"

Erwin Lanc, de voormalige minister van Buitenlandse Zaken van Oostenrijk (van de Socialistische Partij), bekritiseerde de defensiepolitiek van de EU in het Oostenrijks Dagblad Der Standard als "Kanonneerbootdiplomatie". Lanc is vooral bevreemd dat een Europese legermacht zou kunnen gebruikt worden "in een internationale oorlogshandeling en niet alleen in functie van zelfdefensie van de EU." (voor dat laatste is de EU overigens hoe dan ook niet bevoegd, n.v.d.r.) Hij stelt zich de vraag of de EU de ambitie moet hebben om wereldwijd op militaire basis te handelen. Lanc waarschuwt ervoor dat het inzetten van EU-troepen zonder VN-mandaat kan gezien worden als een oorlogsdaad. Hij ziet ook problemen voor de Oostenrijkse neutraliteit.

Bron: Euobserver.com, 1 juni 2001
(zie: www.euobserver.com)

respectievelijk dertig- en twintigduizend mensen op been brachten, werd amper geluisterd. Het lijkt erop dat de Europese leiders alles in het werk stellen, om het debat te fnuiken en het (frustratie)geweld te stimuleren, onder het motto: 'democratie mag, zolang die niet afwijkt van de mening van de elite'. Het enige concrete antwoord op de vraag naar een democratischer, socialer, vreedzamer en milieuvriendelijker Europa, is hoe de veiligheidsmaatregelen in de toekomst verder kunnen worden aangescherpt. De Europese bijeenkomsten lijken steeds meer op bijeenkomsten in versterkte burchten. Een beter symbool voor de kloof tussen de Europese instellingen en de basis is er niet te vinden.

UITBREIDING GAAT DOOR

Het onderwerp waarover de ministers in Göteborg het meest wakker lagen, was de discussie over hoe vlug de EU moet uitbreiden. Tegen eind 2002 wil de EU de onderhandelingen met de lidstaten die klaar zijn afgerond hebben. "De doelstelling is dat zij als lidstaten deelnemen aan de verkiezingen voor het Europees parlement in 2004" zo staat er onder punt 9. Over dat zinnetje is er nogal wat rond de pot gedraaid. De Franse president Chirac had nochtans eerder gezegd dat het mogelijk moest zijn dat de kandidaat-landen waarmee de onderhandelingen afgerond zijn moet kunnen deelnemen aan de verkiezingen, ook al is de ratificatie van het toetredingsverdrag nog niet afgerond. Pas na aandringen gaven Premier Verhofstadt en minister van Buitenlandse Zaken Michel toe dat landen wel degelijk volwaardig lid moeten zijn. Men rekent op een achttiental maanden voor zo'n ratificatieprocedure, waardoor de kans dat een aantal landen niet klaar zal zijn om aan de parlementsverkiezingen van eind 2004 deel te nemen, bijzonder groot is. Meer bepaald zou Polen, waarmee slechts 16 van de 31 onderhandelingsdossiers zijn afgerond, een probleem kunnen vormen. Duitsland staat (stond?) evenwel op het standpunt dat Polen bij de eerste reeks landen die toetreedt, hoort. Er komt dus nog wel een staartje aan.

DUURZAME ONTWIKKELING

Aan het hoofdstuk 'Strategie voor duurzame ontwikkeling', nochtans goed voor een kwart van de officiële 'conclusies', is veel minder ruchtbaarheid gegeven. Duurzame ontwikkeling behoort ook tot de prioriteiten van het Belgische voorzitterschap. Nu is duurzame ontwikkeling sedert de conferentie in Rio ('92) een modewoord geworden dat te pas en te onpas wordt gebruikt. Het wekt dan ook enige achterdocht dat de Belgische regering

nogal de nadruk legt op het samengaan met economische groei. Als een economische reus, die zich bezondigt aan wapenhandel, vluchtelingen aan de grenzen tegenhoudt, armoede niet weet te bannen en de Tobin- of energietaks maar niet op de agenda schijnt te krijgen, het plots over duurzame ontwikkeling heeft, moeten we al even achterdochtig zijn. Wat nu op papier is gezet ziet er evenwel - op milieuvlak dan - niet slecht uit (maar dan inderdaad op papier). In de conclusies van Göteborg heet het dat het economisch, sociaal en milieubeleid elkaar moeten versterken. Meer nog: economische groei moet worden losgekoppeld van het gebruik van hulpbronnen.

Naast natuurlijke hulpbronnen hebben de Europese ministers nog drie milieuprioriteiten afgebakend: klimaat, vervoer en volksgezondheid. Hier en daar wordt het zelfs vrij concreet: tegen 2010 moet 22 procent van het elektriciteitsverbruik afkomstig zijn van hernieuwbare energiebronnen. Verder is er de verbintenis om het Kyoto-protocol, dat reducties vastlegt op de uitstoot van broeikasgassen, daadwerkelijk uit te voeren. Daarmee lijkt de EU duidelijk afstand te nemen van de Amerikaanse president Bush, die Kyoto liefst volledig naar de prullenmand zou verwijzen. Interessant is ook de intentie om voortaan rekening te houden met sociale en milieukosten in een beleid van duurzaam vervoer. Daar is het enige concrete evenwel de datum: tegen 2004 moeten de prijzen van de verschillende vervoerswijzen de

afspiegeling vormen van de kosten voor de samenleving. Voor de rest gaat duurzame ontwikkeling over dingen die we al eerder hebben gehoord. Als een déjà vu overvalt ons de zin die we al decennia in bijna elk Belgisch regeerakkoord kunnen lezen: het

DEENS REFERENDUM OVER EU-DEFENSIEPOLITIEK

Het zou kunnen dat er nog voor het Deens voorzitterschap in de tweede helft van 2002 een referendum wordt gehouden over de 'opt-out' (niet-deelname) van Denemarken inzake defensie, aldus een Deense krant. De Deense regering is bezorgd dat een EU-'vredesactie' zou kunnen plaatsvinden zonder Deense deelname. De vraag stelt zich ook of Denemarken wel de vergaderingen van de Europese Raad van Defensie-ministers zal kunnen voorzitten als niet volledig wordt deelgenomen aan de Europese militaire samenwerking. De vergelijking wordt gemaakt met het doorgeven van de Euro door de Zweden aan de Belgen (Zweden is geen lid van de Europese Muntunie, nvdr). Denemarken zou dus verplicht kunnen worden om het dossier zonder meer door te geven aan opvolger Griekenland. Als Turkije inderdaad zijn verzet opgeeft i.v.m. de nauwe samenwerking tussen NAVO en EU, kan het zijn dat de EU-legermacht al klaar is voor kleinere 'vredesmissies' tegen eind dit jaar en voor grote operaties tegen begin 2003. De Denen vrezen dat de EU binnenkort de NAVO-operaties in de Balkan zal overnemen en dat de Deense troepen zich dan uit SFOR (Bosnië) en KFOR (Kosovo) zullen moeten terugtrekken. De Socialistische Volkspartij (SF) heeft evenwel al gesteld dat in geen geval Deense troepen kunnen worden uitgezonden.

Bron: Euobserver.com, 31 mei 2001

uitvoeren van de VN-verbintenis om de officiële ontwikkelingshulp 'zo spoedig mogelijk' op te trekken naar 0,7 procent van het BNP, zonder daar evenwel een concrete einddatum op te kleven.

WERKGELEGENHEID: MAGER BROKJE

Het derde hoofdstuk gaat, in tegenstelling tot wat de titel suggereert, helemaal niet over werkgelegenheid, maar is veeleer de oude ode aan de vrije markt, waar economische groei als synoniem wordt gebruikt voor werkgelegenheid. "Het is van vitaal belang dat de structurele hervormingen gericht op meer concurrentie op de markten voor goederen, diensten en kapitaal snel worden uitgevoerd" en dat is volgens de Europese toppolitici de enige garantie dat er meer banen komen (punt 35). Over de kwaliteit van die banen geen woord.

HET 'DEFENSIE'BELEID

De Europese ministers maakten zich weinig illusies over de vooruitgang van het 'defensie'dossier onder het Zweeds voorzitterschap. Zweden was tijdens de koude oorlog een neutraal land. Dat de Zweedse regering zich de jongste jaren bereid toonde om mee te stappen in het militaire Europa was al een gewaagde stap ten aanzien van de eigen bevolking. Uit de conclusies blijkt des te meer dat alle verwachtingen gelegd worden bij het Belgische voorzitterschap. Zo lezen we dat: "De grondslagen zijn gelegd voor het welslagen van de

conferenties over de versterking van het militair vermogen en over politionele vermogens tijdens het Belgische voorzitterschap." Dat de verdere uitbouw van militair Europa een belangrijk aspect zou worden van het komende Belgische voorzitterschap bleek al uit de prioriteitennota (zie elders in dit dossier) van de Belgische regering. Daar spreekt de regering voor het eerst over een conferentie in november. In Göteborg zijn het plots conferenties geworden. Vincent Metten van het kabinet van Defensie minister Flahaut heeft in elk geval al laten weten dat België binnen dat thema nogmaals zes prioriteiten heeft afgebakend: de kwestie van de militaire capaciteiten en de operationaliteit; de relaties tussen EU en NAVO; de informatiedoorstroming naar de nationale parlementen; de publieke opinie (een stokpaardje van Flahaut); het "witboek" over defensie; de gezondheidskwestie (een verwijzing naar het dossier Verarmd Uranium). In Göteborg wordt het einddoel van het Belgische voorzitterschap als volgt samengevat: "Het komende Belgische voorzitterschap wordt verzocht, samen met de Secretaris-Generaal/Hoge Vertegenwoordiger, verder te werken aan alle aspecten van het EVDB (Europees Veiligheids- en defensiebeleid) en verslag uit te brengen over de vooruitgang die bij de verwezenlijking van het doel, de EU zo snel mogelijk operationeel te maken, is geboekt. Er moet vooruitgang worden geboekt, zodat zo spoedig mogelijk en uiterlijk tijdens de Europese Raad van Laken een besluit in deze kan worden genomen." (punt 51) ■

DE PRIORITEITEN VAN HET BELGISCH VOORZITTERSCHAP

! Ludo De Brabander !

Op 1 juli wordt België voor de elfde keer voorzitter van de Europese Unie. Ruimschoots op tijd (te vroeg?) presenteerde Verhofstadt zijn plannen. Met verschillende van die prioriteiten kan je het moeilijk oneens zijn, maar ze zijn dan ook dikwijls voldoende vaag geformuleerd, zodat je er nog alle kanten mee op kan. Onrustwekkender is dat er veel ook weer niet als prioriteit weerhouden is: de Tobin-taks, rechtvaardige handel en voedselzekerheid, beheersing van de financiële markten, wapenhandel, geweldpreventie, schuldenlast, enz.

Premier Verhofstadt vond het nodig om al twee maanden voor het Belgisch voorzitterschap zijn prioriteiten wereldkundig te maken. Daarmee nam hij zowat iedereen in snelheid: de eigen ministerraad, die de kans niet kreeg er zijn goedkeuring aan te hechten; het parlement, dat slechts enkele uren voor de persconferentie de tekst onder ogen kreeg en de prioriteitennota pas de week nadien zou kunnen bespreken, zonder ze überhaupt nog te kunnen wijzigen; het Zweeds voorzitterschap dat nog anderhalve maand voor 'zijn' formele top weinig was opgezet met dit weinig tactvolle optreden van Verhofstadt. De premier is inderdaad ongebruikelijk vroeg met zijn

presentatie. De Duitse gezaghebbende conservatieve krant, *Frankfurter Allgemeine*, kopte op 3 mei zijn artikel met "Voreilig" (voorbarig) en gaf de auteur van het 'Burgermanifest' volgende schampere opmerking: "Wat moeten de burgers denken, wanneer hun een programma van het voorzitterschap wordt voorgeschoteld, nog voor het te voorspellen valt of de voornemens van het huidige Zweedse voorzitterschap wel degelijk verwezenlijkt zullen worden."

AMBITIEUZE VERHOFSTADT

Van wat de Zweden allemaal hopen te verwezenlijken, ligt

Verhofstadt wellicht niet echt wakker, laat staan dat hun prioritaire thema's hem erg kunnen boeien. België wil - nu al - beter doen en bereidt zich daar goed op voor. Anders dan de Fransen bijvoorbeeld. Reeds in een nota aan de Ministerraad van 15 december 2000 werd smalend gedaan over het Franse voorzitterschap. Daarin heet het dat de Fransen het belang van de contacten met het Europees Parlement tijdens de eerste zes maanden voorafgaand aan het voorzitterschap schromelijk hebben onderschat, waardoor het Europees Parlement onvoldoende inspeelde op de kalender van het Frans voorzitterschap. Gevolg: het Europees Parlement leverde zeer laattijdig zijn advies over de Voedselautoriteit en het Witboek af, waardoor de wetgevingsprocedures pas tegen het Zweeds voorzitterschap op kruissnelheid zouden komen.

Het tekent het zelfvertrouwen waarmee Verhofstadt het (zijn) voorzitterschap tegemoet treedt.

Ambitieuze is hij ook. Maar liefst zestien prioriteiten schuift hij naar voor, een uitvloeisel (synthese) van een tekst die de Ministerraad op 15 december 2000 goedkeurde. Het is deze tekst die de regering overal liet rondcirculeren, die geldig zou blijven en na consultaties in bijgestuurde vorm juli zal worden voorgesteld aan het Europees Parlement in Straatsburg. De NGO's kregen hun ronde tafel met de regering al op 26 april. Niet dat iemand zich er veel illusies maakte dat de gemaakte opmerkingen een week voor de officiële voorstelling nog veel hebben veranderd aan de 'prioriteiten' van de regering. Maar het groot aantal aanwezige ministers werd gesmaakt.

Interessant is om te zien hoe beide teksten, die van 15 december en de prioriteiten van 2 mei, van mekaar verschillen. Opmerkelijk is bijvoorbeeld het wegvallen van de eerder nochtans zeer

voorzichtig geformuleerde passage over de belasting op speculatieve kapitaalstromen (de 'Tobin-tax'), hoewel daarover in het Belgische parlement grote eensgezindheid bestond. Ook "de ontwikkeling van verplichtingen van openbare dienstverlening binnen de versnelde liberalisering van de energiemarkten en dat zowel op sociaal als ecologisch vlak" is in de uiteindelijke prioriteitennota niet weerhouden hoewel het in de tekst van de Ministerraad van 15 december nog "een andere fundamentele politieke prioriteit" wordt genoemd.

Verhofstadt heeft tijdens een daaropvolgend parlementair debat opgemerkt dat de prioriteitennota geen limitatieve lijst is, en dat de verschillende ministers op het eigen terrein bijkomende prioriteiten kunnen formuleren, maar toch.

WAT ER WEL IN STAAT

Het voorzitterschap zal langs zes krachtlijnen verlopen:

- de uitdieping van het debat over de toekomst van Europa
- de verbetering van de arbeidskwaliteit, de bevordering van de

gelijkheid van kansen en de strijd tegen uitsluiting en armoede

- de bevordering van een duurzame economische groei en een gemeenschappelijk economisch beleid
- de creatie van een Europese ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid
- de bevordering van de duurzame ontwikkeling en de levenskwaliteit
- de uitbreiding en de versterking van de externe dimensie van de Europese Unie.

Daartussen circuleren zestien politieke 'topprioriteiten'. Helemaal bovenaan staat de voorbereiding op de invoering van de Euro begin volgend jaar, met onder meer de aankondiging van een grote informatiecampaagne. Daarna volgt de sociale dimensie. De kritiek van de vakbonden dat de Europese Unie vooral aandacht had voor het aspect 'meer jobs' en amper voor de kwaliteit daarvan, lijkt niet helemaal in dovemansoren te zijn gevallen. Maar of dat betekent dat de invulling van de kwaliteit van de arbeid het gevolg zal zijn van een breed maatschappelijk proces, zoals het ACW vraagt, is minder duidelijk. De regering wil ook

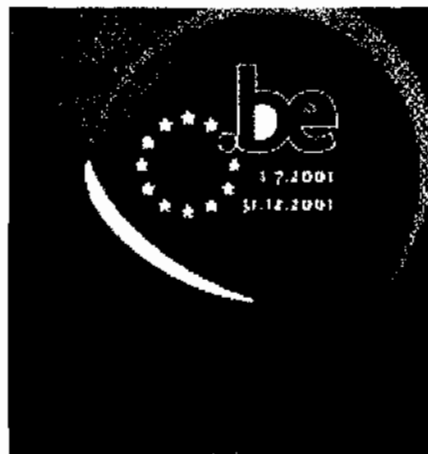
werk maken van de sociale bescherming en de hervorming van de pensioenen. De sociale agenda is sinds het Portugese voorzitterschap een nieuw elan gegeven, maar staat nog in de kinderschoenen. België moet het werk van de vorige topontmoetingen in Lissabon, Nice en Stockholm verder zetten en werk maken van 'indicatoren', die de prestaties van de lidstaten onderling met elkaar moeten vergelijken.

Volgend punt in het lijstje met prioriteiten is het fiscale pakket. Daarvoor is minister van Financiën, Didier Reynders al druk in overleg geweest met zijn Britse collega's, die zo vlak voor de verkiezingen

hoegenaamd niet moeten weten van Europese bemoeienissen. Het standpunt van België is dat de invoering van de Euro meer fiscale harmonisatie noodzaakt. Het belooft nog een zwaar robbertje vechten te worden. In elk geval heeft de waarschuwing van Blair om zich op dat vlak op de vlakte houden zijn effect gehad, want het fiscaal pakket blijft beperkt tot datgene waarover eind vorig jaar al beslissingen zijn genomen. Over Reynders ideeetje om een Europese belasting te heffen, geen woord.

Dan is er het heikele asielthema. Tijdens het Belgisch voorzitterschap moet er een evaluatie komen van de afspraken die in Tampere (oktober 1999) zijn gemaakt. Nu moet er een harmonisering komen van de toetredingsprocedures en van het onthaal van vluchtelingen. Hoewel vluchtelingen het "recht hebben op bescherming van de Europese Unie" wordt nogal gehamerd op de controles aan de buitengrenzen van de Schengenlanden.

Zoals gewoonlijk bij deze regering is er voor iedere regeringspartner wat wils. De groenen krijgen hun ding met de

prioriteit "duurzame ontwikkeling en de zorg voor een betere levenskwaliteit", die vol zit met ambitieuze doelstellingen. Maar zoals steeds krijgen we te horen dat duurzame ontwikkeling uit drie aspecten bestaat: economische groei, sociale cohesie en bescherming van het leefmilieu (waar is het aspect inspraak en participatie?), hoewel het juist de economische groei is die zeer negatief heeft ingewerkt op de overige twee aspecten. Compromis dus tussen de drie kleuren van de regering. Groen ook is de installatie van een Europese voedselautoriteit. België wil een agentschap met een eigen autoriteit, veeleer dan met een louter adviserende bevoegdheid, zo heet het. Het is hier dat Europarlementslid Bart Staes hevige tekeer gaat en Verhofstadt verwijt "pertinent verkeerd" te zijn: "Wie de nota heeft geschreven heeft de zaak niet gevolgd". Volgens Staes wil de Commissie wel degelijk een instelling met "autoriteit", die de hele voedselketen bewaakt, maar met "adviserende bevoegdheid". Politieke beslissingen moeten bij de Commissie en andere instellingen blijven. De nota maakt er volgens Staes dus een warboel van.

Een sprong dan maar naar de "externe dimensie" van de EU. België wil het gemeenschappelijk buitenlands beleid versterken, maar geen woord over hoe de democratische controle op de Europese ministerraad en zijn Hoge Vertegenwoordiger Solana, kan worden verbeterd. Tegenwoordig is nauwelijks nog een parlements lid op de hoogte van wat er daar bedisseld wordt en daar zal ook het recente akkoord over de openbaarheid van bestuur niet veel aan veranderen, gezien er beperkingen gelden op vlak van bijvoorbeeld defensie.

In het externe beleid gelden mensenrechten, het thema waarop minister van Buitenlandse Zaken, Louis Michel zich profileert, als basisuitgangspunt. En dan komen we automatisch bij de 'humanitaire' interventie en het Europees Veiligheids- en Defensiebeleid terecht. Ook daar zaait de nota (zoals in de kranten al eerder) verwarring rond het publieksonderzoek dat werd uitgevoerd over het Europese defensiebeleid. De publieke opinie zou volgens een recente Eurobarometer, gewonnen zijn voor de verdere uitbouw van een eigen Europese defensie-identiteit. Zo geformuleerd klopt dat en klopt dat niet. Het onderzoek toonde aan dat de Europeanen nog te vinden zijn voor een gemeenschappelijke defensie in de ware betekenis van het woord: 43 procent van de respondenten wil dat beslissingen over defensie op Europees niveau moeten genomen worden. Maar uit de enquête blijkt dat de meerderheid niet wil dat het leger moet omgevormd worden in een interventieleger. Dat is nu net wat er binnen de EU aan het gebeuren is, terwijl de verdediging van het grondgebied helemaal geen bevoegdheid is van de Europese Unie. België wil evenwel dat de Europese Raad van Laken de EU operationeel verklaart op het vlak van crisisbeheer. Om dit mogelijk te maken zal tijdens het Belgische voorzitterschap een tweede conferentie plaats vinden (naar verluidt in november) die de capaciteiten die nodig zijn verder uitklaart. Verder is het noodzakelijk dat er een definitief akkoord komt over de samenwerking tussen de EU en de NAVO. Over de VN, zoals gewoonlijk, geen woord. De ene zin over het belang om geweld te

voorkomen, wordt al meteen in één adem ondergraven door daarop te stellen dat de nadruk zal liggen op het politionele aspect. Andere lacunes: de prioriteitennota rept met geen woord over de handel in lichte wapens of over het bindend maken van de Europese gedragscode inzake wapenhandel. Kan ook moeilijk anders als enkele grote lidstaten tot de grootste wapenexporteurs behoren en op die manier al verschillende keren een bijdrage hebben geleverd aan de gewelddadige escalatie van conflicten.

Het voorzitterschap wil ook een actieve rol spelen bij een aantal regionale conflictzones: Centraal-Afrika, de Balkan en het Midden-Oosten. Het blijft evenwel allemaal vaag. Wat wordt bijvoorbeeld m.b.t. de Palestijnse kwestie verstaan onder het "Vredesproces opnieuw opnemen"? Dat impliceert blijkbaar dat er ooit zoiets als een 'vredesproces' is geweest. Bovendien voorspelt het "nauw contact onderhouden met de Verenigde Staten" weinig goeds. Om te eindigen het grote luik over de toekomst van de Europese Unie: de Verklaring van Brussel-Laken. Die moet medio december het sluitstuk vormen van het Belgische EU-voorzitterschap. Over die toekomst is al veel te doen geweest. In Nice was de top in dat opzicht gedeeltelijk mislukt, omdat heel wat lidstaten met een eigen agenda zaten. Als uitweg werd in Nice een "Verklaring over de toekomst van de Unie" goedgekeurd. Die verklaring roept op tot een breed en diepgaand debat. Het Belgisch voorzitterschap moet de 'parameters' van dit debat schetsen, zich uitspreken over de agenda, de methode en tenslotte de kalender van wat in 2004 in een nieuwe intergouvernementele conferentie moet uitmonden. In dit onderdeel staan zinnen waar je als lezer weinig wijs uit wordt, bijvoorbeeld: "Wel is het de bedoeling om via gerichte vragen het debat te stimuleren over alle vraagstukken die de toekomst van Europa aanbelangen" of "In Brussel-Laken moet een kader worden vastgelegd opdat alle vraagstukken over de toekomst van de Unie zouden kunnen worden aangesneden. Dit moet mogelijk zijn in de mate dat veel ruimere concepten schuil gaan achter de louter institutionele punten." De gebruikelijke politieke voorzichtigheid dus, maar toch voldoende om regeringspartner SP uit zijn kraam te doen schieten. Europarlementslid Van Lancker: "Over die Verklaring is nog geen grondig debat gevoerd. Het kan zeker niet de bedoeling zijn Verhofstadt alleen zijn ding te laten doen". De SP heeft vooral moeite met een al te vlugge discussie over de bevoegdheidsafbakening ("Kompetenzordnung") tussen Europa en haar lidstaten. "Als dat gebeurt, houden we straks nog een beperkt lijstje bevoegdheden over voor Europa. Dat is allerminst de bedoeling, aldus SP-fractieleider in de Kamer, Dirk Van der Maelen. Vooral het feit dat Verhofstadt duidelijk alludeerde op een inperking van de Europese bevoegdheden (o.m. op vlak van productnormen) was in het verkeerde keelgat geschoten. Volgens de SP sprak de premier zeker niet namens de regering. Dat zegt meteen iets over de manier waarop Verhofstadt dit voorzitterschap voorbereidt. Die ligt bijna helemaal in handen van zijn kabinet, met Peter Moors als voorzitter van de Task Force, gecoacht door tweede man Louis Michel. Een liberaal onderonsje dus. ■

EEN EUROPA VOOR MANNEN EN VROUWEN

| Maggy Poppe |

De Nederlandstalige Vrouwenraad toetste de visie van de Belgische regering over het komende EU-voorzitterschap op zijn aandacht voor gender, vrouwen en vrouwenrechten.

Vanuit dit perspectief plaatst de Vrouwenraad enkele kanttekeningen bij de tekst en legt hij eigen accenten. Aan de stellingnames van de regering worden ook eisen gekoppeld. Deze specifieke aandacht voor vrouwen is geen luxe, maar uiterste noodzaak.

Steeds weer worden wij ermee geconfronteerd dat onze samenleving nog grotendeels genderblind is.

Er wordt in algemene bewoordingen gesproken over burgers, politici, werknemers, asielzoekers, democratie, arbeid, armoede, economie, vrede, ... waardoor vrouwen onzichtbaar worden en men de diversiteit uit het oog verliest.

Hierdoor wordt de zogenaamde 'vrouwenagenda' – die echt niet alleen vrouwen aanbelangt – licht beschouwd als een detail, een akkefietje van enkele feministen, zeker niet als iets wat tot de prioriteiten behoort.

Wat eens te meer bevestigd werd op de Rondetafel van 26 april over het Belgische voorzitterschap.

Niet alleen de regering, ook de ngo's gingen daar op dit punt in de fout. Het memorandum van de Vrouwenraad 'Een Europa voor mannen en vrouwen' biedt hiervoor een tegenwicht.

Het debat over de toekomst van Europa staat hoog op de politieke agenda. De Belgische regering wil hierover ook een breed maatschappelijk debat voeren. De Vrouwenraad wil hier twee zaken: ten eerste moeten de vrouwenorganisaties structureel betrokken worden bij dit debat en ten tweede moet er in dit debat ook aandacht zijn voor de 'vrouwenagenda'. Het debat mag niet beperkt worden tot een technische kwestie (commissarisverdeling, stemmenweging in de Raad, bevoegdheidsverdeling, ...). De discussie over de finaliteit van de Europese constructie moet ook gaan over de inhoud: de inhoud van een sociaal, rechtvaardig en democratisch Europa, van een gemeenschappelijke ruimte van vrede, veiligheid en rechtvaardigheid met gelijke rechten en kansen voor alle burgers en respect voor de mensenrechten. En hierin moeten een genderdimensie en aandacht voor vrouwen worden geïntegreerd.

Voor de Vrouwenraad zijn de ontwikkeling en uitbouw van instrumenten die dit mogelijk maken prioritair en moet er daarom – als eerste – werk gemaakt worden van de ontwikkeling en verdere uitbouw van een sterke structuur voor gendermainstreaming en van een gemeenschappelijk, coherent en samenhangend mensenrechtenbeleid, dat erkenning geeft aan de fundamentele rechten en vrijheden van alle vrouwen. In deze context wijst de Vrouwenraad bijvoorbeeld op het belang van de juridische afdwingbaarheid op communautair niveau van het 'Verdrag tot uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen' en van het bijbehorend Protocol; van de structurele integratie ervan in het communautaire acquis en in de partnerschappen met derde landen. Waarom? Omdat dit een instrument is voor de erkenning, realisatie en afdwingbaarheid van de fundamentele rechten en vrijheden van vrouwen, binnen en buiten de Unie. Op analoge wijze illustreert het pleidooi voor ratificatie van de statuten van het Internationaal Gerechtshof, voor quota voor deelname aan besluitvorming en voor een officiële Raad van ministers bevoegd voor gelijke kansen voor mannen en vrouwen, het primordiale belang dat de Vrouwenraad hecht aan de ontwikkeling en uitbouw van instrumenten voor gelijke rechten en kansen vanuit het perspectief van gendermainstreaming. Maar het illustreert ook het grondbeginsel dat de Vrouwenraad aan de Europese Unie wenst te geven. De Unie mag niet alleen, zelfs niet hoofdzakelijk, gegrond zijn op een economisch gegeven en een 'gejaagd door de winst'-principe. Een sociaal en rechtvaardig Europa impliceert (o.a.) dat de Unie zich ook als gemeenschap engageert voor de uitvoering van mensenrechtenverdragen en mensenrechteninstrumenten, voor gelijke rechten en gelijke kansen voor vrouwen en mannen, voor empowerment van 'achtergestelde' groepen, voor gendermainstreaming, ... En dit zowel in haar 'binnenlands' beleid als in haar partnerschappen en betrekkingen met derde landen. (Vrouwen)rechten vragen meer dan woorden alleen.

Bovenstaande tekst is slechts een smaakmaker.

Meer informatie vindt u in het memorandum 'Een Europa voor mannen en Vrouwen'.

U kunt dit gratis aanvragen bij Nederlandstalige Vrouwenraad, Middaglijnstraat 10, 1210 Brussel,

tel. 02 229 39 19; e-mail: nvr@amazone.be, <http://www.gelijkekansen.vlaanderen.be/nvr> of

nalezen op website <http://eu.ngoforum.be/standpunt/stpt003.htm>.

EUROPA: WERELDMACHT OF WERELDPARTNER?

De NGO's zullen tijdens het Belgische voorzitterschap van de EU van zich laten horen. Een hele reeks organisaties plannen activiteiten. De vredesbeweging heeft zich aangesloten in de Noord-Zuidcoalitie, die eind vorig jaar een memorandum met eisen en voorstellen heeft geformuleerd. Informatie daarover vindt u op de website <http://eu.ngoforum.be>

Hieronder alvast de kalender van een aantal belangrijke ngo-activiteiten en in een kader wat extra toelichting bij de activiteiten van de vredesbeweging.

PROGRAMMA

28 juni

Officiële lancering van het programma van de Noord-Zuidcoalitie, internationale persconferentie te Brussel

2-3 juli

Internationale conferentie over de rol van de civiele maatschappij in de relatie tussen de EU en de ACP-landen, Brussel

12 september

Publieke interpellatie van het Europees landbouwbeleid

22-23 september

"Europees Burgercongres", publieke debatten tijdens de informele Raad Ecofin te Luik (over handel, openbare diensten, schuldenlast en de Tobin Tax)

3-4 oktober

Europees seminarie over het Europese Ontwikkelingsbeleid, Brussel

5 oktober

"Migratie en ontwikkeling", Ronde tafel over de rol van migranten in de internationale samenwerking, Brussel

10 oktober

Colloquium "Financing for Development" in het Belgisch Parlement, Brussel

12 oktober

Publieksactie tijdens de informele Defensie-Raad, Waver

18 oktober

Ronde tafel over Centraal-Africa in het Europees Parlement, Brussel

19 oktober

Publieksacties en mani-feest tijdens de informele Europese Top in Gent

19-20 oktober

EuroMed NGO Forum (over de relatie EU-Middellandse Zeegebied), Brussel

19-21 november

Internationaal Symposium over Duurzame Ontwikkeling (RIO+10) te Antwerpen

23 november

Ronde Tafel "Europa en Straffeloosheid. Stand van zaken en perspectieven", Brussel

7-8 december "Europa: wereldmacht of wereldpartner", NGO Forum te Brussel

waaronder: Europese vredesconferentie

DE VREDESBEWEGING EN HET EUROPEES VOORZITTERSCHAP

Sinds de oorlog om Kosovo staat het Gemeenschappelijk Europees Veiligheids- en Defensiebeleid (CEVDB) helemaal bovenaan de agenda van de Europese Unie. De uitwerking van het Europese veiligheidsbeleid zit op een verkeerd spoor. Een platform van organisaties uit de Belgische vredesbeweging wil dat de discussie over veiligheid ook buiten de officiële conferentiemuren plaatsvindt. De vredesbeweging wil daarbij een ander geluid laten horen en reageren op de officiële verklaringen.

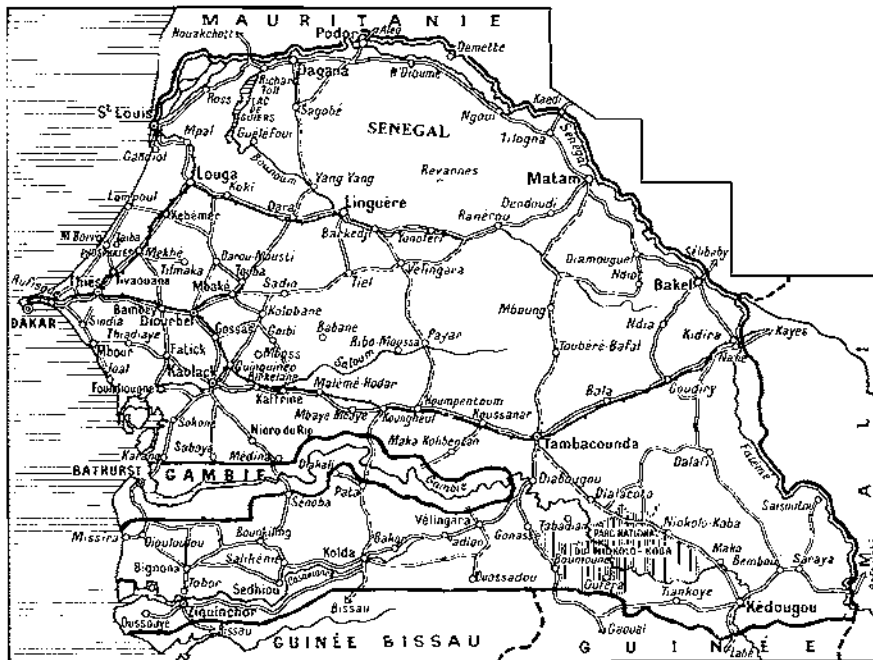
ACTIEPLAN (VOOR TEKST EN UITLEG: ZIE DE LINK 'VREDE' OP [HTTP://EU.NGOFORUM.BE](http://eu.ngoforum.be))

- **22 september** start Vlaamse Vredesweek: één minuut stilte voor de slachtoffers van geweld.
- **Vredesweek -1 tot 7 okt.** 'Har(d)t voor vrede'
Meer informatie: vredesweeksecretariaat:
09/225.10.00
- **Acties van de informele vergadering van de ministers van Defensie - 11 en 12 oktober**
Meer informatie in het volgende nummer van Vrede
- **Veiligheid, geen kwestie van militairen - 19 oktober:** Op 19 oktober ligt Europa in Gent. Dan komt de top van staatshoofden en regeringsleiders van de Europese Unie bijeen in de Sint-Pietersabdij. Wat de dames en heren gaan bespreken is op dit ogenblik nog niet duidelijk. Vast staat wel dat de uitbouw van het militaire Europa mee bovenaan de agenda staat. Op 19 oktober werpen we een dam op tegen het militaire Europa.
Meer informatie: Forum voor Vredesactie:
03 281.68.39
- **Vredesloop te Ieper – 27 oktober:**
Ingebed in een vredesdag met debatten, geleide wandelingen, "Last Post"
Meer informatie in het volgende nummer
- **Vredesbus:**
Een actie- en tentoonstellingsbus zal heel België doorkruisen tijdens het voorzitterschap. De bus wil de boodschap voor vrede uitdragen. In de bus vind je meer informatie over het veiligheidsbeleid van de Europese Unie.
Meer informatie in het volgende nummer.
- **De Europese vredesconferentie - 7 en 8 dec:**
De vredesbeweging wil een inhoudelijke bijdrage leveren op een Europese vredesconferentie die zal plaatsvinden tijdens het NGO-forum van 7 en 8 december. Daarvoor worden de internationale netwerken van de Belgische partners mee ingeschakeld. Er zal ruimte zijn voor analyse van en kritiek op het huidige veiligheids- en defensiebeleid. De conferentie wil daarnaast ook alternatieven aanreiken. Bijzondere aandacht zal ook gaan naar de strategie van de Europese vredesbeweging, het thema van wapening en ontwapening en bepaalde conflictgebieden. Dit alles zal plaatsvinden in een serie van plenaire sessies en werkwinkels.
Meer informatie: Vrede vzw: 09 233.46.88

ZUID-ZUIDCOÖPERATIE TEGEN DE HONGER?

| Bob Paulus |

De strijd tegen de armoede begint met de strijd tegen de honger, zegt Jacques Diouf, Algemeen directeur van de Organisatie voor Voedsel en Landbouw (FAO = Food and Agricultural Organisation) in de UNO. Ondervoeding tast de gezondheid aan en belet dat je een behoorlijke vorming meekrijgt.

hongerige geen vis, maar leer hem vissen.¹

ZUID-ZUID

Van deze gulden raad vonden we een toepassing van een andere orde: Zuid-Zuidcoöperatie van Vietnam en Senegal, of hoe de ervaring van het ene ontwikkelingsland ook het andere kan dienen.

Senegal moet jaarlijks zo'n 500.000 ton rijst invoeren, terwijl er anderzijds fortuinen geïnvesteerd werden in talrijke ontwikkelingsprojecten. "In de gehele wereld", zegt Jacques Diouf – zelf afkomstig uit Senegal –, "zijn de projecten van die aard, dat tussen 10 à 20% systematisch opgeslorpt worden door studies. Het is niet uitzonderlijk dat in een bepaald land tientallen projecten lopen, elk voor vele miljoenen dollars; maar het werkt niet". Daarbij komt dat de openbare ontwikkelingshulp teruggeschroefd wordt; een vermindering die op verre na niet gecompenseerd wordt door de privé-investeringen. De Europese Unie verleent alleen nog steun voor het creëren van nieuwe markten.

Tegenover deze terugloop sluiten de landen uit het Zuiden bilaterale overeenkomsten die soms verrassende resultaten opleveren. Een dergelijke

GENETISCH GEWIJZIGDE ORGANISMEN

Tijdens een recente voordracht (georganiseerd door Masereelfonds en Vredesbeweging Oostende op 16 mei '01) pleitte professor Marc Van Montagu van de Universiteit Gent, pionier van de genetisch gewijzigde organismen (GMO), voor de toepassing van deze techniek als wapen tegen de honger, door de verbetering en de vergroting van de opbrengsten.

"Akkoord", zegt Jacques Diouf, "deze verbetering wordt inderdaad mogelijk door de wetenschappelijke en technische vooruitgang, en genetische manipulatie is een mogelijke optie. Momenteel hebben we deze techniek echter niet nodig om de voeding van 800 miljoen ondervoede mensen te verzekeren; zij blijft nog een tweesnijdend zwaard tot er meer klaarheid komt over haar invloed op de gezondheid en het milieu."

Tegen dit argument repliceert professor Van Montagu dat er tot op heden, in de wetenschappelijke literatuur, geen enkel voorbeeld bestaat van mogelijke negatieve invloeden. Hij begrijpt dat er vandaag in vele kringen een gevoelsmatige afwijzing leeft van deze technieken. Eigenlijk zouden organisaties als Greenpeace en Oxfam bondgenoten moeten zijn voor de invoering ervan in ontwikkelingslanden, vindt hij. Het oude adagio tegen de honger is nog steeds geldig: geef de

Daarbij komt dat de openbare ontwikkelingshulp teruggeschroefd wordt, wat niet gecompenseerd wordt door privé-investeringen

overeenkomst kwam tot stand tussen Vietnam en Senegal voor technische hulp bij de verbouwing van rijst.

RIJSTPROJECTEN

Langs de Senegalrivier op een rijstveld van 18ha, in het dorp Dado, streek van Podor, loopt een pilootproject van geïrrigeerde rijstcultuur onder toezicht van Vietnamese hulpverleners. Dank zij hun expertise, aangepast zaaigoed en de beheersing van de bevoeding, werd op twee jaar tijd de opbrengst van 4 à 5 ton per hectare praktisch verdubbeld. Het gaat om de uitvoering van het Speciaal Programma voor Voedselveiligheid (PSSA of Plan Spécial pour la Sécurité Alimentaire) van 1999, onder toezicht van het ministerie van landbouw van Senegal.

De Vietnamezen worden goed aanvaard door de plaatselijke bevolking, bij wie ze hun intrek nemen. Ze dwingen bewondering af: van 's morgens vroeg tot 's avonds laat zijn ze op het terrein. "We leven zoals de Senegalese boeren", verklaart een tuinbouwingenieur uit Hanoi.

In het raam van PSSA-project is een maandloon voorzien van 600 dollar. Voor internationale experts, meestal westerlingen, is dit 15.000 tot zelfs 30.000 dollar, plus de reiskosten. En voor die prijs zijn ze slechts enkele dagen op het terrein en verblijven in een hotel met airconditioning.

Een ander project loopt in N'Diémou, in de streek Fatik, waar een kuipvormige vallei vier maal per jaar overstroomt. Hier gebeurt de rijstverbouwing dank zij het regenregime, de meest voorkomende methode in Senegal. Ook hier werken Vietnamese experts samen met de dorpingen, verdeeld in drie groepen: mannen, vrouwen en jongeren. De inwoners leren op een eenvoudige manier elementaire technieken: de beheersing van het water, het kiezen en het opslaan van het meest geschikte zaaigoed, een betere zaai techniek en het koppelen van rijstcultuur met viskweek in de ondergelopen bekkens. Twee jaar geleden kenden de dorpingen deze technieken nog niet, ondanks de omvangrijke ontwikkelingshulp waarvan het land, in

het raam van bovengenoemd Speciaal Programma PSSA, sinds tientallen jaren kon genieten. De gemeenschappelijke, manueel uitgevoerde werken – dijken, kanalen en afsluitingen – zijn eenvoudig en goedkoop.

Resultaat: in 1999 bedroeg de oogst 5 ton per hectare tegenover een schamele 700 à 800 kg/ha tijdens de beste jaren. Voor het opslaan werden, in samenwerking met Boliviaanse experts, ter plaatse silo's gebouwd in gegalvaniseerd ijzer. Kostprijs: 1800 tot 3600 BF, al naar gelang de capaciteit.

Al wat van hogerop komt dringt zelden door tot beneden

BIJENTEELT

Een derde project is gericht op het redden van een bedrijf in de streek van M'Bour. De bijenteelt in Bandia werd er weer tot leven gebracht met de medewerking van een vrouwengroepering. De cijfers spreken voor zichzelf. In 1998 bedroeg de opbrengst van honing 230 kg; in 1999 was dat één ton. Een Vietnamees haalde vier oogsten tegen één van de vorige eigenaar. De vrouwen zijn vol lof over zijn eenvoudige technieken en over de wijze waarop ze aangeleerd werden. De kostprijs van de eucalyptushoning bedraagt 1000 francs CFA (Senegalese munt) en wordt op de markt verkocht tussen 3500 en 4000 fr.CFA. (1000 fr.CFA = 60 BF)

BEGINNEN BIJ DE BASIS

De Vietnamese aanwezigheid in Senegal is een schoolvoorbeeld van de coöperatie tussen landen uit het Zuiden, in het raam van het Speciaal Programma PSSA. Het kwam tot stand op initiatief van de Organisatie voor Voedsel en Landbouw in de schoot van de Verenigde Naties (FAO) in 1994. Het wil absolute prioriteit verlenen aan de 800 miljoen bewoners van de ontwikkelingslanden die niet over voldoende voedsel beschikken om een

actief en gezond leven te leiden.

Senegal behoorde tot de eerste landen die gebruik maakten van de Zuid-Zuidcomponent van dit plan. "De ondervinding leert", zegt de directeur van de FAO, "dat al wat van hogerop komt, zelden tot beneden doordringt en in elk geval weinig of niets van doen heeft met de behoeften in de dorpen. Het principe van de Zuid-Zuidcoöperatie bestaat er in om dit schema om te keren tegen een zo laag mogelijke prijs: beginnen bij de basis om de hogere echelons te beïnvloeden bij het maken van keuzes en kettingsreacties teweeg te brengen in andere domeinen."

VRAGEN

De problemen zijn hiermee niet opgelost. Zullen de Senegalezen de energie hebben en de middelen vinden om het werk voort te zetten na het vertrek van de Vietnamese coöperanten? Zullen de landbouwersorganisaties hun verantwoordelijkheid opnemen? De officiële technische diensten moeten hun bevoegdheden en verantwoordelijkheid overdragen aan deze organisaties en aan de privé-ondernemingen. De privé-sector is momenteel nog te zwak en toont weinig interesse om de aanleg van duizenden hectaren op zich te nemen. Zal de Staat zijn weliswaar bescheiden rol dan nog blijven vervullen? Het zijn open vragen maar het bewijs is geleverd dat de Zuid-Zuidcoöperatie een belangrijk en efficiënt wapen kan zijn in de strijd tegen de honger in de wereld.

Bronnen:

Le Monde Diplomatique (maart '01) en Le Monde (11 mei '01)

¹ Intussen zegt bijvoorbeeld Oxfam-solidariteit daarbij dat je moet zien wie de eigenaar is van de visvijver, en je tegenover hem positioneren in functie van de belangen van de hongerlijder. (red.)

DE V.N.-CONFERENTIE VOOR DE ARME LANDEN IN BRUSSEL. EEN NIEUW FIASCO.

| André De Smet |

Half mei ging in Brussel de derde V.N.-wereldconferentie voor Handel en Ontwikkeling (UNCTAD) door. Toen in 1971 de V.N. de categorie Minst Ontwikkelde Landen (MOL) oprichtte telde deze 25 landen. Vandaag zijn er reeds 49 nu ook Senegal in deze groep werd opgenomen. Deze landen vertegenwoordigen 630 miljoen inwoners.

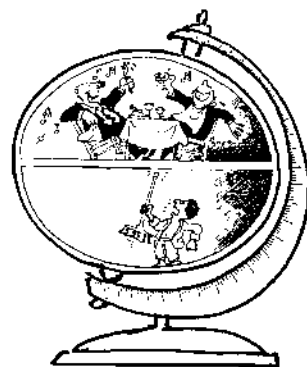
De ontwikkelingshulp voor de MOL daalde tijdens de laatste jaren met 45 procent. De kapitaalsinvesteringen daalden eveneens met 39% en vertegenwoordigen nog slechts 1,4% van de mondiale directe investeringen. Het aantal landen waar de jaarinkomsten per hoofd van de bevolking minder dan 900 dollar bedroegen steeg dus op dertig jaar tijd van 25 naar 49. Slechts elf onder hen overschrijden de 500 dollar per jaar. Het bedrag aan ontwikkelingshulp vanwege de rijke landen bedraagt slechts 0,09% van het BNP van deze rijke landen.

Al deze arme landen hebben zware inspanningen gedaan, en hun bevolking heeft zich opofferingen getroost om te voldoen aan de eisen van de rijke landen in het kader van de programma's van het Internationaal Muntfonds. Deze maatregelen ontredderden hun economie, privatiseerden hun openbare diensten, openden hun markten, brachten schade toe aan onderwijs en gezondheidszorg. Deze landen betaalden drie maal hun schuld zonder erin te slagen zich er van te ontdoen.

Tijdens de Sociale Top in Kopenhagen van 1995 hadden de staatsleiders uit het Noorden zich er toe verbonden de armoede in de minst ontwikkelde landen binnen de twintig jaar uit te roeien. Het waren eens te meer valse beloften, gezien de armoede nog is toegenomen.

De kapitalistische mondialisering werd in Brussel nog maar eens als het wondermiddel voorgesteld voor de

moelijkheden van de genoemde landen. De Franse president Chirac heeft er, zoals zijn westerse collega's, nogmaals de "globale cyclus" voorgesteld van de liberalisering in het kader van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) die de regularisatie en de verbetering van de

internationale handel zal bewerkstelligen.

James Wolfensohn, de voorzitter van de Wereldbank, benadrukte opnieuw de noodzaak voor de arme ontwikkelingslanden van een "goed bestuur". Roman Prodi van de Europese Commissie wees er nog maar eens op dat de hulp voor de rijke landen geen blanco chèque kan zijn. Allen bevestigden dat de mondialisering solidariteit betekent, en dat er geen sprake kan zijn regimes te helpen waar er corruptie heerst. Alsof het niet uit hun landen komt, net alsof ze niet weten dat het hun landen zijn, waar multinationals, financiële en economische machten thuis horen die voor de corruptie verantwoordelijk zijn.

Mevrouw Huguette Akplogan-Dossa, de vertegenwoordigster van een niet-gouvernementele organisatie uit het Zuiden (Social Alert International) verklaarde echter van haar kant: "Alles hangt af van de politieke wil om de concrete en dringende basisproblemen aan te pakken. Hiervoor is de afschaffing van de schuld een eerste stap. De mobilisatie van privé-fondsen mag slechts beschouwd worden als een aanvullende strategie voor de groei van de openbare hulp: o.a. de invoering van een taks op de internationale financiële transacties bestemd voor ontwikkeling (Tobin taks). Het Noorden moet bij voorkeur haar markten open stellen voor de producten uit de MOL." Hierbij verwees ze tevens naar de rol van de multinationals uit het Noorden die in het verleden uit hun weinige investeringen grote winsten realiseerden door misbruik te maken van goedkope arbeidskrachten. "Het openbaar bezit kan en mag niet door de markt bepaald worden. De rijke landen moeten aan de armste landen de middelen ter beschikking stellen voor een ontwikkeling die de tewerkstelling, de vorming, het onderwijs en de gezondheidszorg bevorderen", besloot Apolgan-Dossa. ■

¹ Van de 49 Minst Ontwikkelde Landen zijn er 34 uit Afrika ten zuiden van de Sahara. Verder Madagascar, Haïti, Afghanistan, Nepal, Bangladesh, Laos, Cambodja en Staat eilanden van de Stille Oceaan.

ALS DE VOS (CHIRAC) DE PASSIE PREEKT

I André De Smet I

De zeven verbintenissen vevat in het actieprogramma dat op zondag 20 mei 2001 door de 157 deelnemers van de V.N.

conferentie voor de Minst Ontwikkelde Landen (MOL) te Brussel aangenomen werd:

- een actie aanmoedigen geaxeerd op de bevolking
- goed bestuur bevorderen op nationaal en internationaal niveau
- de menselijke en institutionele mogelijkheden versterken
- de noodzakelijke capaciteiten ontwikkelen opdat de MOL van de mondialisering zouden kunnen genieten
- de rol van de buitenlandse handel versterken
- de kwetsbaarheid verminderen en het milieu beschermen
- financiële bronnen mobiliseren.

(AFP uit
Le Monde 22/02/01)

Dit is het resultaat van een conferentie die een succes wordt genoemd. Geen woord over de afschaffing van de schuldenlast. Geen woord over de verwezenlijking van de vroeger aangegane verbintenissen inzake ontwikkelingshulp. Alleen, zonder tijdsbepaling, de belofte dat producten uit de MOL naar het Noorden zouden kunnen worden uitgevoerd, maar met de strikte bepaling dat ze geen nadeel mogen berokkenen aan de Europese productie. Verder verklaarden de V.S., Canada en Japan niet in de mogelijkheid te verkeren de hulp aan de MOL te verhogen.

Alleen woorden, woorden, woorden in afwachting van de volgende conferentie binnen tien jaar...

De Franse president Jacques Chirac is een handige en sluwe politicus. Hij beheerst de kunst om "joviaal" en populistisch over te komen. Beloften en fantastische ideeën worden de wereld ingestuurd om sympathie op te wekken, maar zijn al even snel weer vergeten.

Zijn meesterstuk waren de vorige presidentsverkiezingen waarin hij met de leuze "Een einde stellen aan de sociale breuk" de overwinning behaalde. Sinds het begin van zijn mandaat als president, zo schrijft "Le Monde", (16/5/2001) hield Chirac niet minder dan 163 toespraken over de mondialisering, waarin hij de nadruk legde op het feit dat deze een menselijk gezicht dient te hebben ten voordele van allen. Bovendien hield hij 18 redevoeringen over de armoede, in het bijzonder die welke Afrika treft.

Op de XXIe Frans-Afrikaanse top, vorig jaar in Yaounde, voerde hij zelfs een vertrouwelijk gesprek met de journalisten, dat als een "bekering" kan worden beschouwd. Zo verklaarde hij: We hebben gedurende vier en een halve eeuw Afrika doen bloeden; vervolgens hebben we hun grondstoffen geplunderd en nadien hebben we gezegd: "Ze zijn nergens goed voor". In naam van de godsdienst hebben we hun cultuur vernietigd, en omdat we de zaken op een intelligentere manier moeten uitleggen, stelen we dank zij beurzen hun hersenen. En dan stellen we vast dat Afrika er niet schitterend voorstaat en dat het geen elites voortbrengt. Nadat we op hun rug te rijk zijn geworden spellen we hen bovenop ook nog de les".

Zo tracht Chirac zich voor te stellen als de baanbreker voor het "tiers-mondisme". Zo nodigde hij ook Mark Maltait-Brown van de V.N. uit om zich diens verslag over de

menselijke ontwikkeling te laten voorstellen, hij sprak de Commissie voor de Mensenrechten in Genève toe, en hield een toespraak voor de Minst Ontwikkelde Landen in Brussel.

Reeds heeft hij aangekondigd op de G8 in Genua te zullen pleiten voor de strijd tegen de armoede in al haar vormen. (AIDS, Schuldenlast...)

En zonder te gaan pleiten voor de "Tobintaks", klaagt hij bestendig de kapitalen aan, "die zonder rekening te houden met tijd, afstand of grenzen, de wereld beheersen". Zo slaagt Chirac er sinds 1995 in op handige wijze de thema's van de civiele maatschappij en de Niet-Gouvernementele Organisaties tot de zijne te maken.

Advocaat van de armen, aanklager van het wilde kapitalisme en verdediger van de natuur, Chirac is alles tegelijkertijd.

Maar boven zijn liefdadigheidsdiplomatie in woorden staan de feiten. De daadwerkelijke inspanningen om de zwaksten te helpen, door de oorzaken van deze situatie uit te schakelen, ontbreken. Zoals in het geheel van de rijke landen blijven concrete vormen van ontwikkelingssamenwerking achterwege. Deze vertegenwoordigt voor Frankrijk vandaag 0,33% van het BNP, wat zeer ver af staat van de 0,7% die door de V.N. werd vastgelegd, en ook van de 0,6% die in 1994 werd bepaald.

Ondertussen tracht Chirac zand te strooien over de duistere praktijken waarbij hij als burgemeester van Parijs en als voorzitter van de RPR rechtstreeks betrokken was.

AFGHANISTAN: HET SOCIALISEREN VAN VROUWEN VOLGENS RELIGIEUS FUNDAMENTALISTISCHE REGELS

I Interview bewerkt door Marie Jeanne Vanmol I

De moeilijkheden voor de Afghaanse vrouwen begonnen ver vòòr de Taliban periode.

De islamitische revolutie in Iran in 1979 en de Sovjet invasie in Afghanistan datzelfde jaar, de machtsovername door de taliban en de oorlog in Tadjikistan veroorzaakten een massieve emigratie wat een totaal nieuw fenomeen was in de regio.

Meriam is een vluchteling uit Afghanistan. Zij kwam in 1989 uit Kaboel naar België.

Van de talibans was er toen nog geen sprake. Ze was toen 19 jaar en 5 maanden gehuwd met een Iraniër.

Haar man had Iran verlaten voor de politieke problemen met Khomeini.

In Afghanistan had hij het statuut van vluchteling erkend door de Verenigde Naties.

Merjam: Na tien jaar wilden de Russen vertrekken wat een groot gevaar betekende voor de buitenlandse vluchtelingen. We wisten niet of de moedjahedien naar Kaboel zou komen. Er werden voortdurend raketten afgevuurd. We hadden geen idee hoe onze toekomst er zou uitzien. Het was een verschrikkelijke oorlog, vooral in de dorpen. In de steden was de situatie nog enigszins leefbaar, er liepen veel mensen rond en veel journalisten, maar in de dorpen waar er geen toezicht was, gebeurden toen verschrikkelijke dingen. Twee weken nadat de Russen waren vertrokken zijn we naar hier gekomen, naar België. Ik ben Afghaanse, een Tadzjiek¹ en was toen 19 jaar oud en een vijftal maanden gehuwd. Toen ik trouwde zag ik voor ons beiden nog een redelijke toekomst. Ik zou mijn studies verder afwerken, ik wou sportlerares worden, ik maakte toen zelfs deel uit van de nationale basketbalclub van Afghanistan. Toen de situatie in Afghanistan zo onzeker werd, heeft de UNHCR² alle dossiers van de politieke vluchtelingen naar verschillende landen gestuurd. Ze hadden ons dossier naar Zweden gestuurd. Maar Zweden reageerde niet, België wel. België aanvaardde ons. Ik wist niet eens waar België lag.

De oorlog tussen de Sovjet-Unie en Afghanistan (1979-1989) eisten zijn doden,³ vluchtelingen en wezen. De civiele maatschappij, de clanstructuur en de families die toch een belangrijk opvangnet vormden in dit streng economisch landschap werden vernield.

“Boeken worden verbrand en vrouwen worden totaal gesegregeerd. Alleen de taliban heeft het recht op spreken. Dit machtig en destructief bolwerk kan zijn gang gaan ondanks dat de Afghaanse vrouwen sinds 1959 hun burgerrechten verwierven en in de steden zowel aan de universiteit als op de arbeidsmarkt aanwezig waren. Maar de traditie is altijd aanwezig gebleven en daarvan betalen de vrouwen de tol.”

Le monde 22/12/2000: interview met de Afghaanse schrijfster Spôjmaï Zariâb: Oppressions Afghanes. Woont en werkt sinds 1991 in Frankrijk.

Spôjmaï Zariâb, Ces murs qui nous écoutent, vertaald uit het Perzisch door Didier Leroy. Les Editions de l'Inventaire, 2000

Merjam: Het was uitzonderlijk moeilijk om van mijn familie afscheid te nemen. Ik heb drie broers, twee zusters en mijn moeder. Ik was de jongste van de familie en het

was heel erg om hen allemaal achter te laten en alleen weg te gaan. Stel je voor ik was amper 19 jaar en ik wist ook niet wat er met mijn familie zou gebeuren omdat de situatie in Kaboel zo onzeker was. Maar toch hoopte ik dat het niet lang zou duren en we terug zouden keren naar Afghanistan. We zijn hier ondertussen al meer dan tien jaar.

De mensen die in het noorden van Afghanistan wonen, ook toen de Russen daar waren, hadden ontzettend veel problemen. Mijn vader had een zus in het noorden die door de Russen werd gedood. Ze hebben ook haar zoon vermoord plus nog een andere vrouw uit het dorp. Ze hebben de kleindochter van mijn tante daar gelaten met twee doden, het meisje was drie jaar oud. Drie dagen is het meisje daar bij twee lijken gebleven. De Russen zijn uit het dorp vertrokken, de moedjahedien van Achmed Sjah Masoed (militair bevelhebber naast de nog steeds officieel erkende president Boerhanoeddin Rabbani) hebben hen dan in de bergen achtervolgd. Het zijn ook zij die het kleine meisje hebben gevonden. Drie dagen niet eten of drinken, daar alleen bij de lijken en haar vader die blind was door een bombardement van de Russen op het dorp. Mijn tante, zijn moeder, verstopte hem voortdurend voor de Russen. De mensen hadden veel problemen, maar in

de steden was het rustiger. Kaboel was eigenlijk afgesloten. Ook de andere steden waren van elkaar afgesloten. Ik ben opgegroeid in Kaboel maar heb nooit een ander dorp of stad van Afghanistan bezocht. Men mocht daar niet naar toe gaan. Alles was gesloten. Mijn grootouders aan de kant van mijn moeder hebben veel land in het noorden, maar we konden daar nooit naar toe gaan. Toen de moedjahedien kwam, vroeg ze aan mijn ouders

om met hun kinderen naar het noorden te gaan en daar tegen de Russen te vechten. Mijn ouders weigerden. Wij waren simpele mensen, wij wilden rustig en in vrede leven. Toen hebben de moedjahedien gezegd dat ze zich het land zouden toeigenen. Waarop mijn moeder antwoordde: "Je mag alles hebben als je ons en mijn kinderen maar met rust laat." Nu nog zitten de moedjahedien en de regering in het noorden. Maar je zou de steden in het noorden moeten zien, die zijn totaal vernietigd. Het noorden is een strategisch punt in Afghanistan. Er zijn veel bergen en men kan zich daar heel makkelijk verstoppen. Er zijn daar eigenlijk wel veel Russen gesneuveld. Nu zijn nu het de talibans die daar sneuvelen."

Afghanistan is een uitgestrekt land met verschillende bevolkingsgroepen en verschillende graden van ontwikkeling. Er is

geen universele standaard traditie voor de rol van de vrouw in de maatschappij. Geen enkele leider vòòr de taliban had ooit de burkha voor de vrouw en de baard voor de man geëist. In de zuidelijke gebieden in Afghanistan woont overwegend de pathaanse bevolking. Daar gingen de vrouwen volledig gesluierd en gingen de meisjes niet naar school. De rest van Afghanistan was ver verwijderd van deze realiteit. De Afghaanse pathanen in het Oosten zijn sterk beïnvloed door de Pakistaanse pathanen en waren fier om hun dochters naar school te sturen. Velen deden dit nog onder de taliban. Alle andere etnieën beklemtoonden de noodzaak van opvoeding en scholing van de meisjes. De diversiteit is de sterkte van Afghanistan en vrouwen hebben er evenveel rollen als er stammen en nationaliteiten zijn. De steden waren nog meer gediversifieerd. Kandahar in het zuiden was altijd al een

conservatief nest maar de vrouwelijke elite in Herat sprak vroeger Frans en kopieerde de gebruiken van het hof van de sjah in Iran. 40% van de Afghaanse vrouwen hadden een job buitenshuis zowel onder het communisme als later, na 1992, onder de Moedjahedien. Zelfs vrouwen met een beperkte opleiding en werk veranderden hun sluier voor rok, hoge hielen en make-up. Ze gingen naar de film, deden aan sport en dansten en zongen tijdens de huwelijksfeesten.

Merjam: in 1994 bereidde de taliban zich voor om ons land te veroveren. Het begon in de zuidelijke Pathaanse stad Kandahar, waar jongens die analfabeet waren en geen ouders hadden, zowel Pakistaani als Afghanen, een opleiding kregen in de koranschool. Taliban betekent letterlijk religieuze studenten. In deze koranscholen of 'madrassas' geven leraren les zonder enige kennis van wetenschap. Er wordt enkel de koran onderwezen en ook de Sharia. Het zijn de geheime diensten van Pakistan die deze scholen hebben uitgevonden en hun eigen kinderen en de grenskinderen daar naar toe hebben gestuurd. Het zijn allemaal Pasjtoenen (of Pathanen zoals ze vroeger werden genoemd). Ze spreken enkel Pasjtoen en geen Tadzjiek. Het zijn jongens die totaal zonder moeder, zonder meisjes, vrouwen zijn opgevoed. Enkel verdwaasd door die lessen. De taliban hebben geen oorlog gevoerd toen ze Afghanistan

De internationale pers en de V.N. sloten lange tijd hun ogen en negeerden de gebeurtenissen.

De ngo's realiseerden weet op het spel stond en stakten hun hulpprogramma's omdat meisjes niet mochten participeren.

binnenkwamen. In alle steden waar ze voorbij kwamen hebben ze de grote chefs van de steden, de commandanten van de moedjahedien, veel geld gegeven. Iedereen aanvaardde dat geld en zweeg.

Herat werd in 1995 ingenomen door de taliban. Het was de eerste aanwijzing dat de taliban op het gendervraagstuk geen compromissen zou afsluiten. Herat, het hart van de middeleeuwse islam in de regio was een stad van moskeeën en madrassas maar had een oude liberale islamitische traditie. De taliban kwamen in Herat om de vrouwen in hun huizen te drijven. De mensen kregen verbod om hun Soefi heiligen te bezoeken. De taliban maakte de jarenlange pogingen van de Moejaheddin om de bevolking op te voeden teniet door alle meisjesscholen te sluiten. De jongetjes moesten ook van school blijven omdat de meeste onderwijskrachten vrouwen waren. Ze segregeerden de twee functionerende hospitalen en sloten alle badhuizen, de enige plaats waar warm water voorhanden was. Vrouwen konden niet meer naar de bazaar. De vrouwen uit Herat waren de

eersten om te protesteren tegen de sluiting van de badhuizen. De religieuze politie van de taliban arresteerden de vrouwen. Zij gingen van huis tot huis om de mannen te verwittigen hun vrouwen in huis te houden.

De internationale media en de VN sloten lange tijd hun ogen en negeerden de gebeurtenissen in Herat. De westerse ngo's realiseerden wat op het spel stond en staakten hun hulpprogramma's omdat meisjes niet mochten participeren. Meer nog. De organisaties binnen de VN raakten innerlijk verdeeld over de aanpak van het probleem en trachtten compromissen te sluiten met zowel de internationale gemeenschap en taliban.

De wereld werd wakker geschud bij de genderpolitiek van de taliban bij de inname van Kaboel in 1996. De media wijdde grote aandacht aan de moord op president Najibullah en de behandeling van de vrouwen in Kaboel. De desastreuse politiek van de VN ten aanzien van de genderpolitiek kwam nu in volle daglicht en kreeg het hard te verduren van de vrouwenbewegingen. 18 maanden

vruchteloos palaveren tussen VN, ngo's, regeringen uit het Westen en de taliban leidde tot de volledige terugtrekking van de hulporganisaties. Drie maanden nadat de taliban zich had meester gemaakt van Kaboel werden 63 scholen gesloten. 103 000 meisjes en 148 000 jongetjes werden naar huis gestuurd. 11 200 leraren waarvan 7 800 vrouwen kwamen zonder werk en inkomen. De universiteit werd gesloten en 10 000 studenten waarvan 4 000 meisjes konden niet meer verder studeren⁴

Meriam: Men kan niks ondernemen tegen de taliban. Die komen plots met groepjes, sluiten de straat af en iedereen die zich op dat ogenblik in de straat bevindt wordt geslagen. Met stokken, zonder enige aanleiding. De mensen worden geslagen zoals schapen die worden opgejaagd. Ook mannen als die het zouden wagen zich op straat te vertonen als ze eigenlijk in de moskee moeten zitten bidden, worden als dieren afgeranseld. Dit in het beste geval. Want in Kaboel is er een stadion. Daar worden nu de executies uitgevoerd. Er is armoede, droogte, er is geen eten. Wie een appel durft stelen wordt als dief beschouwd en de hand afgekap. In het stadion worden ook enkel mannen als toeschouwers toegelaten. Vrouwen worden er gedood, maar mogen er anders niet binnen. Er speelt muziek, religieuze muziek en dan worden de zogenaamde misdadigers aangevoerd. In het midden van het stadion kappen ze van de zogenaamde dieven de handen af, binden die aan een stok en lopen er mee rond in het stadion, onder het gejoel van de toeschouwers. Veel mannen zijn zo bang dat ze ook naar dat stadion gaan om hun goede wil te tonen. Vrouwen die zogenaamd overspel plegen of onzedig zijn, worden gestenigd. Tot ze dood vallen. Het is genoeg dat de taliban bij een vrouw een enkel ziet, een stukje been. Het stadion spektakel herhaalt zich om de twee dagen. Iedereen is zo verschrikkelijk bang. Je ziet hoe gedwee de mensen worden uit angst.

De bevolking heeft bijna alle bezittingen verkocht om het dure graan dat uit Pakistan wordt ingevoerd te betalen. Arme

Asielzoekers uit Afghanistan	1997	1998	1999	2000	Totaal
naar Iran	-	-	-	259 000	259 000
naar Pakistan	12 700	-	92 700	77 600	183 000
naar Tadjikistan	-	-	-	10 700	10 700
naar Turkmenistan	2 300	-	-	-	2 300
Totaal	15 000	-	92 700	347 800	455 000

Info Afghanistan

Hoofdstad Kaboel

Omringende landen

China 76 km, Iran 936 km, Pakistan 2 430 km, Tadjikistan 1 206 km, Turkmenistan 744 km, Oezbekistan 137 km

Bevolking: 25 824 882 (1997 schatting) (meer dan 3 miljoen vluchtelingen) 14,62 op 1000

Afghanen migreren

Kindersterfte: 140,55 doden per 1 000 levendgeborenen

0-14 jaar: 43%; 15-64 jaar: 54%; 65 jaar en meer: 3%

Natuurlijke grondstoffen: gas, petroleum, kolen, koper, talk, zwavel, lood, zink, zout, edelstenen.

boeren huwelijken hun dochters uit en verkopen hun laatste dieren. De droogte teistert het land⁵. Na elke nederlaag verstrengt de taliban hun politiek naar de vrouwen. Hardere maatregelen tegen de vrouwen moeten de moraal van de troepen hoog houden. Het aandringen van de internationale gemeenschap om de genderpolitiek wat te verzachten heeft geen gevolg. Hun belofte dat de situatie van de vrouw zou verbeteren nadat de oorlog voorbij zou zijn lijkt meer en meer op onzin.⁶

Meriam: Mijn zuster zat maanden in het gevang omdat ze onder de burka een broek droeg waarvan de pijpen nogal breed waren. In het gevang behandelt men de vrouwen heel slecht, vrouwen worden verkracht, mishandeld, er zijn jonge meisjes in het gevang die zwanger raken, er is absoluut geen hygiëne, het voedsel is schaars en slecht. Ze zat in een kleine kamer samen met een twintigtal andere vrouwen. Oudere en jonge vrouwen, allemaal door elkaar. Mijn zuster was toen vijftig jaar oud. Je zou haar nu eens moeten zien, ze is van alles bang, een geruchtje, om het even wat, ze is bang. In het gevang kon ze niet meer ademen, ze

vroeg zich steeds af wat ze met haar zouden doen. Ze werd uiteindelijk tot honderd stokslagen veroordeeld. Ze kan sindsdien niet meer zitten. Haar rug is gebroken. Haar zoon is nog altijd weg. Ze heeft geen nieuws meer van hem.

De meeste Afghanen zijn gedemoraliseerd door het feit dat de Islamitische wereld geen vinger uitsteekt om het taliban extremisme te veroordelen. Pakistan, Saudi-Arabië en de Golfstaten hebben nooit enige verklaring afgelegd over de noodzaak voor opleiding van vrouwen of de mensenrechten in Afghanistan. Zelfs niet over de interpretatie van de sharia. Aziatische moslimlanden deden er ook het zwijgen aan toe. Verrassend dat Iran de sterkste verklaring maakte ter verdediging van de rechten van de vrouw onder de Islam: "Door hun verachterlijke politiek verhinderen de taliban voor de meisjes de toegang tot de school, verbieden ze vrouwen om te gaan werken en dat allemaal in de naam van de islam. Wat kan er nog slechter zijn dan geweld te begaan, de vrouwenrechten te schenden en de islam te belasteren?"

Voetnoten

¹ Afghanistan telt verschillende etnische minderheden: Pathanen, Tadzjiekken, Hazara's, Oezbeken. De taliban behoren tot de Pathaanse bevolkingsgroep. De andere minderheidsgroepen worden door de talibans gevangengenomen, gegijzeld of standrechtelijk geëxecuteerd. In aug. 1999 werden 8000 kinderen, vrouwen en oudere mannen behorende tot de Tadzjiekken van hun mannen gescheiden en naar het afgelegen kamp Sarsashi bij Jalalabad gedeporteerd. Daar werden ze aan hun lot overgelaten tot eind november 1999 wanneer de taliban humanitaire hulp toeliet. Hun dorpen en velden ten noorden van Kaboel werden door de taliban volledig verwoest. In mei 2000 rapporteert de speciale verslaggever over Afghanistan voor de VN, Dr Kamal Hossain, de systematische executies van etnische Oezbeken en in februari 2001 rapporteert Human Right Watch de afslachting van Hazara's.

² UNHCR: United Nations High Committee or Refugees

³ 1,5 miljoen doden

⁴ Taliban, Achmed Rachid. Yale University Press, 2000

⁵ Na 22 jaar oorlog en de ergste droogte telt Afghanistan 1,5 miljoen doden en 3 miljoen vluchtelingen. Het overgrote deel leeft in Iran en Pakistan. Dit jaar zijn er nog eens 700 tot 800 000 duizend bijgekomen waarvan 500 000 in Afghanistan. Pakistan zette afgelopen maanden duizende Afghanen weer over de grens. Eind juni moeten weer 120 000 Afghanen hun huizen in Nasir Bagh kamp in Pakistan verlaten. De vluchtelingen hebben er scholen, winkels en hospitalen gebouwd. Er is geen alternatief voorzien.

⁶ Op 17 juni 2001 werden de bakkerijen weer geopend. Deze waren door de VN georganiseerd ten behoeve van de alleenstaande vrouwen in Kaboel. Maar in augustus 2000 werden deze gesloten op order van de taliban omdat vrouwen niet mochten werken.

⁷ Zie voetnoot 4

“THE ECONOMIST”

EN ANDERE RECHTSE KRANTEN STAAN ACHTER BLAIR

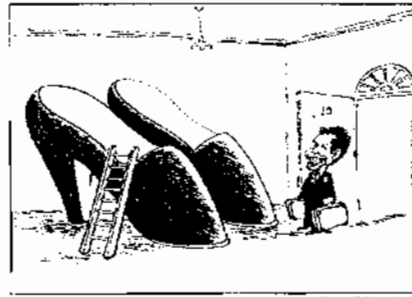
| André De Smet |

Het moet bijna een eeuw geleden zijn dat de Duitse sociaal-democraat Bebel de aandacht van zijn partijgenoten vestigde op het feit dat, wanneer de politieke tegenstrevers je lof toezwaaien, je er zeker mag van zijn dat je op het verkeerde spoor zit. Blair blijkt niet tot dezelfde conclusie te komen. Hij heeft nu eenmaal voor het centrum gekozen en diegenen die hem groot hebben gemaakt hebben hem de rug toegekeerd. Dit is ook de conclusie die de rechtse media getrokken hebben over Blair's politiek.

“Omdat hij in alle domeinen beter is dan zijn ideeën, gaande van zijn harde optreden tegen de migranten tot de inkrimping van de “Welfare State”, werd reeds door de krant “The Sun” opgeroepen om voor Blair te stemmen.

Voor de eerste maal sinds 140 jaar sloot ook “The Times” eveneens eigendom van de Amerikaans-Australische persmagnaat Murdoch, zich hierbij aan. “The Financial Times”, de Bijbel van de City, het mondiale middelpunt van de financiële wereld, verleende ook zijn steun aan de eerste

minister van de “Derde Weg” In de toonaangevende krant van het neoliberalisme, “The Economist”, verscheen op de eerste pagina een foto van een lachende Blair met een pruik à la Margareth Thatcher op het hoofd, met als

onderschrift: “Stem conservatief”. Hierop volgde volgend standpunt: “in 1997 waren reeds de nauwe banden opgevallen tussen Blair en zijn wens om een groot deel van het centrum van de conservatieven te veroveren. Toen hadden we besloten het bij de echte “tory's” te houden en niet de mogelijke “tory's” te

vervoegen. Sindsdien is het duidelijk. New Labour en Blair hebben centrumrechts geregeerd. Zijn macro-economische politiek is nog orthodoxer dan deze van zijn conservatieve voorgangers. Wat het onderwijs betreft heeft hij in zekere zin de politiek van de tory's gevolgd. Inzake gezondheidszorg heeft hij weinig of niets gewijzigd aan de weg die John Major had uitgestippeld.”

The Economist besloot met het verzoek aan zijn lezers om voor de eerste maal sinds 36 jaar voor Blair en New Labour te stemmen, met de volgende oproep: Tony Blair is de enige geloofwaardige conservatief die vandaag op de markt is. Het was een verlegen Blair die tijdens zijn eerste mandaat heeft gedomineerd. We hopen en rekenen op een meer durvende Blair, een meer liberale Blair, voor een tweede mandaat”.

Blair zou zich de woorden van Bebel moeten herinneren. Dit is echter hopeloos. Stof tot nadenken voor de progressieven in Groot-Brittannië en ... Europa.

UITSLAGEN EN COMMENTAAR

SPANJE - BASKENLAND

De Spaanse premier, José Maria Aznar, heeft zijn voor deze verkiezingen aangekondigde machtsgreep verloren. De gematigde Nationalistische Partij, (PNV, centrum-rechts) die met de invoering van de autonomie in 1980 aan de macht kwam, won samen met een kleine nationalistische partij 33 van de 75 te verdelen zetels bij de regionale parlementsverkiezingen. (6 meer dan in 1998) Het ligt voor de hand dat zeer veel kiezers van Euskal Herritarrok (EH), dat nauwe banden heeft met de ETA, voor de PNV hebben gestemd. Euskal Herritarrok verloor de helft van haar zetels en behoudt er dus 7 van de 14. In verhouding tot 1998, de periode waarin de ETA een wapenstilstand respecteerde,

betekent dit een verlies van 80.000 kiezers.

De Spaanse regeringspartij (PP) van Aznar, die een meerderheid nastreefde, won samen met een kleine rechtse partij slechts 1 zetel, en klimt zo van 18 naar 19 zetels.

De Socialistische Partij, die een zelfde politiek nastreefde als Aznar, viel terug van 14 naar 13 zetels.

De Izquierda Unida (communisten) won een zetel en krom op van 2 naar 3 zetels.

De deelnemingsgraad aan de verkiezingen bedroeg 79,8 %, een record, want 10% hoger dan in 1998.

Het PNV verklaarde vooraf niet met de steun van Euskal Herritarrok te willen regeren.

SENEGAL - PARLEMENT - 29/4/2001

De onlangs verkozen nieuwe president Abdoulaye Wade, die in het parlement geconfronteerd werd met een absolute meerderheid van de voormalige socialistische president Diouf die dertig jaar aan de macht was, had nieuwe verkiezingen uitgeschreven. De partij van Wade, de coalitie "Sopi", ("Verandering") behaalde 89 van de 120 zetels. De eerste premier van Wade, die zich had afgescheurd van de Socialistische Partij, behaalde 11 zetels, de vroegere regeringspartij 10. De Democratische Unie en de Afrikaanse Partij behaalden 2 zetels en vijf kleine partijen elk één. Wade, die zich als president in principe buiten de verkiezingscampagne moest houden, heeft zich echter actief ingezet. Dagenlang is hij door het land getrokken om meetings te houden, en op de affiches prijkten niet de foto's van de kandidaten, maar van Wade zelf. President Wade is een goeie vriend van de Franse liberale politicus Alain Madelin die zelf in Senegal aan een verkiezingsmeeting deelnam.

MONTENEGRO - PARLEMENT - 22/4/2001

Het eerste plan van de Montenegrijnse president, Milo Djukanovic is mislukt. Hij werd president in 1997, en hoopte een absolute meerderheid te behalen. Het werd slechts een nipte overwinning op zijn tegenstander Bulatovic, een vroegere premier. Hoewel Montenegro nog steeds deel uitmaakt van de Joegoslavische Federatie wil de president zich hieruit terugtrekken om een onafhankelijke staat te vormen. Het Westen steunt hem in zekere mate in deze verwachtingen. De vraag die zich stelt is hoe ver hij daarin kan gaan. De verkiezingen leverden Djukanovic 35 zetels op. De voorstanders van het behoud van de aansluiting bij Joegoslavië behaalden 33 zetels, de Albanese Alliantie 3 en de liberalen, die ook voor onafhankelijkheid zijn, 6. Deze laatsten zetten de president nu onder druk om het sinds lang besproken referendum te houden. Het Westen is er zich nu wel van bewust, dat in de huidige verhoudingen, waarbij het verschil tussen voor- en tegenstanders zo klein is, een referendum niet zonder gevaar is. Bovendien zou dit zowel de Serviërs Kroaten in Bosnië als de Albanese in Kosovo kunnen aansporen dezelfde weg op te gaan. Dan worden alle afspraken in de Balkan in vraag gesteld. Montenegro is de laatste tijd ook al in opspraak gekomen in verband met het smokkelen van sigaretten en mensen naar Italië. Men zal dus voorzichtig moeten zijn om een nieuwe brand in de Balkan te voorkomen.

ITALIË - PARLEMENT - 13/05/01

Silvio Berlusconi, de miljardair en mediamagnaat uit Milaan, leider van het rechtse Forza Italia, heeft zijn slag thuis gehaald. Gezien het Italiaans kiessysteem afgestemd is op twee blokken waarvan de leiders de kandidaat-regeringsleiders zijn, ging het om een strijd tussen coalities van rechts en centrum links. De groep van Berlusconi "Het huis van de vrijheid" was samengesteld uit: Forza Italia, Nationale Alliantie (ex-fascisten),

Lega Nord (extreem rechts) CGD-CDU (christen-democraten) nieuwe socialisten en in sommige regio's o.m. in het zuiden de nog bestaande Fascistische Partij. Van de 630 zetels in de Kamer van Volksvertegenwoordigers behaalden ze 368 zetels (41.7% van de stemmen).

Voor de uittredende regering was Francisco Rutelli, gewezen burgemeester van Rome, de kandidaat-premier. Zijn lijst Ulivo (olijfboom) was samengesteld uit: Democratisch Links (linkse democraten en ex-communisten), Margherita (de partij van Rutelli, een coalitie van christen-democratische partijen, groenen e.a.) Rinnovamento 1 en Rinnovamento 2 (een overblijfsel van vroegere partijen), socialisten en de PCDT (een afscheuring van Refondazione). Deze behaalde voor de kamers 250 zetels (39,6%) en voor de senaat 130 zetels. Tussen de twee blokken behaalde Refondazione Comunista voor de kamer 11 zetels (5,8%) en voor de senaat 3 zetels. De andere onafhankelijke partijen Italia die Valari van de rechter Di Pietro, de radicalen van mevr. Bonino en Democrazia Europea slaagden er niet in de kiesdrempel van 4% te overschrijden. De opkomst van de kiezers was de hoogste die in de laatste jaren bereikt werd. Door het afschaffen van 30% van de kieslokalen en het feit dat in sommige regio's de kiezers niet minder dan zes stembulletins moesten invullen, verliepen deze verkiezingen in een ware chaos.

Gelijktijdig gingen o.m. in Rome, Milaan, Turijn, en Napels gemeenteraadsverkiezingen door. In de tweede ronde was de burgemeestersjerp voor de Ulivo in Rome, Turijn, Napels, Rimini en andere steden, en voor Forza Italia in Milaan. Berlusconi, die eigenaar is van de voetbalploeg van Milaan, van drie tv-stations en verschillende kranten enz., heeft een populistische en demagogische campagne gevoerd met de belofte van belastingverlaging, pensioenverhogingen, het uitvoeren van grote werken enz. In gans Italië liet hij 20 miljoen brochures bussen met kleurfoto's over zijn leven. Zijn groep mocht alleen affiches met zijn foto aanplakken. Als premier gaat hij nu ook de staatstelevisie onder zijn controle krijgen. Italië slaat een gevaarlijke weg in.

MONGOLIË - PRESIDENT - 20/05/01

De uittredende president Bagabandi (55 jaar) van de Revolutionaire Mongoolse Volkspartij (MPRP) won met 57,95% de presidentsverkiezingen. In 2000 behaalde deze partij reeds in de parlementsverkiezingen 72 van de 76 zetels. Na de ineenstorting van het socialistisch regime dat bij de Sovjet Unie aanleunde, werd de MPRP van de macht verdreven van 1996 tot 2000. Innerlijke ruzies bij de nieuwe leiders en het doorvoeren van privatiseringen hadden rampzalige gevolgen voor de bevolking, zodat ze alle krediet verloren bij de kiezers, en de oude partij opnieuw aan de macht kwam.

INDIA - WEST-BENGALEN - 20/05/01

Na vierentwintig jaar aan de macht te zijn geweest heeft de Marxistische communistische partij voor de achtste maal de verkiezingen gewonnen in de deelstaat West-Bengalen.

TSAAD - PRESIDENT - 20/05/01

De uittredende president Idriss Déby behaalde met 67,35% van de stemmen de overwinning ten overstaan van de 6 oppositie-kandidaten. Het groot aantal kandidaten is een gevolg van de aanzienlijk verdeeldheid tussen de verschillende stammen en bevolkingsgroepen.

PERU - PRESIDENT - 03/06/01

Tijdens de tweede stemronde stonden nog slechts de econoom Alejandro Toledo, van Indiaanse origine, en de sociaal-democraat en gewezen president (1985-1990) Alan Garcia tegenover elkaar. De inzet van deze verkiezingen was de vervanging van de gewezen president Alberto Fujimori, die betrokken was bij allerlei schandalen en, gezien zijn Japanse nationaliteit, naar Japan was gevlucht. Toledo die tijdens de eerste ronde van de voorgaande verkiezingen tegen Fujimori was opgekomen, was dankzij zijn Indiaanse oorsprong en zijn populistische taal, heel populair geworden in brede bevolkingslagen. Toledo won op 3 juni met 52,7% van de stemmen terwijl Garcia 47,44 % van de stemmen behaalde.

Toledo woonde vele jaren in de Verenigde Staten, waar hij economie studeerde. Hij was onder de liberale president Bellaunde (1980-1985) raadgever van de Centrale Bank van Peru. Later zou hij een belangrijk medewerker worden van de Wereldbank, en lesgever aan verschillende Amerikaanse universiteiten. Hij is dan ook gekend als heftig voorstander van een neoliberaal model, wat zeker in tegenstrijd is met wat het Peruaanse volk van hem verwacht. In een interview in Le Monde van november 2000 loofde hij nog de liberale economische politiek van Fujimori tussen 1990 en 1995. De partij van de president beschikt in het Congres slechts over 45 op de 120 zetels wat het de president moeilijk zal maken om zijn beloften in daden om te zetten. Als kandidaat minister van financiën wordt reeds de naam van Pedro Pablo Kuczynski naar voor geschoven, iemand die hoog staat aangeschreven in Wall Street waar hij jaren werkte. Tijdens de verkiezingscampagne was hij op economisch vlak de vertrouwenswekkende stem van de kandidaat voor het middenveld, terwijl Toledo zijn beloften voor morgen kon verkondigen.

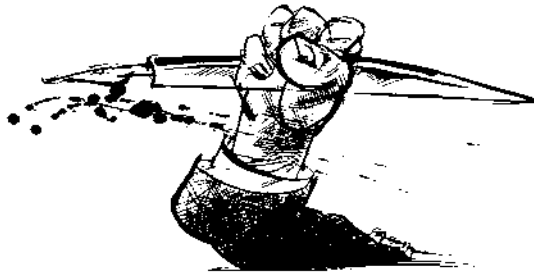
GROOT-BRITANNIË - PARLEMENT - 7/06/01

Aan de parlementsverkiezingen moesten 45 miljoen Britten deelnemen om uit 3.294 kandidaten 659 volksvertegenwoordigers te verkiezen. Zoals men weet kent Groot-Brittannië een meerderheidskiesstelsel toepasselijk per district. Dit systeem heeft zonderlinge uitslagen tot gevolg. In 1997 behaald Labour met 43% van de stemmen 63,5% van de zetels. Men kan dit moeilijk democratisch noemen. Blair had aan de Liberaal Democraten beloofd het evenredig kiesstelsel in te voeren, maar het bleef bij beloften.

De uitslag zag er op 7 juni als volgt uit:

Labour:	413 zetels	42% van de stemmen
Conservatieven:	166 zetels	32%
Liberaal Democraten:	52 zetels	19%
Onafhankelijken:	18 zetels	

Een van de merkwaardige feiten uit deze verkiezingen was de lage opkomst. Het werd zelfs de laagste opkomst sedert 1918. Daar waar in 1997 nog 71,5% van de kiesgerechtigde Britten aan de verkiezingen deelnamen, was dit in 2001 nog slechts 59,2 procent. Dit heeft niets te maken met de door de opiniepeilers aangekondigde voorsprong van Labour, maar wel met de groeiende kloof tussen de burger en de politieke wereld. We stellen dit ook steeds meer in andere landen vast. In Groot-Brittannië is er namelijk een groeiende ontevredenheid over de tekortkomingen in de openbare diensten. De toenemende

privatiseringen o.m. inzake gezondheidszorg, onderwijs en transport hebben heel wat nefaste gevolgen. De warboel bij de spoorwegen met zijn dodelijke ongelukken is daar een voorbeeld van. De toenemende privatisering van de National Health Service verontrust de bevolking. Wachtlijsten voor operaties van weken, maanden, tot meer dan

een jaar om een operatie te ondergaan, blijken normaal te zijn. Er is bovendien een aanzienlijk tekort aan artsen en verplegend personeel. En de toestand in het onderwijs met zijn tekort aan leerkrachten, te grote klassen en tekort aan gebouwen, is even erg. Reeds vier jaar geleden was de privatisering van de openbare diensten een van de hoofdpunten van Blairs programma. De conservatieven hebben dit nooit op zo'n grote schaal doorgevoerd. 9 procent van de openbare diensten is geprivatiseerd, 14% van de gevangenis worden privé bewaakt. Kort geleden werd een autoweg van 50 km geopend in Yorkshire, die door de privé gefinancierd, gebouwd en uitgebaat wordt.

Het huidige kiesprogramma van Labour waarin staat "als de private sector de openbare sector kan helpen dan moet men dit gebruiken" is uiteindelijk slechts de voortzetting van de politiek van de vorige regering Blair.

IERLAND - REFERENDUM - 8/06/01

De Ierse regering is verplicht een referendum te organiseren voor het aanvaarden van internationale verdragen. Dit was dus het geval voor de ratificering van het Verdrag van Nice over de uitbreiding van de Europese Unie.

Aan dit referendum moesten normaal 3,8 miljoen Ieren deelnemen. De uitslag was voor iedereen een verrassing, gezien 54% van de kiezers "neen" stemden en slechts 46% "ja". Voor "ja" hadden alle grote partijen opgeroepen, zowel de twee regeringspartijen als de centrum-linkse oppositie en de Ierse kerk. Het "neen"-kamp bestond uit vier kleine formaties die samen in het parlement slechts vier van de 166 zetels bezetten.

Nog erger voor de regering was de absoluut zwakke opkomst: slechts 32% van de kiesgerechtigden nam deel aan het referendum.

De opkomst en de uitslag bevestigen nogmaals de absolute breuk tussen de bevolking en de politici. Voor wat Europa betreft is dit nog erger dan voor de nationale politiek.

De 15 Europese lidstaten gaven uiting aan hun bekommernis inzake de perspectieven voor de uitbreiding van de Unie. Hun antwoord en dit van de Ierse regering bestaat erin, in de loop van de komende maanden een nieuw referendum te organiseren. Dit betekent dat zij de democratische uitspraak van de bevolking niet aanvaarden, wat uiteindelijk een miskennis is van de door hen nochtans veel geprezen democratie. Een nieuw element dat de kloof tussen de politiek en de openbare opinie verder zal vergroten.

IRAN - PRESIDENT - 8/06/01

De uittredende president Mohammad Khatami werd glansrijk herkozen met 77% van de stemmen, tegenover de 70% van 1997. Het aantal mensen dat niet aan de stemming deelnam steeg echter van 17% in 1997 naar 33%. Er waren negen tegenkandidaten. Dit wijst erop dat vele kiezers ontgoocheld zijn door het gebrek aan bewegingsvrijheid voor Khatami. In de afgelopen ambtsperiode van Khatami moest hij inderdaad aanvaarden dat conservatieve religieuze krachten vele machtsposities bezetten.

Volgens de officiële uitslagen stemden 21,6 miljoen Iraniërs van de 28 miljoen voor Khatami, d.i. 77%. Dat is dus een stuk beter dan de 20 miljoen (70%) in 1997. Maar plaatsen we deze cijfers ten overstaan van de 42 miljoen kiezers (waarvan 6 tot 8 miljoen voor het eerst konden stemmen) dan stellen we vast dat het aantal onthoudingen met 33% is gestegen ten opzichte van 1997. Nieuw was wel dat gewezen commandanten van de Pasdarans (wachten van de revolutie), veteranen en families van gevallen soldaten uit de oorlog tegen Irak, openlijk de zijde hadden gekozen van de president.

De grote vraag is nu hoe Khatami met een dergelijke meerderheid in het parlement het hoofd gaat bieden aan de suprematie van de 'grote gids' ayatollah Ali Khamenei, die nog steeds de nr één blijft van het regime.

ZWITSERLAND - REFERENDUM - 10/06/01

Inzet van dit referendum was het voorstel van de regering en de meerderheid van het parlement om op een meer actieve wijze, d.w.z. met gewapende militairen, deel te nemen aan vredesacties. Reeds in 1953, tijdens de oorlog in Korea, en sedert 1999 in Kosovo, namen en nemen ongewapende Zwitserse vrijwilligers aan de operaties deel. Dit referendum vormt ook de voorbode voor een volgende raadpleging die in 2002 zal worden gehouden over de toetreding

tot de Verenigde Naties, wat vroeger reeds werd verworpen.

De tegenstanders vrezen echter dat getracht wordt om Zwitserland bij de NAVO te doen aansluiten.

De "Ja"-zijde haalde het nipt, met 51% van de stemmen.

Een gelijklopend voorstel, om de militaire samenwerking op het vlak van de militaire opleiding met andere staten te bevorderen, kreeg 51,16% van de stemmen. Een derde voorstel om een artikel van de grondwet af te schaffen dat de goedkeuring van de burgerlijke overheid vastlegde bij de aanstelling van nieuwe bisschoppen - een overblijfsel van de religieuze conflicten uit de 19e eeuw - werd goedgekeurd met 64,2% van de stemmen.

BULGARIJE - PARLEMENT - 17/06/01

Het was reeds na de opiniepeilingen te voorzien. Siméon II van Saxe-Coburg-Gotha, de gewezen "kind-koning" behaalde een daverende overwinning. In slechts een paar maanden tijd had hij een brede beweging uitgebouwd. Nikolai Marinov, de directeur van zijn kiescampagne, is een Amerikaans staatsburger uit de immobiliënwereld. Zijn economische raadgevers zijn leden van de "Bulgarian City Club" uit Londen, vrienden van zijn zoon prins Cyrille. Daarnaast zijn er enkele juristen uit Sofia, waarvan sommigen om hun donkere praktijken kort geleden aan de kant werden gezet.

Zijn "Nationale Beweging Siméon II", behaalde 48% van de stemmen en 120 van de 240 zetels.

De Unie van Democratische Krachten van premier Ivan Kostov, die tot nu aan de macht was, kreeg 18,24% van de stemmen en de Socialistische Partij (ex-communisten) 17,35%. De Turkse beweging behaalde 6,85% en een kleine centristische coalitie 3,67%, waarmee ze dus niet over de kiesdrempel van 4% geraakte. De opkomst bedroeg 66,7% wat overeenkomt met 4,498 miljoen Bulgaren.

In zijn kiescampagne heeft Siméon nooit een duidelijk programma voorgesteld. Aansluiting bij de NAVO en de Europese Unie waren de enige perspectieven die hij vooropstelde.

Uit recente opiniepeilingen blijkt dat 90% van de Bulgaarse bevolking voor de republiek is en een monarchie afwijst. Volgens Siméon staat deze keuze nu niet aan de orde.

Begrijp wie kan. (ads)

GELEZEN IN...

"DE STANDAARD" (27/4/2001)

Onder de titel "Ontslag Oekraïense premier stort land in ruïne", verscheen een bijdrage waaruit we het volgende citeren:

"De communisten die pleiten voor een bij Moskou aanleunende staatseconomie, beschuldigen de premier ervan "Het land in de afgrond te hebben gestort". Ze kregen de steun van enkele centropartijen die, met het oog op de parlementsverkiezingen van maart 2002, streven naar een regering die naar de pijpen van het parlement danst".

De journalist van dienst blijkt hier om het even wat te vertellen. Is het parlement niet de wetgevende en de regering de uitvoerende macht? Is het ook bij ons niet de taak van het parlement controle uit te oefenen op de regering?

BUSH, TAKE YOUR NATO HOME!

| Georges Spriet |

De komst van de Noord-Amerikaanse president G.W.Bush naar België is niet onopgemerkt voorbij gegaan. Dat is wel het minste wat je kan zeggen. In Brussel kenden we twee protestmomenten: dinsdagavond voor de VS-ambassade waar een goeie 1500 mensen verzamelden; en woensdagvoormiddag stonden we met zo'n 4-500 betogers voor de NAVO-gebouwen in Evere. De hoofdpunten waarrond het protest zich concentreerde betroffen bewapening, milieu en mensenrechten en dominantie.

ANTI-RAKETTENSCHILD

Het gaat 'm voor heel wat groepen zeker om de nieuwe bewapeningswedloop die de VS-politiek dreigt te veroorzaken.

G.W.Bush wil ten allen prijze een anti-rakettenschild ontwikkelen. Daarvoor wil hij in de allereerste plaats een verdrag voor kernwapenbeheersing van 1972 (het ABM-verdrag) naar de prullenmand verwijzen. Na vroegere zeer scherp eenzijdige uitspraken lijkt hij nu eerder deze zaak in haar uitvoeringsmodaliteiten met de NAVO-bondgenoten én met Rusland te willen bespreken. Let op, de kern van de zaak is dezelfde maar de realisering (het hoe en wanneer) van een en ander wil men wel bespreken. Het gevaar is groot dat een aantal politici zich in hun eer zullen geveild voelen, en gretig in zullen gaan op dit voorstel van werkwijze. Hopelijk wordt er bij dit alles toch niet vergeten dat de USA vorig jaar ook weigerden het Algemeen Atoomteststop Verdrag te ratificeren. Aandachtig uitkijken is hier de boodschap voor de vredesbeweging.

Maar een en ander lijkt toch te getuigen van behoorlijk wat Europese wrevel bij zoveel conservatisme. Op de laatste NAVO-vergadering in Budapest op 29 mei bijvoorbeeld, kon Washington de anderen inderdaad niet overtuigen dat er een voldoende bedreiging bestaat die het avontuur met het anti-rakettenschild zou kunnen verantwoorden.

Bovendien, en dit lijkt wel een cruciale factor te zijn, heeft deze politiek van G.W.Bush onenigheid in het eigen Republikeinse kamp gebracht. Niet

zomaar wat geruzie, nee, senator Jeffords van Vermont heeft zijn partij verlaten en zetelt nu als onafhankelijke. De kaarten liggen daardoor meteen anders aangezien

aangezien deze specifiek ontworpen is om vliegtuigen te treffen en dus niet lange-afstandsraketten.

Intussen hebben de presidenten Bush

Zolang de Europese militaire ontwikkeling in overeenstemming blijft met mijn NAVO, zie ik daar geen graten in

er geen Republikeinse meerderheid meer is.

Het politieke kamp dat geen eenzijdig opzeggen van het ABM-verdrag aanvaardt, is nu in de meerderheid in de VS-senaat. Met andere woorden, Bush wordt gedwongen om met Moskou te onderhandelen. En dat lijkt men in de presidentiële wandelgangen onmiddellijk begrepen te hebben. In het weekend van 27 mei werd namelijk een ballonnetje opgelaten dat uit moest testen hoe Rusland vandaag reageert op de zaak. Een 'lek' liet weten dat Bush bereid is Russische S-300 raketten op te nemen in de ontplooiing van het anti-rakettenschild. En als men niet moeilijk zou doen rond het ABM-verdrag zouden er nog andere (economische) compensaties in zitten voor Moskou. De Russische minister van defensie, Sergei Ivanov, wou wel graag S-300 raketten verkopen, maar begrijpt niet dat de S-300 zou kunnen worden opgenomen in het anti-rakettenschild

en Poetin mekaar in Slovenië ontmoet. Een eerste persoonlijk gesprek zou in de beste sfeer zijn verlopen. G.W.Bush zou er nogmaals hebben uitgelegd dat Rusland niet de vijand is. En beide leiders doen hun best om hun meningsverschil niet al te fel te etaleren...

Maar ik wil hier graag nogmaals herhalen dat dit anti-rakettenschild niks van doen heeft met bepaalde concrete of vermeende bedreigingen. Nee, deze technologie moet verworven worden als opstap naar een militaire controle van de ruimte, en vanuit de ruimte een controle ten voordele van de Amerikaanse belangen in de geglobaliseerde wereld. Deze discussie heeft weinig te maken met zogenaamde schurkenstaten, maar alles met de overheersing in de ruimte. (zie Vrede nr 348 blz 12-13)

NAVO

Belgische journalisten hadden net voor z'n afreis uit Washington een interview van

enkele minuten toegestaan gekregen met president G.W. Bush. Dat was natuurlijk een public-relations-operatie van het Witte Huis naar de toekomstige voorzitter van de Europese Unie, België. De Noord-Amerikaanse president beantwoordde onder meer een vraag over de opkomende Europese militaire structuren. Het antwoord van Bush was ontvankelijk: "zolang dit in overeenstemming blijft met mijn NAVO zie ik daar geen graten in". Zo hoor je het even van iemand anders. In ons memorandum over de NAVO van 23 maart 1999 schreven we: "Zoals bij de oprichting is ook vandaag de verdere bestaansreden van de NAVO te vinden in de betrachting om Europa en Noord-Amerika economisch, politiek aan mekaar te binden onder een militaire paraplu. De NAVO moet vandaag voor de VS ook dienen om de krachtsverhoudingen in de westerse wereld van na WOII te bestendigen in de post-koude-oorlogstijd: de suprematie van de Verenigde Staten. Zeker de grote lidstaten hebben onderling tegenstrijdige belangen, maar in het verdedigen en verspreiden van de "vrije markt" vormen ze een hecht bondgenootschap onder leiding van de VS." Met zijn uitspraak "my NATO" heeft Bush heel wat minder woorden nodig dan wij om de Amerikaanse suprematie in de NAVO te duiden. "Bush, take your NATO home", was dan ook een populaire kreet bij de protesten tegen zijn bezoek aan België.

MILIEU

In de eerste maanden van zijn beleid heeft de regering Bush duidelijk kleur bekend. Zo werd bijvoorbeeld heel snel de verlaging van het arsenicumgehalte in het drinkwater geschrapt.

Maar voornamelijk de uitspraken van deze regering dat de milieunormen van het Kyoto-protocol maar van belang kunnen zijn in die mate dat ze de economische groei niet benadelen, kwamen als een kaakslag aan bij de milieu-organisaties. Vele Europese leiders moesten even slikken bij zoveel stoutmoedigheid. Niet dat de lidstaten van de Europese Unie zo'n schitterend palmares kunnen voorleggen in hun strijd

om de CO₂-uitstoot te verminderen, maar het politieke discours wil zich toch achter deze doelstelling scharen.

Dick Cheney, vice-president, ontvouwde naderhand zijn energieplannen: meer nucleaire energie,

Bush tot wat meer openheid kunnen dwingen, nu senator Jeffords zijn eigen weg gaat in de Senaat, en de Republikeinse meerderheid heeft verbroken.

Fantastisch die globalisatie. Overval zie ik dezelfde protesten.

meer petroleum- en gasontginning. Het hoeft waarschijnlijk geen herinnering maar toch: Cheney, evenals zijn vice-minister van handel, komen uit de petroleumindustrie.

Heeft het ook nog veel bijkomende uitleg allemaal als we weten dat de grote petroleumgigant Exxon een belangrijk sponsor was van de verkiezingscampagne van de Republikeinen? En dat deze transnationale onderneming precies exploitaties wil opzetten in het natuurgebied in Alaska?

Deze uitspraak is op zich nog maar 's een bewijs te meer dat de Republikeinse president zich niet veel lijkt te bekommeren om formele afspraken op wereldniveau. Z'n beleid is duidelijk, eenvoudig en oerconservatief: wij doen wat onze directe belangen vereisen (lees de directe belangen van ons bedrijfsleven), en zullen dat nadien wel aan iedereen "verkopen". Onderhandelingen en verdragen zijn daarbij maar tijdverlies.

Doch ook hier zou de komende periode

DOMINANTIE

Verskillende protestborden bij de demonstraties hadden het ook over de negatieve rol die de USA spelen in belangrijke conflicten in de wereld. In de eerste plaats werd Washington aangesproken voor z'n twee-maten-en-twee-gewichten-politiek in het Midden-Oosten. Israël mag alle Veiligheidsraadsresoluties overtreden, andere landen worden voor veel minder met bommen bestookt. Bovendien weigert de VS de agressie van Israël en o.m. de bezetting dus als fundamentele oorzaak van het conflict te zien. Er werd verwezen naar het probleem van de Westelijke Sahara en vooral ook naar de Amerikaanse militaire inmenging in Colombië.

MENSENRECHTEN

George W. Bush had in zijn verkiezingscampagne duidelijk zijn conservatisme getoond. We hoeven dus nu niet zo verwonderd te zijn over een aantal

LATIJS-AMERIKA IN DE GREEP VAN DE V.S.

| André De Smet |

beleidsbeslissingen. Er was de haast onmiddellijke mededeling dat welzijns- en hulporganisaties die abortus in hun programma opnemen van de subsidielijst zullen worden geschrapt. Uitgesproken conservatieve politici werden als minister aangesteld. Bush zei de president van alle Amerikanen te willen zijn, maar hij stelde een ploeg aan die duidelijk een uitgesproken behoudsgezinde koers voorstaat en openlijke banden heeft met de bedrijfswereld. Een pakketje maatregelen van Clinton ter bevordering van de gezondheid van de werknemers op de werkvloer werd ongedaan gemaakt; syndicale armslag werd nog gekortwiek. En dan is er natuurlijk de houding van de president tegenover de doodstraf. Zelfs al staat het vast dat zeker 15% van de uitgevoerde doodstraffen onschuldige personen betreft, G.W. Bush blijft een openlijk actief voorstander van het toepassen van de doodstraf. Dat het gerecht zich daarbij verlaagt tot dezelfde daad als de (vermeende) moordenaar, is geen enkel ethisch probleem voor deze regeringsploeg.

Het was voornamelijk dit laatste punt dat heel wat mensenrechtenactivisten en organisaties mee het protest tegen de komst van de Amerikaanse president deed steunen.

BESLUIT

Het lijkt mij een bijzonder belangrijk gebeuren dat 28 organisaties uit heel verschillende invalshoeken een gezamenlijk protest hebben opgezet tegen de komst van president Bush naar België op 13 juni 2001. De afwijzing van een nieuwe bewapeningswedloop wordt in een adem genoemd met de afwijzing van een productie- en consumptiesysteem dat gebaseerd is op vervuulende energie-opwekking en excessief gebruik van de schaarse middelen, en in één adem met de verwerping van een oerconservatieve ethiek. Iedereen schaarde zich achter de veroordeling van de overheersingspolitiek van de V.S. in de wereld. Het lijkt me nu essentieel van rond deze problematieken de contacten met de actiegroepen in de Verenigde Staten aan te kunnen halen, om samen de strijd verder te kunnen zetten. Een andere wereld is mogelijk.

De vierendertig landen van Noord en Zuid-Amerika tussen Vuurland en Alaska, waren vertegenwoordigd op de Pan-Amerikaanse top eind mei in de Canadese stad Quebec. Cuba, dat volgens de V.S.-normen "niet democratisch" is, werd vanzelfsprekend niet uitgenodigd. De inzet van van de bijeenkomst was het initiatief van de V.S. (lees: hun multinationals) om in het kader van de Amerikaanse Monroe-strategie*, op het continent een vrijhandelszone uit te bouwen tegen 2005. Het doel: de politieke en economische macht over de twee Amerika's te verstevigen, en Europa de pas afsnijden.

De 34 landen die samen de Free Trade Area of Americas (FTAA) zouden vormen hebben samen een Bruto Binnenlands Product (BBP) van 17.500 miljard dollar. Samen vertegenwoordigen ze 15 procent van de wereldbevolking. Met het opheffen van de handelsbarrières wordt het echter een samenwerking tussen reuzen en dwergen. Er kan dus geen sprake zijn van een homogene en evenwichtige markt. De V.S. alleen vertegenwoordigen 70% van het gezamenlijke BBP van het gehele continent. Het ligt dus voor de hand dat de vele kleine en onderontwikkelde landen als El Salvador, Boliviaë, Nicaragua, enz., door de multinationals zullen worden overrompeld en doodgedrukt. De regeringen zullen bovendien volledig afhankelijk worden van de economische machten.

Het valt te verwachten dat de V.S. niet bereid zullen zijn hun markt open te gooien voor producten uit de arme landen van Latijns-Amerika. Tenzij dan voor de producten van de zich aldaar vestigende multinationals.

Ieder concurrentie uit die staten, in om het

even welke sector, zal afgewezen worden. De V.S. rekent op bepaalde bondgenoten uit die regio, zoals bijvoorbeeld Argentinië, waar de regering haar munt aan de dollar wil koppelen. Ze zullen handig spel spelen om tweedracht te zaaien.

De multinationals van de V.S. zullen ook handig gebruik maken van de lage lonen en de lage levensstandaard in die landen om er zich te vestigen, ook ten koste van de tewerkstelling van de eigen bevolking. Grootste tegenstanders van deze Vrijhandelszone zijn Brazilië, Venezuela en de openbare opinie in Latijns-Amerika en de V.S. zelf.

De Conferentie van Quebec is dan ook het doelwit geworden van massaal volksprotest. Alhoewel de Canadese regering een stalen muur had laten bouwen om de toegang, tot het conferentiegebouw voor de manifestanten te verhinderen, slaagden deze erin de opening van de bijeenkomst met een dag te vertragen. De massale mobilisatie van politie kon evenmin verhinderen dat 30.000 mensen vreedzaam opstapten in de straten van Quebec, om hun verzet tegen de geplande vrijhandelszone kenbaar te maken. Meteen is ook het bewijs geleverd dat het verzet tegen de mondialisering geen beperkte en lokale strijd is.

Na Seattle, Washington, Praag, Melbourne, Nice en Porto Alegre, krijgt deze strijd tegen de vrijhandelszone ook voor de volkeren van Latijns-Amerika een concrete inhoud.

Het zal er nu op aan komen de eenheid tussen alle volkeren die een andere en rechtvaardiger wereld willen opbouwen te verstevigen.

* "Amerika aan de Amerikanen".

FILMBESPREKING

| Marie-Jeanne Vanmol |

CENSUUR IN DE KHATAMI-ERA CINEMA

DE CIRKEL

Tezamen met China is Iran een uitvoerder van films. De filmproductie in Iran gaat terug tot in 1930. In de jaren '70, juist voor de revolutie zag men de opkomst van een Iraanse cinema, 'nouvelle vague'. Een groep kunstenaars en intellectuelen wilden Iraanse films maken met hoge kwaliteit en met sociale voeling voor de Iraanse realiteit. De eerste van deze nieuwe films toonde de armoede in een Iraans dorp en de wanhoop van de bewoners wanneer de enige koe van het dorp sterft. Deze film was geen kassasucces maar de kritiek was unaniem goed. Dit nieuwe soort films in een alternatieve omgeving kon zijn gang gaan. Dit klimaat schepte een aantal filmmakers die nu beschouwd worden als de meesters van de Iraanse filmkunst. Abbas Kiarostami, en vele anderen maakten hun debuut.

Deze films werden ten tijde van de sjah slecht onthaald en gecensureerd. Deze prenten legden teveel de vinger op de schrijnende realiteit van het dagelijkse Iraanse leven. 'De Koe' werd enkel in Iran vertoond nadat hij een prijs had gewonnen in het Filmfestival in Venetië.

Om de censuur te omzeilen gebruikten de filmmakers codes om over de sociale en politieke problemen te handelen of ze maakten niet te gecompliceerde films over eenvoudige personages en dagdagelijkse gebeurtenissen. Het verklaart de complexiteit van sommige films en de verrassende eenvoud van anderen waaronder het speciale genres met kinderen in de hoofdrol maar die niet noodzakelijk voor een jong publiek zijn bedoeld.

De islamitische revolutie in 1979 was bijna fataal voor de Iraanse cinema. Meer dan 180 filmzalen vielen ten prooi aan fundamentalisten. Vele filmmakers

werden beschuldigd van het corrumperen van het publiek en werden in de gevangenis gegooid.

De film kwam onder de controle van een fundamentalistische regering en drong codes op vooral wat de voorstelling van vrouwen betrof. De klederdracht mocht niets van de lichaamsvormen tot uiting laten komen en de haren moesten volledig bedekt. Vrouwen mogen alleen maar omgaan met directe familieleden.

Acteurs mochten elkaars hand niet aanraken tenzij ze in het echte leven met elkaar gehuwd waren. De censuur maakte dat vrouwen onrealistisch werden voorgesteld. Ze waren nooit de drager van de plot. Ze waren slechts aanwezig op de achtergrond of in de huiselijke omgeving. De blik was altijd afgewend, nooit keken man en vrouw elkaar recht in de ogen. De filmmakers konden geen films maken over de relaties tussen mannen en vrouwen.

Het gevolg van deze filmgrammatica was dat vrouwen nooit in close-up kwamen en nooit hun verlangen konden laten blijken naar een man op het doek. Vrouwen kwamen meestal voor in longshot en onbeweeglijk. Mannen en vrouwen werden gedeseksualiseerd. In de late jaren tachtig kwam er geleidelijk verandering. Vrouwen hadden gedurende de revolutionaire maanden deelgenomen aan politieke manifestaties en verheven nu hun stem: zij hadden economische

achteruitgang meegemaakt, hun mannen naar de oorlog tegen Irak zien vertrekken en de verantwoordelijkheden als gezinshoofd moeten opnemen. Zij wilden zichzelf op een realistische manier in de film zien. Vrouwen kwamen dus meer op de voorgrond zowel in de film als achter de camera.

Na de verkiezingen van 1997 waren de filmmakers hoopvol dat de nieuwe minister van cultuur hun meer vrijheid zou geven. Vooral de opstand van de jeugd en vrouwenrechten zijn hun geliefde thema's.

De Iraanse film 'De cirkel' van Jafar Panahi kreeg onlangs de prijs in Venetië. Drie vrouwen spelen de hoofdrol en worden in beeld gebracht op een manier die vrij ongewoon is voor de Iraanse filmtaal. Lange close-ups registreren elke emotie van een wachtende vrouw in een drukke straat van Teheran. Een vrouw wordt in een busje naar de gevangenis gebracht omdat ze met een vreemde man in een auto werd aangetroffen. Ze steekt een sigaret op en laat haar hoofddoek zakken. Een oudere vrouw verwacht een kind van haar man die in de gevangenis werd geëxecuteerd. Zij zoekt een mogelijkheid voor abortus. Op de hoek van de straat zet een arme vrouw haar kind verloren.

Naargelang de film vordert beschikt elke vrouw die geïntroduceerd wordt over steeds meer ervaring en een dieper inzicht van de realiteit. De eerste vrouw is zeer idealistisch en zelfs niet wereldlijk. Ze wil terug naar haar dorp maar kan zonder begeleiding geen buskaartje kopen. Ze wordt door de politie opgepakt. De oudere vrouw die een abortus zoekt heeft meer ervaring maar zit nu op een dood punt vermits haar beste vriendin die getrouwd is met een dokter en in een ziekenhuis werkt haar niet kan of wil

helpen. Op het einde van de film vinden de vrouwen elkaar terug in de gevangenis. De cirkel is rond?

"De cirkel" is geen feministische film maar de vorm en inhoud zijn sterk vernieuwend en belichten één van de hedendaagse sociale realiteiten van de vrouw in Iran. Jafar Panahi ziet de vrouwen in de hoofdrol als symbool voor de kunstenaar die zich herkent in hun onschuld en in hun relatie tegenover de norske man-volwassene die hen wil socialiseren volgens fundamentalistische normen. Hij projecteert zijn eigen problemen en wensen in zijn protagonisten en slaagt er in tezelfdertijd

de beeldvorming van de vrouw in de Iraanse film een plaats te geven.

Tijdens de winter van 1998 beëindigde de regisseur het script voor de „De cirkel“ maar de censuur quoteerde negatief: Jafar Panahi kreeg de suggestie om zijn film in het buitenland te maken. Panahi bleef

druk uit oefenen omdat hij zijn films in Iran wil vertonen. Zeven maanden later kreeg hij de toelating om zijn film te maken maar hij werd later geweigerd op het Iraans filmfestival. Na de bekroning van de film op het festival in Venetië is het zijn wens om zijn film in Iran te vertonen.

In the eyes of the storm. Women in "Post-revolutionary Iran.

Ed by Mahnaz Afkhami. Taurus Londen, 1994

Portrayal of women in Iranian cinema. Shahla Lahiji www.nimaz.com/Iran

Jafar Panahi: The man who does not bargain on cinema.

Film International 2000 www.netiran.com

An interview with Jafar Panahi, director of „The Circle“ www.wsws.org

Feminism needs to be translated here. Interview with Shahla Lahiji. www.badjens.com

WEBSITEBESPREKING

| Merel De Smet |

<http://www.politicsinfo.net>

POLITICSINFO.NET,

Een erg jonge site, is een verzamelaarsplaats voor internetadressen die verband houden met voornamelijk Belgische en in mindere mate Europese politiek. Deze onafhankelijke site, die je in de drie landstalen kan raadplegen, geeft toegang tot een gevarieerd forum. Je kan er informatie opvragen, chatten (=getypte conversatie in een speciaal toepassingsvenster, een java-applet), meedoen aan een wekelijkse opiniepeiling of je abonneren op de nieuwsbrief via e-mail. De videoreportages zijn nog in opbouw. In essentie brengt politicsinfo.net artikels met politiek onderwerp van diverse kranten samen. Eigen interviews en dossiers (met onder andere een overzichtelijke tijdslijn in het dossier Midden Oosten) graven dieper en geven duiding bij het nieuws. De rubrieken "België en Europa doorgelicht" bieden de leukste weetjes: een begrijpelijk overzicht van de Belgische en Europese politieke instellingen. Een minpunt is dat je niet onmiddellijk naar de bewuste instantie kan doorklikken. Dit moet je doen via de links die je onder "media gids" en "politieke gids" aantreft.

Via de navigatiebalk kan de bezoeker onmiddellijk en vanaf elke pagina doorklikken naar één van de rubrieken die hij/zij snel wil raadplegen: nieuws, Europees nieuws, persoverzicht, dossiers, interviews.

<http://www.psw.rug.ac.be/comwet/wgfilmtv/wgfilm&tvNL/mediagids.htm>

BUITENLANDS NIEUWS : EEN VENSTER OP DE WERELD ?

Door : Daniël Biltereyst, Yen Peeren en Roland Van Gompel

In de Vakgroep film- en televisiestudies van de Universiteit Gent is een studie gemaakt over de tendensen in de internationale berichtgeving. Een boeiend rapport met vele cijfergegevens. Zo vind je er bvb. de focus van de nieuwsdiensten : Welke werelddelen en landen werden verwaarloosd in de media, welke landen maakten het nieuws ? Welke thema's domineerden de berichtgeving ? Data over bronnen, nieuwsagentschappen, het verband tussen geopolitieke invloed en macht in de media. Een boeiend, verhelderend en leesbaar geschreven dossier dat elke journalist die zich met

internationale berichtgeving bezighoudt eens zou moeten lezen.

<http://www.aivl.be>

(Amnesty international Vlaanderen)

40 JAAR ...

Hoewel zij reeds veertig jaar actie voert is er vandaag jammer genoeg geen enkele aanwijzing dat A.I. geen motief meer zou hebben om te ageren tegen de schendingen van de mensenrechten. Een realisatie van A.I. is in elk geval dat je als individu wel degelijk een verschil kan maken in de strijd tegen onrecht. Wie voelt zich niet machteloos bij het lezen van de krant en het horen van de berichten over miskenning van de rechten van mens en kind ? Via de Vlaamse Amnesty-site kan je deel gaan uitmaken van een groep geëngageerde mensen die door middel van schrijfacties samen sterk staan in deze strijd. Op deze manier kan er een druk van de publieke opinie uitgeoefend worden en krijgen de mensen die wereldwijd onrechtmatig behandeld worden, een hart onder de riem gestoken. Behalve een oproep tot actie vind je op deze site ook interessante dossiers rond vluchtelingen, de rechten van vrouw en kind, wapenhandel en bedrijfsleven.

BOEKBESPREKING

| Marie-Jeanne Vanmol |

GENDER EN KLASSE

In dit boek worden een aantal artikels verzameld die theoretisch denkwerk verrichten rond gender en klasse. Zij behandelen een grote variëteit van gezichtspunten zonder een coherent geheel te vormen. De bedoeling zegt de uitgever is een kader te creëren waarbinnen nieuwe inzichten en analyses over politiek feminisme, vrouwenarbeid, sociale wetenschappen, prostitutie, heteroseksualiteit en de invloed van traditionele vooroordelen in de arbeidersbeweging inzake seksualiteit geïntroduceerd worden.

Gender en klasse zijn geen vaakgebruikte termen in de media en het dagelijks leven. Klasse is een concept dat ons terugbrengt naar het marxisme dat genderblind was. Gender is een recent begrip dat in internationale organisaties en vrouwenbewegingen gehanteerd wordt. Feministen maken onderscheid tussen seks en gender. Mannelijke en vrouwelijke seksen zijn biologische begrippen terwijl mannelijke en vrouwelijke gender door maatschappij en cultuur worden geconstrueerd. Gender maakt de reële situatie van vrouwen zichtbaar in de statistieken. De Verenigde Naties hanteert in haar jaarlijks ontwikkelingsrapport nog meer specifieke indexen gebaseerd op gender: de Gender Development Index meet de discriminatie tussen man en vrouw inzake onderwijs, gezondheidszorg, arbeid, huisvesting terwijl de Gender Empowerment Measures de pogingen meet die een staat onderneemt om vrouwen de toegang tot de publieke sfeer te verzekeren tot het bevredigen van hun basisbehoeften.

Om tot volledige participatie in de maatschappij te komen moeten

vrouwen ontlast worden van huiselijke taken en over hun eigen lichaam kunnen beschikken. Toegang tot onderwijs en gezondheidszorg zijn voor de vrouw van cruciaal belang. Vooral het 'baas in eigen buik' riep en roept nog altijd stevige maatschappelijke discussies uit.

Verscheidene feministische theorieën die vertrekken van de concepten gender, klasse, en seksualiteit hebben vele vrouwen en mannen geleid tot de bewustwording dat de strijd tegen de onderdrukking van de vrouw een strijd was en is tegen het kapitalisme. De wetenschap dat de 20% rijkste van de wereld 83% van het globaal wereldinkomen binnenrijven terwijl 20% van de armste van de wereld met 1% van dat globaal inkomen trachten te overleven plaatst het begrip klasse in een brede internationale, grensoverschrijdende context en in de actualiteit. De groeiende polarisatie tussen Noord en Zuid plaatst de armoede in de derde wereldlanden en volgens de lezingen van de internationale gemeenschap is de armoede vrouwelijk. In haar bijdrage *'Poverty, Gender and class in the New World Order. An analysis of the UN Discourse of the 90's'* pleit Francine Mestrum voor een kritische benadering van deze stelling. De associatie van vrouwen met armoede en de strategieën om de armoede te bestrijden zijn geconcipieerd ten behoeve van de globale economie: 'De hoofdboodschap is dat we de armen steeds moeten helpen zichzelf te beredderen. ... Kennis moet doorgegeven en daarvoor zijn lokale organisaties en ngo's beter voor geschikt dan de centrale regeringen. .... De participatie op de arbeidsmarkt wordt gefocust op micro-

ondernemingen en -kredieten en de informele sector. Alles komt erop neer dat de participatie van de armen er niet op gericht is om hen een rechtvaardig deel van de rijkdom toe te kennen maar om hen het recht toe te kennen om voor zichzelf te produceren..... Tezelfdertijd worden alle andere maatregelen die niet in het neoliberale concept passen en waarvan de vrouwen toch nog niet van genoten opzij gezet: rechtvaardig inkomensverdeling, sociale zekerheid, menswaardig loon die fulltime werkers de kans geven om uit de armoede te ontsnappen. ...' (vert. MIV).

De artikels zijn zowel in het Frans en het Engels opgesteld en richten zich tot de sociale wetenschappers en de geïnteresseerden in de vrouwenstudies. De meeste artikels zijn historische bijdragen waar het artikel van Francine Mestrum een uitzondering op maakt. Haar bijdrage is de ultieme illustratie dat de waarden van een dominant economisch patriarchaal systeem nog steeds diep geworteld zijn en dat feministische strijd tegen de onderdrukking van de vrouw een strijd is tegen kapitalisme en haar uitwassen. Het hele boek is trouwens een dikke aanrader voor dezen die het ernstig menen met de vrouwenrechten en de vrouwen zien als volwaardige burgers en niet als de helft van de bevolking die een economie naar believen kan doen werken of niet werken en kinderen doen produceren of geboortebeperving doen toepassen ten behoeve van de 20% rijkste van deze aardbol. ■

Gender and Class in the 20th century.
International colloquium. MIAT,
AMSAB. 2000

BOEKBESPREKING

| Georges Spriet |

TERREINDIPLOMATIE

De vredesbeweging legt al verschillende jaren de nadruk op het voorkomen van oorlogen. We hebben daarbij verschillende accenten en klemtonen gelegd over de jaren gespreid. Zo hadden we een vredesweek onder de titel "ga het conflict niet uit de weg", of nog "de kost van het geweld". Andere keren spraken vredesbewegingen van over gans de wereld over de "grondoorzaken van geweld". Deze benadering ligt mede aan de basis van het memorandum dat de vredesbeweging, tezamen met de derdewereld- en milieubeweging, met de groepen die rond asiel werken e.a., aan premier Verhofstadt heeft gericht. "De Vredesbeweging en de Noord-Zuidbeweging verwachten van de Belgische regering dat ze het huidige proces, dat vooral kiest voor een militaire aanpak van conflictsituaties, afremt en dat ze werk maakt van een (vooral preventief) niet-militaire veiligheidsbeleid; dit behelst een fundamentele geweldpreventie en geweldloze crisisbeheersing en crishantering op lange en korte termijn." Verder expliciteert men nog als volgt. "Fundamentele geweldpreventie is een langetermijnpolitiek waarbij ingewerkt wordt op de grondoorzaken van oorlog en geweld, een beleid dat keist voor duurzame ontwikkeling als vorm van geweldpreventie.(...) Een niet-militair veiligheidsbeleid veronderstelt bovendien het uitwerken van doelstellingen, strategie en instrumenten, gekoppeld aan een tijdschema, voor geweldloze crisisbeheersing en crishantering op lange en korte termijn. Daaronder valt onder meer veelsporendiplomatie (met o.a. terreindiplomatie met deelname van de civiele maatschappij)(...).

Precies over dit laatst vernoemde onderdeel van een niet-militair veiligheidsbeleid gaat het boek van Luc

Reychler en Thania Paffenholz. Luc Reychler doceert internationale betrekkingen, conflictpreventie en vredesopbouw aan de K.U.Leuven. Hij is ook voorzitter van Field Diplomacy Initiative. Thania Paffenholz is onderzoeker bij de Zwitserse Vredestichting in Bern. Voordien was ze adviseur vredesopbouw voor de delegatie van de Europese Commissie in Kenia.

Het is een interessant boek. Het brengt verschillende cases vanuit de invalshoek van bemiddeling, onderhandeling: Burundi, Noord-Ierland, Mozambique, Kosovo en Servië, Sri Lanka. Hieruit blijkt ook meteen dat niet alles altijd van een leien dakje loopt en dat er meer nodig is dan alleen maar het inzetten van de juiste instrumenten en acties, zoals ook Staatssecretaris Boutmans in een voorwoord opmerkt. Of, zoals in het geval van Somalië gesteld wordt dat de vredestichters geconfronteerd werden met "unieke politieke dilemma's en een gamma van erg onverkwikkelijke opties met allemaal heel veel kans op falen. Kortom er waren geen eenvoudige en vanzelfsprekende verzoeningsstrategieën" (blz.211). Er wordt sterk gewezen op de noodzaak van een strategie voor vredesopbouw. Alle niveaus van de betrokken groepen dienen te worden aangesproken. Zeker de leiders aan de top spelen een essentiële rol in de onderhandelingen voor een wapenstilstand bijvoorbeeld. Maar een meer probleem-oplossende benadering via vredescommissies e.a. situeert zich op een tussenniveau waar een ander soort leider wordt voor aangesproken: etnische of religieuze leiders, academici, intellectuelen, humanitaire leiders. De basis moet ook actief kunnen participeren aan plaatselijke vredescommissies: lokale leiders,

gemeenschapswerkers en dergelijke.

Er is veel aandacht om de cultuur van de conflictpartijen te kennen, zowel algemeen gezien als in het bijzonder naar die specifieke groep toe. Hoewel in het boek ook plaats is voor "lokale bemiddeling" gaat een groot deel toch naar de "externe" bemiddelaar. Er wordt sterk gepleit voor een diepgaande training van mensen, en voor ruime flexibiliteit vanwege de bemiddelaars. Dikwijls kunnen intergouvernementele organisaties, multinationale instanties of de VN onvoldoende snel of diepgaand inspelen op de ontwikkelingen, is de stelling. Vandaar het belang van de terreindiplomatie zelf.

Bij de inleiding over 'wat is geweld' moest ik toch even slikken bij de volgende zin. "Geweld wordt goedgekeurd in naam van de revolutie, in naam van religieus fanatisme of van politieke ideologieën zoals nationalisme of communisme." Alsof het kapitalisme vrij zou zijn van geweldgebruik: kijk maar naar de zoveel repressieve regimes, kijk maar naar het geweld van de extreem-rechtse paramilitairen in Colombia, kijk maar naar het geweld van supermacht USA. Het structureel geweld wordt daarbij ook geciteerd, maar neigt men fel beperkt te bekijken: apartheid, kastensysteem. Grootgrondbezit, hongerloon, kinderarbeid, armoede lijken daar bij de auteur niet onder te vallen. Het is iets teveel ingebed in "la pensée unique" lijkt me. En dat hadden we van 'terreindiplomaten' toch wel anders verwacht. ■

*Luc Reychler & Thania Paffenholz.
Handboek terreindiplomatie.
Leuven/ Apeldoorn. Garant.2000.
ISBN 90-441-1053-5*

PERSONALIA

Bij het in druk gaan van ons vorig nummer vernamen we dat Louis Van Brussel op 11 maart in Leuven was overleden.

Louis was een bekend figuur in Vlaanderen. Reeds in zijn jonge jaren was hij actief in de Socialistische Jongerenbeweging en stond op de bres in de solidariteitsbeweging met de Spaanse Republiek. Kort na de Duitse nazi-inval in ons land, lag hij als lid van de clandestiene S.P. mede aan de basis van de uitbouw van de verzetsbeweging. Hij stapte over naar de clandestiene KP en werd een van de initiatiefnemers voor het ontwikkelen van het Leuvense Partizanenkorp, dat een belangrijke rol speelde in de bevrijding van

ons land. Net voor de bevrijding werd hij zelfs nationaal commandant voor de operatie die de Duitse troepen het leven moeilijk maakte.

Louis Van Brussel bleef na de bevrijding actief in de arbeiders- en andere sociale bewegingen. Hij was voorzitter van de vriendenkring van de partizanen, en jarenlang nationaal voorzitter van het Onafhankelijkheidsfront (O.F.).

Ook de vredesbeweging kon steeds op zijn steun en medewerking rekenen, reeds van bij de eerste anti-atoommarsen. Louis Van Brussel was eveneens lid van het beschermcomité van de vzw Vrede. Aan zijn echtgenote Simonne Roelands, familie en vrienden, bieden we onze oprechte deelname aan in dit zwaar verlies dat hen treft. (ads)

Op 24 mei werd aan de voorzitter van het Masereelfonds, schrijver en filosoof Ludo Abicht - die geregeld ook aan dit blad meewerkt - de 51e Arkprijs van het Vrije Woord uitgereikt.

We houden eraan om Ludo onze oprechte gelukwensen over te maken.

****

Bij ons in memoriam voor Irene Danneels in het vorig nummer somden we een reeks aanwezigen op; we vergaten daarbij echter de vrienden van Gent te vermelden wiens aanwezigheid hun lange vriendschap met Ireenkje demonstreerde.

VREDESCAHIER 1/2001 VD / AMOK

HET OPKOMEND MILITARISME VAN DE EUROPESE UNIE

De afgelopen twee jaar zijn de jarenlange sluimerende plannen om tot een Europese militaire macht te komen in een stroomversnelling geraakt. In de NAVO-landen wordt gediscussieerd over de toekomst van de militaire politiek. Daarbij gaat het over verwachte politieke ontwikkelingen, de wijze waarop de eigen nationale belangen het best kunnen worden behartigd, de kosten die daarvoor moeten worden gemaakt en in welke landen en delen van de wereld militair moet opgetreden worden. De NAVO heeft in 1999 een nieuwe strategie aangenomen en de Europese NAVO-landen zullen waarschijnlijk meer moeten uitgeven aan deze plannen.

STEUNFONDS 000-0956015-80 APRIL - MEI 2001

V.L.Gent 2000, D.-D'H.Veldegem 200, F.D'H.Zedelgem 200, D.Assebroek 500, D.S.H.Assebroek 150, V.R.Ranst 200, V.C.St-Niklaas 200, R.G.Kontich 400, T.A'pen 600, L.M.Drongen 1000, J.D.L. Aalst 200, M.T.D.De Pinte 400, U.C.Torhout 200, D.S.-PAalst 200, D.A.Oostende 100, D.G.Oostende 200, L.B.Wilrijk 200, J.E.Mechelen 200, D.R.W.'sGravenwezel 500, L.E.Oostende 200, S.V.Leuven 400, B.L.St-Ellois-Vijve 400, M.E.Gent 800, W.W. Kortrijk 200, D.S.C. Gent 200, V.H.M.Gent 200, E.J.P.Gent 600, T.M.Zwalm 1000, D.-V.St-Michiels 200, C.A.Mariakerke 400, V.L.A'pen 400, G.Y.Hoevenen 200, P.B.Oostende 400, V.V.F.Gent 200, L.K.Gentbrugge 200, C.J.A'pen 200, V.Z.F.Bornem 200, B.N.Berchem 100, M.R.Oostende 300, V.M.Pollare 400, V.S.H.Oostende 200, C.M.Bredene 200, D.S.J.Luik 200, D.S.A.Oostende 300, E.G.Brussel 600, G.V.V.Bornem 600, D.M.-D.Brugge 400, L.L.Brussel 400, N.J.Essen 600, J.N.Rode 400, W.J.Turnhout 200, D.F.M.Brussel 600, D.C.Gent 400. Totaal 18.150 BEF
Hartelijk dank

VREDESCAHIER 2/2001 VROUWEN, CONFLICT EN GEWELD GENITALE VERMINKING VAN VROUWEN

Marie Jeanne Vanmol (red)
Een uitgave van Vrede vzw

Vrede is begaan met geweld op vrouwen, niet alleen het geweld in oorlogstijd en conflicten maar ook het dagelijks geweld. Genitale verminking is één van de vele vormen van traditionele schadelijke praktijken die meisjes en vrouwen discrimineren en die hun recht op leven en gezondheid schaden. Eén van de verregaande vormen van discriminatie is de voorkeur voor zonen boven dochters waarbij aan het meisje het recht op gezondheid, onderwijs, voeding, ontspanning en het recht op het kiezen van een echtgenoot wordt ontzegd. Daarom zijn vrouwenbewegingen en de mensenrechtenorganisaties die ijveren voor de uitroeiing van schadelijke traditionele praktijken en tezelfertijd gelijke burgerrechten voor vrouwen promoten een stap naar meer sociale rechtvaardigheid en meer kansen voor een duurzame vrede;

BARBECUE ATTAC - OOSTENDE

25 AUGUSTUS 2001
OM 17 UUR

CULTURELE RAAD
LEFFINGESTRAAT 85, 8400 OOSTENDE

DEELNAME: 400 BEF

De Lingerie

van de Kerkstraat DE MUNCK

L O K E R E N

LINGERIE CORSETTERIE BADMODE

KERKSTRAAT 47 ■ 9160 LOKEREN ■ 09/348 58 23

*Wat gevoelig ligt,
wordt goed opgevangen.*

(Linde Vanneste)

*NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT !*

BOEKHANDEL MARNIX

NEDERKOUTER 109

9000 GENT

TEL. (09) 225 10 92

FAX (09) 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur
en van 13.30 tot 18 uur.

De Lombarde

Camping en vakantiehuisjes op 500 meter van de zee!

De Lombarde omvat een groene, kindvriendelijke camping met modern sanitair.

Voor de kleinsten is er een speeltuin en

tijdens de schoolvakanties is er een ruim animatie-aanbod voor groot & klein.

Je kunt hier ook terecht voor een partijtje air-hockey, tafelvoetbal, biljart, tafeltennis, petanque, basket, tennis ...

Vissers worden verwacht langs de uitgestrekte visvijver.

Het restaurant en het caf etaria hebben een goede naam.

Door een ruim aanbod, lage prijzen en heerlijk verse broodjes, zorgt de winkel ervoor dat je van een deel van de dagelijkse besommeringen verlost wordt.

Voor de fietser en/of wandelaar staan er 5 trekkershutten ter beschikking.

De routes kunnen ter plaatse uitgestippeld worden, er is een ruime keuze.

Kom gerust eens langs of vraag vrijblijvend een folder aan met prijslijst.

De Lombarde, Elisabethlaan 4, 8434 Lombardsijde - Tel. (058) 23 68 39

Een initiatief van vzw Volkstoerisme.

MILOSEVIC NAAR DEN HAAG? EEN REPLIEK

| Willy Van Damme |

Veel is te doen om het feit of de vroegere Joegoslavische president Milosevic wordt uitgeleverd aan het VN-Tribunaal voor de oorlog in Joegoslavië in Den Haag. Ook vriend Willy Courteaux doet zijn zegje met zijn opiniestuk 'Milosevic naar Den Haag?' In Vrede mei-juni 2001.

Onvoldoende wordt daarin echter benadrukt dat het tribunaal in Den Haag in wezen een ontkenning is van wat een justitieel beleid moet zijn. Ook de bemerking dat de voorbije Joegoslavische verkiezingen echt democratisch waren dient gerelativeerd.

Sinds het ontstaan van het moderne recht is de essentie dat dit onpartijdig is en op iedereen van toepassing is. Iedereen gelijk voor de wet. Magistraten hebben als plicht iedereen te vervolgen waarvan vermoed wordt dat zij misdaden hebben gepleegd.

De bijzondere tribunaal als dit in Den Haag en Arusha rond Rwanda zijn in tegenspraak met dit fundamenteel rechtsprincipe dat iedereen gelijk moet zijn voor de wet. Een regering die misdaden begaat kan dat straffeloos doen als het past in een bepaald internationaal politiek stramien. Zie bijvoorbeeld het Israëliësch beleid sinds 1947. Passen bepaalde feiten hier niet in dan richt men een tribunaal op. Den Haag en ook Arusha kunnen daarom alleen maar beschouwd worden als een aanfluiting van wat recht hoort te zijn.

De oorlog om de vernietiging van Joegoslavië ging gepaard met de grootst mogelijke propagandamachine. Waarbij men niet terugschrok voor het verspreiden van de grofste leugens, verdraaiingen en halve waarheden. De Serviërs en hun leiders waren de grootste oorlogsmisdadigers sinds de Tweede Wereldoorlog en dienden zoals in Nürnberg door een internationaal tribunaal gestraft.

Dat de oorlog om Joegoslavië een simpele veroveringstocht was van de VS en EU om een der kernleden van de Niet-Gebonden Landen te nekken werd amper of nooit opgemerkt. Evenmin als het verband met de instorting van de Sovjetunie die via zijn militaire macht de wereldpolitiek in evenwicht hield. Eens die weg kon de verovering van Oost-Europa beginnen. Vooral de Amerikaanse president George Bush Sr en de West-Duitse Bondskanselier Helmut Kohl, bijgestaan door zijn minister voor Buitenlandse Zaken Hans-Dietrich Genscher speelden hier een hoofdrol. Het was hun massale steun aan allerlei ultra-nationalisten in Joegoslavië die de grote oorzaak is van dit conflict. Zij manipuleerden achter de schermen figuren als Izetbegovic, Rugova en Tudjman. De andere Joegoslavische

leiders waren machteloos tegen deze politiek en konden nooit meer doen dan reageren op de hen opgedrongen feiten. Waarbij Bonn en Washington de klassieke strategie toepasten om de anderen tot geweld te dwingen.

Het tribunaal in Den Haag rond Joegoslavië is in wezen niets anders dan een onderdeel van deze Westerse politiek-militaire strategie om hun beleid aan het land op te dringen. Joegoslavische politici die dwars liggen worden dan bedreigd met een correctioneel proces in Den Haag. Dat de NAVO onder leiding van ex-secretaris-generaal Willy Claes via de bombardementen op de Servische delen van Bosnië een cruciale rol speelde bij de etnische zuiveringen en de massale moordpartijen op ouderlingen in Kroatië wordt gemakshalve vergeten. Dat Willy Claes dus wel eens schuldig kan zijn aan etnische zuiveringen blijft onopgemerkt. De Haagse magistraten zullen daarom ook nooit de rol onderzoeken van Bush, Genscher en Kohl in het organiseren van deze oorlog. Ook Tudjman en Izetbegovic zijn voor hun nochtans duidelijk merkbare misdaden steeds ongemoeid gelaten door de magistraten in Den Haag. Ook dat is geen toeval. En de eerste verantwoordelijke voor de massale etnische zuiveringen en moordpartijen nu in Kosovo moet nog gearresteerd worden. Simpelweg omdat ze georganiseerd zijn met de medewerking van de NAVO.

Over het zustertribunaal in het Tanzaniaanse Arusha kan men kort zijn. De recente genocide in Rwanda was niet de eerste in dit gebied. Het was wel de eerste waarbij de rollen werden omgekeerd en Hutu's massaal Tutsi's afslachten. Ook hier wordt slechts een politieke fractie vervolgd, de tegenstanders van het RPF en Paul Kagame. Wat Paul Kagame en de Oegandese president Yoweri Museveni doen is voor de magistraten in Arusha oninteressant. Kagame en Museveni zijn dan ook uitvoerders van de Amerikaanse strategie.

Ook de opmerking van vriend Willy Courteaux betreffende de verkiezingen in Joegoslavië dient gerelativeerd. In wezen werden de kiezers gechanteerd door het Westen en waren er geen vrije verkiezingen. Het was voor de Joegoslaven de keuze tussen verdere wurging of de miljarden dollars van Uncle Sam en de EU. De verkiezingen waren zoals Den Haag een onderdeel van diezelfde strategie om Joegoslavië onder controle te krijgen. ■

SAMEN KUNNEN WE NOG BETER

We ontvingen van verscheidene lezers positieve reacties over de nieuwe opmaak van VREDE. Natuurlijk doet ons dit genoegen, en we danken deze vrienden voor de interesse. Dit feit bevestigt het nauwe contact dat de lezers met het blad onderhouden. We hopen echter op meer. Kritiek en voorstellen zijn eveneens welkom. Ze worden zelfs op prijs gesteld. Het laat ons namelijk toe nog beter geïnformeerd te zijn over wat er onder de bevolking leeft, over de problemen waarvoor de lezers zich interesseren, over welke zaken ze meer achtergrondinformatie wensen. Wie regelmatig de media volgt, de radio, TV., pers, zal wel sinds lang hebben vastgesteld dat de essentiële kwesties die aan de basis liggen van de problemen die zich stellen voor onze samenleving, onder de mat worden geveegd.

We hebben niet de pretentie alles wetens te zijn, maar we krijgen sterk de indruk dat we inzake wereldproblemen steeds dezelfde klok horen luiden. De neoliberale ideologie en het centrumdenken, worden ons stelselmatig met de lepel opgediend. Blijkt dit niet uit groeiende invloed van rechts, zelfs van extreem rechts? Als onafhankelijk tijdschrift is Vrede een van de weinige bladen die hiertegen weerstand bieden. Onze middelen zijn echter te beperkt. Dank zij de onbaatzuchtige inzet van al onze medewerkers, jouw steun en deze van andere trouwe lezers hebben we stand gehouden. Het kan en moet echter beter. Links en rechts komt er in de wereld een tegenbeweging op gang. In Seattle, Washington, Melbourne, Praag, Nice en Quebec werd het bewijs geleverd dat mensen uit de arbeidersbeweging, de vredesbeweging en andere sociale bewegingen mekaar gevonden hebben. Ze zijn tot de vaststelling gekomen dat de problemen waarmee ze worden geconfronteerd, dezelfde achtergrond hebben, dat ze tegen dezelfde tegenstrevers vechten en enkel samen in staat zullen zijn deze de pas af te snijden. De kampioenen van de mondialisering, de multinationale ondernemingen, de rechtse en centrumrechtse regeringen, zitten uiteindelijk in hetzelfde kamp.

Velen voelen zich echter machteloos. Steeds meer anderen beginnen vast te stellen dat de openbare opinie met schijnoplossingen en rond de pot draaien op een zijspoor wordt gezet.

Om hieraan het hoofd te bieden en alternatieven naar voor te dragen, is het onontbeerlijk dat progressieve krachten meer aandacht schenken aan het verstrekken van degelijke informatie.

VREDE kan hierbij een belangrijke rol spelen.

Hiervoor is het onontbeerlijk dat we ook op jouw medewerking kunnen rekenen.

In je vriendenkring of onder je familieleden een nieuwe lezer voor VREDE winnen is zeker geen onmogelijke opdracht. Wanneer vele lezers deze kleine inspanning willen doen, dan betekent dit vanzelfsprekend een veel bredere uitstraling voor VREDE.

DOE HET NOG VANDAAG.

Vul desgevallend onderstaand formulier in en bezorg het ons per kerende post. Onze oprechte dank bij voorbaat.

KANDIDAAT-LEZERS

Stuur met mijn groeten een proefnummer van VREDE naar onderstaand(e) adres(sen):

Aanvrager:

Naam.....

Adres: Straat:..... Nummer:..... Bus.....
Postnummer..... Gemeente.....

Handtekening:
.....

Bestemmingen:

Naam.....

Adres: Straat:..... Nummer:..... Bus.....
Postnummer..... Gemeente.....

Naam.....

Adres: Straat:..... Nummer:..... Bus.....
Postnummer..... Gemeente.....

Ondergetekende is graag bereid een maandelijkse bijdrage van ..... BEF over te schrijven op het rekeningnummer 000-0956015-80 van VREDE, en dit met ingang van .....

Bij wijze van permanente bijdrage voor het Vredesfonds.

Dit bedrag mag van rekeningnummer..... van de financiële instelling ..... overgeschreven worden.

Handtekening:
.....

Naam.....

Adres: Straat:..... Nummer:..... Bus.....
Postnummer..... Gemeente.....